

DANMARKS

MYNTVÆSEN OG MYNTER

I TIDSRUMMET 1241—1377.

AF

P. HAUBERG.

Særtryk af Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie, 1884.

KJØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDEL.

THIELES BOGTRYKKERI.

1885.

DANMARKS MYNTVÆSEN OG MYNTER I TIDSRUMMET 1241—1377.

Af P. HAUBERG.

Myntforhold og Mynthistorie. S. 3. Myntværdi. S. 34. Myntfund. S. 53. Mynternes Ordning. S. 73. Mynttrækker. S. 88.

I Løbet af de sidste halvhundrede Aar har Kjendskabet til vor Middelalders Mynter i høi Grad udviklet sig, efterat Interessen for vort Fædrelands Numismatik er blevet mere almindelig. De hyppige og rige Myntfund, som den nyere Tid har gjort til Gjenstand for sammenlignende Undersøgelser, have ikke blot ydet en større Sikkerhed i Mynttrækernes Ordning, men tillige aabnet Blikket for mange Enkeltheder og givet nyt Syn paa Forhold, som hidtil have været uoplyste eller urigtig forklarede. Flere af vore Kóngers Mynttrækker ere vel endnu forholdsvis svagt repræsenterede; men til Gjengæld udmærke andre sig ved en stor Rigdom af forskellige Typer, ved en Fyldighed og Afvexling fra de første Udmyntningers Tid, hvorved vor Middelalders Numismatik faar en mere end almindelig Interesse.

Der foreligger imidlertid endnu store uopklarede Spørgsmaal, som i høi Grad trænge til nærmere Belysning, men hvis Løsning vi først kunne naa til gennem fremtidige Fund af nye og endnu ukjendte Mynttyper. Og selve det nu foreliggende store Materiale er i mange Henseender endnu tildels raat og vil først kunne lægges tilrette efterhaanden,

som Fundene tilveiebringe de fornødne Oplyninger, der kunne sprede Lys over de forskjellige Mynters Samtidighed og paavise, fra hvilke Myntsteder i Landet de enkelte Typer ere udgaaede.

Saadanne større uopklarede Felter møde os allerede blandt Knud den Stores og Hardeknuds Mynter, hvor Adskillelsen af flere danske Typer fra de engelske endnu er svævende. Fremdeles er Henførelsen af mange Mynttyper til Magnus den Gode og Svend Estridsen tvivlsom; navnlig for denne og den følgende Periodes Vedkommende trænger vort Kjendskab til de jyske Mynttyper i høj Grad til Oplysning gennem nye Fund. Ligeledes hersker der en stor Usikkerhed i Rækkefølgen af de stærkt vexlende Mynttyper, som tilhøre Aarhundredet fra Erik Lams Død 1147 indtil Valdemar Seiers Død 1241, og endelig naar Usikkerheden sit Højdepunkt i Ordningen af Mynterne fra det efterfølgende, over et Aarhundrede lange, Tidsrum indtil Udmyntningens fuldstændige Standsning under Kong Oluf. Vort Myntvæsen er da, efter en stadig tiltagende Nedgang, bragt fuldstændig i Forfald og har efterladt en stor Mængde tildels meget ringe og hidtil ubestemte Mynter, hvoraf som bekjendt den største og sletteste Del i Almindelighed betegnes med den fælles Benævnelse »Borgerkrigsmynter«. Det er denne Periodes Myntforhold og Mynter indtil 1377, som vi i det Følgende ville gjøre til Gjenstand for en undersøgende Behandling.

Datidens ringe Standpunkt i Henseende til Communicationsmidler og lidet udviklede Handelsforhold medførte, at Mynten maatte have Vanskelighed ved at finde hurtig og rigelig Udbredelse selv i et Land som Danmark, hvor Forbindelsen tilsøs mellem Landets Dele dog gjorde Samfærdselen forholdsvis lettere. Da Kronen havde betydelige Indtægter af de nye Udmyntninger, maatte den træffe Foranstaltninger til at skaffe dem en lettere Udbredelse blandt Folket, og her i Danmark, ligesom andetsteds, oprettedes derfor

allerede tidlig Myntsteder i Rigets forskellige Hoveddele, saaledes i Skaane, Sjælland, Fyen, Jylland og Slesvig. Landets Form og dets Hoveddeles adskilte Beliggenhed foranledigede, at en fælles Udvikling i Myntvæsenet blev hæmmet og en indbyrdes Paavirkning i Myntforholdene svækket, saaledes at disse udviklede sig indenfor de enkelte Landsdeles snævrere Grændser, næsten som i Smaastater, uafhængig og forskellig fra hverandre. Efterhaanden gik derved den oprindelige Enhed i Myntens Værdi tabt, saaledes at der ikke fandtes nogen fælles dansk Mynt; men Skaane, Sjælland, Jylland og Slesvig havde hver sine indbyrdes uafhængige Udmyntninger af forskellig Værdi. Det fremgaar heraf, at en Undersøgelse af Landets Myntforhold maa behandle de enkelte Myntsteder hvert for sig og samle de til hvert henhørende Aktstykker og Oplysninger. Vi ville imidlertid først kaste et Blik paa de vigtigste almindelige Forhold, som vedrøre Rigets daværende Myntvæsen, og betragte Hovedtrækkene i de Begivenheder, som berøre vort Lands Mynthistorie i det foreliggende Tidsrum.

Myntretten havde oprindelig udelt tilhørt Kronen, hvis Indtægter af Landets aarlige Udmyntninger vare meget betydelige. Men i Tidens Løb havde Kongerne gjort flere af Rigets høieste Geistlige delagtige i denne vigtige Forrettighed og afstaaet til Ærkebispen i Lund og Biskopperne i Roskilde, Ribe og Slesvig en større eller mindre Del i Udmyntningerne ved disse Landets vigtigste Myntsteder, hvilke rige Gaver Geistligheden vidste at bevare endnu i lang Tid udover det her omhandlede Tidsrum; dog var Biskoppens Del i Ribe Mynt inddraget af Kronen i Aarene 1234—1280. Ligeoverfor de kirkelige Parthavere i Mynten var Kongen stedse den egentlige Myntherre; han var saaledes ene bestemmende saavel med Hensyn til Tiden for de nye Udmyntninger som til deres Præg og Værdi, medens Biskopperne i enhver Henseende vare ganske afhængige af hans Ordre og Bestemmelser og maatte lade deres Part af

den ny Mynt i alle Maader udgaa ganske som Kongens. Paa Grund af dette Afhængighedsforhold se vi gjentagne Gange under Kongernes Stridigheder med Ærkebisperne Jacob Erlandsen¹⁾ og Jens Grand²⁾, at disse fremføre Klage over Myntens Slethed og skyde Skylden herfor og for det Kirken derved tilføiede Tab over paa Kongen som den Ansvarlige.

Kongerne søgte stedse kraftig at hævde denne Kronens Høihed over Landets Myntvæsen. Da saaledes Erik Glipping 1286, uagtet hans Strid med den sønderjydske Hertug Erik, bl. A. angaaende Retten til Slesvigs Mynt, var blevet afgjort til Kronens Fordel, dog afstod den omtvistede Myntrettighed til Hertugen³⁾, var det med det udtrykkelige Forbehold, at Kronens Overhøihed respekteredes, idet Mynten ikke maatte slaas i Hertugens, men kun i Kongens Navn, og dens Værdi nøie skulde rette sig efter den jydske Mynts. Ved Forlehninger eller Pantsættelser undtoges ligeledes stedse Myntretten fra de overdragne kongelige Rettigheder, saalænge det var Kronen muligt at bevare den. Da saaledes Erik Menved 1307 forlehnede Broderen Christopher med Sønderhalland, fastsattes det udtrykkelig, at han intet maatte have at skaffe med Mynten⁴⁾; og da Skaane pantsattes 1318 til Marsken Ludvig Albertsen, blev Lunds Mynt særlig undtaget⁵⁾. Under Rigets paafølgende Opløsning evnede den svækkede Kongemagt dog ikke længere at værne om denne sin ældgamle Forrettighed, men maatte for en Tid afgive den til Landets mægtige Panthavere.

Ved de forskjellige Myntsteder havde saavel Kongen som Biskopperne hver sine Myntmestre, dog saaledes at de sidstes vare de underordnede, idet de, som ovenfor omtalt, i Et og Alt maatte gjøre Biskoppens Mynt nøiagtig som Kongens og indrette Tiden for Udmyntningen efter det Tilhold, de fik fra dennes Myntmestre. Vi se

¹⁾ Script. R. D. V. 593. ²⁾ Sammest. VI. 281. ³⁾ Hvitfeldt. I. 290. ⁴⁾ Sammest. I. 334. ⁵⁾ Sammest. I. 405.

dette Forhold give Anledning til, at Roskilde Biskop 1293 fører Klage over Kongens Myntmester, fordi denne ikke har givet Biskoppens Myntmester Underretning om den forestaaende Udmyntning før tre Dage, forinden den skulde paabegyndes, hvilket altsaa ikke har været i tilbørlig god Tid¹⁾. Af selve Mynterne fremgaar det, at Kongen og Biskopperne ikke have slaaet forskjellig Mynt; men at begges Parter af Udmyntningen have været nøie ens og havt samme, fælles Præg. Ofte føre Mynterne, som ere udgaaede fra disse delte Myntsteder, Kongens Navn eller Mærke paa den ene Side og Biskoppens paa den anden, til Betegnelse af de to Myntherrer.

Den betydelige Indtægt, Kronen havde af Udmyntningerne, førte til, at der hvert Aar, ialfald i den her omhandlede Periode, blev slaaet ny Mynt ved de forskjellige Myntsteder, og det var en gammel Bestemmelse, at den ny Mynt efter at være tillyst paa Landstinget skulde sættes i Omløb fra Søndagen før Mikkelsdag og ikke tidligere²⁾; fra denne Dag og indtil Aaret derefter skulde alle Skatter og Afgifter svares i den ny Mynt. Erik Menveds Forordning 1304 skærper særlig disse Bestemmelser. Der blev saaledes sat Livsstraf for Myntmesteren, hvis Myntens Fornyse bekjendtgjordes før det nærmest Mikkelsdag liggende Landsting. Endvidere maatte Ingen fra den Dag, Fornyselsen var bekjendtgjort, og indtil 15. August det følgende Aar gjøre noget Indkjøb for ældre Mynt under Bøde, ikke blot af de benyttede Penge, men ogsaa af dem, han maatte findes at føre med sig. Hvis Kongens Fogeder og andre verdslige Embedsmænd modtog Bøder, Skatter og Afgifter i anden Mynt end den

¹⁾ Script. R. D. VI. 257.

²⁾ 1203. Valdemar Seiers Privilegier for Lybek: „die dominico ante Michael. dantur novi denarii pro theloneo et non prius.“ Sartorius Gesch. d. Hanse II. Nr. VII. Denne Bestemmelse findes senere meget ofte gjentaget i Hansestædernes Privilegier i Skaane og det øvrige Danmark.

ny, idømtes de 40 Mark Penninges Straf¹⁾). Dette Forbud mod Benyttelsen af ældre Mynt omtrent fra Mikkelsdag til den paafølgende 15. August, altsaa i c. 10¹/₂ Maaned af Aaret, kan kun have været anlagt paa at tvinge Udbredelsen af de nye og ringere Udmyntninger igjennem, hvilket vanskeliggjordes ved de ældre og bedre Penge, som vare i Omløb. Ved Tilladelsen til at benytte disse i en Tid af 5—6 Uger aarlig, lige førend den ny Mynt udgik, har man sikkert søgt at holde dem i saamegen Værdi, at de ikke bleve indsmeltede, men efterhaanden kunde tilflyde Mynt-herrerne ved de stadige Pengebytninger, som især vare betydelige, naar den ny Mynt var udgaaet. Udtrykket »cum veteribus denariis« maa nemlig antages at omfatte alle danske Penge og ikke den nærmest foregaaende Udmyntning alene. Myntfundene fra denne og den senere Periode vise ved deres Rigdom paa ældre Mynter, at Forbudet ikke længe kan have staaet ved Magt. Vi kjende kun to Myntfund, som muligvis kunne sættes i Forbindelse med dette Paabud, idet de begge indeholde hver 1 enkelt Typ, det ene i et ubekjendt større Antal (Rudkjøbing Havn. 1851) og det andet i et Antal af 102 Stkr. (Rø F. Bornholm. 1867). Cfr. Myntrækker: Erik Menved, Lund Nr. 18; Roskilde, Nr. 17.

Saasnt der var udgaaet ny Mynt, faldt den tidligere i Værdi og nedsattes til omtrent ²/₃ af sin oprindelige Værdi²⁾). Da Folk skulde have de nye Penge til Skatter og Afgifter, vare de nødte til at ombytte de gamle med nye, og denne Pengebytning foregik, foruden paa selve Myntstederne, tilige i dertil oprettede Byttekontorer i flere af de større

¹⁾ Geh. Aarsb. V. 41.

²⁾ 1316. ii solidi denariorum novorum Scaniensium vel iij veterum. Dipl. Svecan. III. Nr. 2074. — 1342. 1 Øre (3 Ørtuger) ny skaansk Mynt eller 4¹/₂ Ørtuger gammel skaansk Mynt. Dipl. Svecan. V. Nr. 3672.

Byer¹⁾. Selvfølgelig havde Myntherrerne en god Indtægt ved saaledes at give 2 Penninge for 3, og Fordelen forøgedes betydelig, naar den ny Mynt, hvad der ikke saa sjelden var Tilfældet, var ringere end den tidligere. Den store Fordel, der var ved denne Pengevexlen, fremlyser af den foran omtalte Sag mellem Roskilde Biskop og Kongens Myntmester 1293, som to Aar i Træk havde skaffet Kronen en forøget Indtægt paa Biskoppens Bekostning ved at undlade i fornøden Tid at give dennes Myntmester Meddelelse angaaende de forestaaende Udmyntninger, saaledes at der af Kronens Part allerede var sat betydelige Summer i Omløb under den første og stærke Efterspørgsel om den ny Mynt, forinden Biskoppens Udmyntning endnu var færdig. Det derved tilføiede Tab anslog Biskoppen til næsten hele Aarets Indtægt af Mynten²⁾).

I Aarenes Løb havde de geistlige og verdslige Mynt herrer kun altfor hyppig forskaffet sig rigeligere Indtægter af Mynten gjennem dens Forringelse, og foruden andre sørgelige Forhold bidrog dette væsentlig til at svække Landets Finantser. Omsider sank Mynten saa dybt i Værdi, og Landets Myntvæsen kom i saa stærkt Forfald, at de aarlige Udmyntninger i Riget maatte standses faa Aar efter Christopher II's Død.

Allerede før den her omhandlede Periode var Mynten i Danmark dalet betydelig i Værdi. Den ved Valdemar Seiers lange Fangenskab fremkaldte Forvirring i Landets indre Forhold og de derpaa følgende ulykkelige Krigsbegivenheder bevirkede, at der indtraadte en stærk Synken i Myntværdien. Et talende Bevis paa, i hvor høj Grad dette har været Tilfældet, haves i et Brev af 1231 fra Ærkebiskop Uffo i Lund til Pave Gregor IX, angaaende den fra Danmark afgivne pavelige Tiende. Ærkebispen skriver nemlig: »Vi have

¹⁾ Cfr. Joh. Steenstrup: Kong Valdemars Jordebog. 226.

²⁾ Script. R. D. VI. 257.

ikke kunnet samle denne Sum uden med stort Tab; thi da vore Fjender besidde vort Sølv og Guld, deres Sjæle til Fortabelse, have vi været nødsagede til at lade vore Kobberpenge smelte og deraf udskille den iblandede Del Sølv¹⁾. Det ses heraf, at Mynten allerede paa den Tid har været meget forringet, da den endog omtales som Kobbermynt.

Efter Valdemar Seiers Død spores snart en yderligere Nedgang under Stridighederne mellem hans Sønner og de derved opstaaede urolige Forhold i Riget. Omsider søgte Kong Abel 1251 at bøde herpaa gjennem Paalæg af en Plougskat til Myntens Forbedring²⁾, hvorefter Alle uden Undtagelse skulde beskattes med 1 Øre Penninge af hver Ploug, og saafremt Nogen ikke betalte, skulde han miste Oxen for Plougen og kunde kun udløse den for 2 Øre Penninge. Det lykkedes imidlertid ikke at bringe Mynten tilbage til nogen Fasthed, og 1257 var den saa slet, at Ærkebiskop Jacob Erlandsen kunde benytte Myntens Forringelse blandt Klagepunkterne over Christopher I. Denne nødtes til i et af de følgende Aar at paalægge en ny Plougskat³⁾, ganske i Lighed med Abels af 1 Øre Penninge for hver Ploug uden Undtagelse.

Under Erik Glippings Regering holdt Mynten sig omtrent i samme Værdi, uden synderlig Stigen eller Synken. Ved Pavetiendens Indsamling indkom 1282 i Danmark en stor Del af Pengene i fremmed Mynt, men dog ogsaa betydelige Summer i dansk Mynt. Regnskabet udviser et Beløb af 55,203¹/₂ Mark Penninge i Kobbermynt⁴⁾. Erik Glipping søgte at skaffe bedre og mere ensartede Forhold tilstede i Landets Myntvæsen ved 1284 at udstede Paabud

1) — compulsi sumus liquefacere cupream monetam nostram et eligere inde argenti modicam portionem. Meckl. Urk. X. Nr. 7162.

2) Geh. Aarsb. V. 10.

3) Geh. Aarsb. V. 14.

4) Munch, Pavelige Nuntiers Regnskabs- og Dagbøger. 5.

om, at sjællandsk og jydsk Mynt, hvoraf den sidste var den bedste, fremtidig skulde have samme Værdi¹⁾; og da han to Aar efter overdrog Myntretten i Slesvig til Hertug Valdemar af Sønderjylland, var det med det Forbehold, at den slesvigske Mynt skulde holdes i samme Værdi som den jydsk. Det fremgaar imidlertid af Mynterne, at der ved denne Tid ikke er foregaaet nogen Forbedring af den sjællandske Mynt, men derimod en Forringelse af den jydsk, og at Myntværdierne fremdeles have været noget forskellige paa Sjælland og i Jylland. Senere forandredes Forholdet derhen, at den sjællandske Mynt en Tid lang blev noget bedre end den jydsk.

Under Erik Menved indtraadte en betydelig Nedgang i Myntvæsenet faa Aar, efterat Kongen havde tiltraadt Regjeringen, idet hans Faders Drabsmænd oprettede Myntsteder paa de faste Punkter Hjelms og Hunehals Slotte, hvor de forfalskede Landets Mynt i store Summer, som de udsendte over Riget. Det danske Myntvæsen fik dengang et Knæk, efter hvilket det ikke formaaede at reise sig igjen. Hvor ødelagte Landets Finantser vare i Begyndelsen af det 14de Aarhundrede, fremgaar af et samtidigt Udsagn, hvorefter det vilde være Kongen umuligt at tilveiebringe den ham efter Striden med Jens Grand idømte Bøde af 49,000 Mark Sølv, da der i hele Danmark ikke kunde findes Kjøbere til Kongens Eiendomme for et saa stort Beløb²⁾.

De ulykkelige Forhold forværredes end mere ved Tørke og Ufrugtbarhed hele Landet over i Aaret 1311 eller 1312³⁾, og Landets Mynt blev da efterhaanden bragt saa langt ned i Værdi, at den ikke betragtedes som god og gangbar og kun kunde gaa som Smaamynt indenfor Landets egne Grændser. Men selv som saadan kunde den ringe Kobbermynt ikke i Læng-

¹⁾ thæn mynt i Sialand ær, han scal wære æm goth sum thæn i Jutland ær. Geh. Aarsb. V. 22.

²⁾ Script. R. D. VI. 329. ³⁾ Sammest. II. 176. VI. 520.

den holde sig ved Siden af den fremmede Smaamynt, navnlig de tydske Brakteater, som vandt mere og mere Indgang. Mangfoldige skriftlige Vidnesbyrd godtgjøre, hvor lidet den danske Mynt anvendtes i Sammenligning med de fremmede Penge; overalt ses disse i Betalinger og Afgjørelser af Pengesager paa hin Tid at være brugte i langt overveiende Grad. Navnlig viser Forholdet sig klart ved den pavelige Tiendes Indsamling 1332, da der overalt undtagen i Skaane betales med rent Sølv, Værdisager eller fremmed Mynt; der bliver ellers ikke modtaget en Penning af Landets egen Mynt¹⁾. Ligeledes kan fremhæves den lollandske Geistligheds bevilligede Andragende 1335, om at maatte nægte at modtage de kirkelige Tiender og Afgifter i Landets slette Kobbermynt og i Stedet derfor at maatte gjøre Fordring paa Betaling i engelske Sterlinge²⁾.

Omsider standsede de aarlige Udmyntninger helt omtrent 1336, og der foretoges efter den Tid kun af og til enkelte Udmyntninger ved de forskellige Myntsteder. Under disse sørgelige Forhold i Landets Myntvæsen holdt den skaanske Mynt sig dog i forholdsvis god Værdi. Da Skaane 1332 afstodes til den svenske Konge Magnus Smek, vedligeholdte det gamle Myntsted Lund endnu i en lang Aarrække sin Virksomhed, og det var først, efterat Skaane atter var kommet tilbage under den danske Krone, at ogsaa her de aarlige Udmyntninger standsede, omtrent 1371.

Der maa have været Omstændigheder tilstede, som vi nu ikke formaa at bedømme, der have hindret Valdemar Atterdag i at bringe Myntvæsenet i regelmæssig Gang igjen. Enten have Rigets forvirrede Forhold stillet ham Vanskeligheder og besværliggjort det for ham atter at hæve den danske Mynt ved Siden af de overalt herhjemme gangbare fremmede Penge, eller muligvis have Bekostningerne ved en Forbedring

¹⁾ Munch, *Pavelige Nuntiers Regnskabs- og Dagbøger*, 66 o. F.

²⁾ Suhm, *Hist. XII*, 263—4. 398.

af Myntvæsenet været saa store, at han har ment at burde afvente senere og bedre Tider. Under alle Omstændigheder viser det sig, at han ikke har indført nogen regelmæssig Udmyntning, og at den under ham slagne Mynt ikke har været af tilstrækkelig Godhed til at kunne gjøre sig gjældende.

I Aaret 1355 holdtes der et Møde i Vrangstrup ved Ringsted, »huor Kongens Ret oc Straff udi Loven paa Penge bleff dubbelt forøget«¹⁾. Paa en Herredag sammesteds holdt man dernæst Raadslagning om ny Mynt, og det blev bestemt, at der hertil skulde ydes en særlig Afgift af 6 Groter af »hvert Qvægshoved« i 2 Terminer²⁾. Resultatet var imidlertid en Forringelse af Mynten istedetfor en Forbedring, idet den ny Mynt, som Aaret efter sattes i Omløb og afløste de tidligere Sølvpenge, kun var en ringe »Kobbermynt«, »en slettere for en bedre«³⁾. Selv om de omtalte Sølvpenge ikke have været meget værdifulde, har den efterfølgende Kobbermynt dog altsaa været en Del ringere, og her synes saaledes nærmest at have fundet et Finantsforetagende Sted fra Valdemars Side. Sagen om Myntens Forbedring og en fælles Mynt for Riget har dog sikkert ligget Kongen paa Sinde; thi da Hansestæderne sendte Gesandter til ham 1360, anmodede han disse om Raad med Hensyn til Indførelsen af én fælles Mynt for Riget til almindelig Gavn for Handelen. Gesandtskabet indlod sig imidlertid ikke paa nogen nærmere Besvarelse af dette Spørgsmaal, »det beroede jo ikke paa dem, hvilken Mynt Kongen vilde lade slaa eller forordne i sit Rige; kun syntes de at burde tilraade, at han indførte en fælles og

¹⁾ Hvitfeldt. I. 510. ²⁾ Sammest. I. 511. Script. R. D. VI. 529.

³⁾ Item nova moneta, scilicet cuprea, succedit argentæ, pejor meliori. Script. R. D. VI. 530. — 1363 omtales et tidligere Laan af 2718 Mk. i brugelige Kobberpenge; men det oplyses ikke, hvorvidt Laanet er fra Tiden før eller efter 1356. Suhm. Hist. XIII. 515.

fast Mynt, som ikke steg eller sank i Værdi¹⁾. Raadet blev imidlertid ikke fulgt, og de enkelte senere Udmyntninger have været uden synderlig Betydning. Selv den aarlige Udmyntning i Lund afbrødes omtrent 1371, faa Aar efterat Valdemar havde gjenerhvervet denne gamle danske Landsdel. Hans Virksomhed som Myntherre maa saaledes nærmest betragtes som en Fortsættelse af de tidligere sørgelige Myntforhold uden noget kraftigere Forsøg paa at indføre en ny og bedre Tilstand paa dette Omraade. Det er herefter bedre forstaaeligt, at man ikke kjender nogen Mynt, som med fuld Sikkerhed kan henføres til Valdemar Atterdag. De i enkelte Aar efter 1371 foretagne Udmyntninger ere formentlig blevne afsluttede under Kong Oluf i Aaret 1377, da der i Skaane udgik Kobbermynt, som kun var af meget ringe Beskaffenhed²⁾.

Ikke blot for de skaanske Provindser, men for hele Riget var Lund fra gammel Tid det vigtigste Myntsted. Kong Knud den Hellige afstod, uvist i hvilket Aar, ^{1,4} af Indtægten af Mynten i Lund til Ærkebispens³⁾, og senere bekræftedes denne Rettighed af Valdemar Seier 1213. Lunds Mynt holdt sig stedse gjennem den her omhandlede Periode i bedre Værdi end Rigets andre Myntsorter og trodsede kraftig og længst Tidernes ulykkelige Forhold. Efter den almindelige Nedgang i Landets Myntvæsen i Slutningen af det 13de Aarhundrede blev der 1299⁴⁾ truffet Ordning angaaende en bestemt Værdi for den skaanske Mynt, hvorefter denne fremtidig skulde udmyntes, og denne Bestemmelse viser sig

¹⁾ Sartorius. Gesch. d. Hanse. II. Nr. CCI.

²⁾ Hanserecesse 1256—1340 II. 171. ³⁾ Saxo. ed. Müller. 580.

⁴⁾ Item reducitur moneta Lundensis diocesis ad valorem parvi Turonensis, talis in perpetuum duratura, adeo enim bona fuit et melior archiepiscopo, qui partes habet in moneta, cujus deterioratio ei ac toti clero et populo, imo etiam ipsi regi magnum præstat præjudicium et gravamen. Script. R. D. VI. 366.

længe at være bleven gennemført uforandret. Under Striden mellem Erik Menved og Jens Grand tildømte den pavelige Nuntius Isarn 1298 blandt anden Skadeserstatning Ærkebispens hele Lunds Mynt istedetfor $\frac{1}{4}$ af den¹⁾, hvilket dog ikke traadte i Kraft.

Da Kongen i Aaret 1318 pantsatte Skaane til Marsken Ludvig Albertsen, undtoges den paa hin Tid betydelige Handelsplads Skanør samt Lunds Mynt²⁾, der dog senere overlodes ham. 1323 fratog Christopher II Ludvig Albertsen Myntretten³⁾; men Kongen maatte 1329 atter slippe den under Pantsættelsen af Skaane, Sjælland, Lolland, Fehmern m. m. med alle kongelige Rettigheder til Grev Johan af Holsten⁴⁾. Greven overdrog senere Bleking, Lister m. m. samt Lunds Mynt til Ludvig Albertsens Efterleverske, Fru Else og Børn for 8000 Mark Sølv⁵⁾. 1332 afstod Grev Johan, imod Udbetaling af Pantessummen, 34,000 Mark Sølv kølnsk Vægt, Skaane, Bleking m. m. samt Lunds Mynt til Kong Magnus Smek af Sverrig, hvis Ret til de afstaaede Provindser og til Mynten bekræftedes af Valdemar Atterdag 1341⁶⁾. Christopher II skjænkede, uvidst paa hvilket Tidspunkt mellem 1323 og 1329, til sin aarlige Sjælemesse 10 Mk. skaanske Penge aarlig, »de moneta Lundensi secundum privilegium suum«⁷⁾.

Lunds Mynt havde store Vanskeligheder at kjæmpe med ligeoverfor den overstrømmende Masse fremmed Mynt. Kong Magnus søgte at fremtvinge Benyttelsen af Lunds Mynt bl. A. ved 1352 at paabyde de lybske Handelsmænd⁸⁾, som handlede paa de skaanske Markeder, at de under Bøde af 10 skaanske Mark skulde bruge Kongens Mynt ved Ind-

¹⁾ Script. R. D. VI. 352. ²⁾ Hvitfeldt. I. 405.

³⁾ Sammest. I. 423. ⁴⁾ Dipl. Svecan. IV. Nr. 2751.

⁵⁾ Hvitfeldt. I. 446—47. ⁶⁾ Dipl. Svecan. V. Nr. 3537.

⁷⁾ Script. R. D. III. 539. IV. 52. VIII. 459.

⁸⁾ Sartorius. Gesch. d. Hanse. I. 177. II. Nr. CLXXV. Lüb. Urk. III. Nr. CXLIX.

kjøb hos Befolkningen; men som Betaling for, hvad de solgte, kunde de tage Guld, Sølv, Varer eller andre Penge. 1361 udvidedes Forbudet til, at Kongens Mynt skulde bruges i Skaane af Hansestæderne saavel til Kjøb som Salg under Bøde af 1 Pund Grot¹⁾. Men lige meget hjalp det; kun faa Aar vare forløbne, efterat Valdemar Atterdag 1360 havde bragt Skaane tilbage under Danmark, da han omtrent 1371 opgav at fortsætte de aarlige Udmyntninger i Lund. Efter den Tid fandt der kun i enkelte Aar Udmyntning Sted; Pengeoptegnelser fra 1374²⁾ og 1376³⁾ henvise muligvis hertil, men de kunne ogsaa vedrøre ældre Penge. Den sidste Udmyntning er sandsynligvis sket under Kong Oluf i Aaret 1377, da Hansestæderne 30. Mai 1378 besluttede, at Ingen maatte modtage den ny Kobbermynt, der sloges i Skaane⁴⁾.

Endnu 1348 omtales Ærkebisp Peders Andel i Lunds Mynt⁵⁾; men senere ophørte for en Tid denne for Ærkebisperne saa betydelige Indtægt med Udmyntningens Standsning. Kirken beholdt dog fremdeles denne sin gamle Ret; thi 1377 fik Ærkebisp Niels Kong Olufs Dom for Besiddelsesretten af $\frac{1}{4}$ af Lunds Mynt, »effterdi det wigien-sigende hafuer effterfuld Bisperne aff Christelige gaffue«⁶⁾.

Af en enkelt Optegnelse fremgaar det, at der har fundet Udmyntning Sted i Skanør, hvortil der sikkert har været Trang af Hensyn til den betydelige Handel, som paa hin Tid havde udviklet sig ved de store Markedspladser i denne By og det nærliggende Falsterbo. I Skanør har der dog utvivlsomt ikke været nogen selvstændig Mynt, men kun en, vistnok sildig oprettet, Underafdeling af den i Lund, og altsaa med samme Udmyntning som der. I Aaret 1318 pantsættes Skaane til Ludvig Albertsen »med Told oc all Kongelig Rettig-

¹⁾ Suhm. Hist. XIII. 449. ²⁾ Sammest. XIII. 732.

³⁾ Svenska Riksarkiv. Pergamentbref. I. 372.

⁴⁾ Hanserecesse 1256—1340. II. 171. ⁵⁾ Dipl. Svecan. VI. Nr. 4383. ⁶⁾ Hvitfeldt I. 564.

hed, undtagendis Mynten i Lund og Skanør«¹⁾), hvormed der sandsynligvis dog ikke sigtes til noget Myntsted i den sidste By, men kun til Kronens Indtægter gennem Told og andre Afgifter af Staden. Først paa et langt senere Tidspunkt omtales bestemt et Myntsted i Skanør, nemlig ved Magnus Smeks og Sønnen Hakons Forbund med Hansestæderne mod Valdemar Atterdag 1361, da de forpligte sig til, hvis de forblive Herrer i Skaane, at give Stæderne i Pant bl. A. »de slote Schonør vnde Falsterboden mit al eren thobehoringhe, mit luuden vnde der »munte« dar sulues vnde mit deme tolne o. s. v.«²⁾).

Under Erik Glipping oprettedes et Myntsted i Halland, og det ses af Optegnelser fra Aarene 1274³⁾ og 1282⁴⁾), at der herfra en Tidlang er udgaaet selvstændig hallandsk Mynt; men dette tør dog neppe paaregnes at have varet længere end en halv Snes Aar. Senere har Udmyntningen her sikkert været i skaansk Mynt, altsaa ikke selvstændig; Grev Jacobs Skattepaalæg i Aaret 1300 blev saaledes udredet i skaanske Penge⁵⁾). At der vedvarende er sket Udmyntning i Halland vides deraf, at da Erik Menved 1307 forlehnede Broderen Christopher med Sønderhalland, indførtes den udtrykkelige Bestemmelse, at denne Intet skulde have med Mynten at gjøre⁶⁾).

En sørgelig Rolle i vor Mynthistorie spille de slette Eftergjørelser af dansk Mynt, som udgik fra Slottet Hune-hals i Halland under Erik Menveds Strid med sin Faders Drabsmænd. Vi skulle senere omtale disse Udmyntninger, som standsedes 1295. (Se S. 25—26).

Paa Bornholm var skaansk Mynt som en Følge af Øens Beliggenhed den mest gjængse; men tillige vare her

¹⁾ Hvitfeldt. I. 405. ²⁾ Lüb. Urk. III. Nr. CDX.

³⁾ Hallands forn.-fören. årsskr. I. Møller. Halland. Nr. 20.

⁴⁾ Samlest. Møller. Halland. Nr. 24. ⁵⁾ Hvitfeldt. I. 342.

⁶⁾ Hvitfeldt. I. 334.

mange fremmede Pengesorter i Omløb paa Grund af den hyppige Berøring med udenlandske Kjøbmænd, hvilket klart fremlyser af Myntfundene. 1334 omtales 600 Mark i Penge, »som ere gjængse der«¹⁾, og 1345 svares Tiender og Afgifter fra Øen til Hammershus Hovedsmand, hvad constante Penge angaar, i skaansk og anden Mynt²⁾. 1362 omtales »skaanske Penninge, som gode og gjæve ere paa Bordingholm«³⁾.

Af Lunds Myntmestre nævnes Hakon og Johannes Eskilssøn uden nærmere Tidsangivelser⁴⁾. Strange Jons-søn omtales 1329⁵⁾; 1330 kaldes han »fordum Myntmester i Lund«⁶⁾. 1331⁷⁾ og 1336⁸⁾ er han imidlertid atter i sit Embede; 1340⁹⁾ nævnes han som Borger i Lund og dør 1358¹⁰⁾. I den ovennævnte Optegnelse af 1330 anføres: »Strango Junisson qvondam lundensis monetarius — et Mærættæ uxor olim beronis cum duobus suis filiis Nicholao et Thrugoto«. 1334 testamenterer Ærkebisp Carl en Guldring til Strango Jønæssons Hustru¹¹⁾, hvis Navn andetsteds angives at have været Cecilia¹²⁾. Optegnelsen fra 1336¹³⁾ nævner tillige Sønnen: »Nicholaus Strangeson filius«. Gjentagne Gange omtales Margareta Strangesdoter¹⁴⁾ eller Strangis Dather¹⁵⁾, formentlig den samme som ovennævnte: Mærættæ uxor olim beronis. 1353 er Peter Henriksson Borger og Myntmester i Staden Lund¹⁶⁾.

For Sjælland og de hosliggende Øer var Roskilde fra gammel Tid Hovedmyntstedet. Sandsynligvis mod Slut-

¹⁾ »monete ibidem currentis«. Script. R. D. III. 538—9.

²⁾ »in — denariis scaniensibus vel moneta aliqua alia qvacumque«. Dipl. Svecan. V. Nr. 3916. ³⁾ Becker. Archivregistr. I. 64.

⁴⁾ Script. R. D. III. 528. 525. ⁵⁾ Dipl. Svecan. IV. Nr. 2701.

⁶⁾ Dipl. Svecan. IV. Nr. 2756. ⁷⁾ Sammest. IV. Nr. 2873.

⁸⁾ Sammest. IV. Nr. 3221. ⁹⁾ Sammest. IV. Nr. 3517.

¹⁰⁾ Script. R. D. I. 309. ¹¹⁾ Dipl. Svecan. IV. Nr. 3059.

¹²⁾ 1329. Dipl. Svecan. IV. Nr. 2701. — Script. R. D. III. 498. 510. ¹³⁾ Dipl. Svecan. IV. Nr. 3221. ¹⁴⁾ Script. R. D. III. 499. ¹⁵⁾ Sammest. VII. 254.

¹⁶⁾ Lüb. Urk. III. Nr. CLXXXI.

ningen af det 11te Aarhundrede tillagdes Roskilde Biskop ¹⁾ af den sjællandske Mynt, hvilken betydelige Indtægt endnu c. 1370 omtales som tilhørende Bispestolen¹⁾. Af en Mynt fra Næstved fremgaar det, at Bispen endnu under Erik af Pommern har havt Part i den sjællandske Mynt; det maa dog antages, at den ved denne Tid er blevet inddragen under Kronen.

I Aaret 1329 pantsætter Christopher II Sjælland, Lolland, Skaane m. m. til Grev Johan af Holsten²⁾, og da »al kongelig Ret og Frihed« medfølger uden nogen Undertagelse, maa formentlig Kongens Myntret have været indbefattet i Pantsættelsen. Faa Aar efter standses den aarlige Udmyntning paa Sjælland, hvor endnu i Aaret 1336 »Kobberpenge« frembæres i Retten³⁾. Efter dette Tidspunkt omtales ikke længere sjællandsk Mynt, medens skaanske Penge sammen med de allerede stærkt udbredte fremmede Myntsorter overalt blive benyttede paa Sjælland og Øerne, hvor Udmyntningen da maa antages at være ophørt. 1342 betales Tolden paa Dragør Marked i skaansk Mynt⁴⁾.

I en gammel Optegnelse omtales, at Roskilde Bispestol i Aaret 1355 afhændede Næstved Myntgaard til Byens Kloster⁵⁾. Aarstallet er imidlertid urigtigt, da Salget sker 1455 under Oluf Daa, Biskop 1449—1461. Der er herefter ikke Grund til at antage, at der har fundet Udmyntning Sted i Næstved før under Erik af Pommern; muligvis blev den da overført hertil fra Roskilde. Den ældste kjendte Næstved Mynt fra denne Tid udviser, at Biskoppen endnu dengang havde Del i Udmyntningen.

Paa Lolland og Falster skulde sjællandsk Mynt benyttes⁶⁾, og de der foretagne Udmyntninger, hvori Biskoppen af Roskilde ogsaa havde Del, skulde holdes ganske som de sjællandske. Det vides imidlertid, at Erik Menved

¹⁾ Script. R. D. VII. 68.

²⁾ Dipl. Svecan. IV. Nr. 2751. ³⁾ Matzen. Panteret. 460.

⁴⁾ Sartorius. Gesch. d. Hanse. II. Nr. CLI. b.

⁵⁾ Script. R. D. IV. 346. ⁶⁾ Cfr. sammest. VI. 257.

for egen Regning og uden Biskoppens Vidend^e har ladet slaa Mynt paa Falster, forskjellig fra den sjællandske, hvilket, som tidligere omtalt, blev paataalt af Biskoppen¹⁾. Paa Lolland er der ligeledes sket Udmyntninger; thi 1306 omtales Kongens Myntmestre i Saxkjøbing²⁾. Her har dog sikkert dengang ikke været noget selvstændigt Myntsted, og det har været sjællandsk Mynt, som er udgaaet herfra. Først senere synes der af Myntfundene at kunne paavises en selvstændig lollandsk Udmyntning under Christopher II, og da 1328 Grev Johan af Holsten fik fri Myntret i Saxkjøbing³⁾, udgik herfra i det korte Tidsrum til Udmyntningens Standsning en Række Mynter, uafhængige af og forskellige fra de sjællandske.

Myntforholdene paa Lolland maa have været særlig uheldige, at dømme efter den Klage, som 1335 »rectores et presbyteri Lalandiæ« fremkomme med⁴⁾, og som har til Følge, at Biskop Peter af Odense i sit Brev af 1335 tillader, at Offer og anden kirkelig Afgift maa betales i fremmed Mynt istedetfor i Kobbermynt. Hver Husbond skal for sig selv, Hustru, Børn og Tyende give i Offer paa Aarets 12 store Helligdage »tres sterlingos aut trium sterlingorum valorem«; Kirkegangskoner skulle offere »marcam ceræ cum duobus sterlingis«, eller hvad hun kan enes med Præsten om. For Ligbegjængelser og Messe »in anniversario« betales 3 Sterlinge, til Bryllupper for hvert Lys 1 Mark Vox og 3 Sterlinge, o. s. v.⁵⁾. Disse Bestemmelser fik 1338 Ærkebispens Approbation⁶⁾.

1) Script. R. D. VI. 257. 2) Suhm. Hist. XI. 513.

3) Hvitfeldt. I. 442.

4) »— a depravatione monetæ cupræ in oblationibus, decimis, funerum exsequiis, introductionibus mulierum post partum, nec non et aliis ecclesiæ redditibus et proventibus, quæ in dicta moneta cupræa contigerit derivari, permaximum perperessi sunt —«. Suhm Hist. XII. 398.

5) Suhm. Hist. XII. 263—264. 398. 6) Sammest. XII. 398.

I Aaret 1367 vedtog Decanus og Kannikkerne i Roskilde visse Bestemmelser, hvori nævnes skaansk eller møensk Mynt¹⁾. Det lader sig dog neppe antage, at der har været Myntsted paa en saa lille og afsides liggende Ø som Møer. Da skaansk og svensk Mynt paa denne Tid ere af omtrent samme Værdi, tør man maaske antage, at der istedetfor »møensk« kan være ment »svensk« Mynt.

Af Myntmestre i Roskilde nævnes 1257 Johannes²⁾, som dog faa Aar efter maa være død, da der 1264 er Tale om hans Arvinger³⁾. — Somar eller Sommer er Kongens Myntmester i Aaret 1293⁴⁾. Hans Virksomhed falder altsaa i de Aar, da Myntvæsenet saa stærkt forringes under Erik Menveds Strid med det fredløse Parti. Han søgte saavidt muligt at hjælpe paa Kongens pecuniære Vanskeligheder i denne Periode, idet han forestod den foran omtalte Udmyntning paa Falster, over hvilken Roskilde Biskop klagede, ligesom han sørgede for, at Kongens Part af Udmyntningen bragtes i Omløb før Bispens, til Tab for denne. 1309 nævnes han som »qvondam monetarius roskildensis«⁵⁾ tiligemed Sønnen Johannes, som ogsaa omtales 1313⁶⁾. »Johannes Somarus canonicus roskildensis« hjælper 1332 ved Indsamlingen af den pavelige Tiende i Danmark⁷⁾. — Muligvis har Peter med Tilnavn Pram været Biskoppens Myntmester 1293⁸⁾. — Johannes Franz nævnes 1302⁹⁾ og 1306¹⁰⁾. Han var Magister og døde 1316¹¹⁾. Hans Hustru Christine døde 1326¹²⁾. Sønnen Johannes Franz omtales 1331 som

¹⁾ »pecunia Scaniensi et Meonensi« (sueonensi?). Langebek. Dipl. — Cfr. Suhm. Hist. XIII. 599.

²⁾ Script. R. D. V. 591. ³⁾ Suhm. Hist. X. 522.

⁴⁾ Script. R. D. VI. 257. ⁵⁾ Matzen. Panteret. 363.

⁶⁾ Suhm. Hist. XI. 695. ⁷⁾ Munch. Pavel. Rgb. 74.

⁸⁾ Script. R. D. VI. 257. ⁹⁾ Johannes dictus Franz monetarius roskildensis. Suhm. Hist. XI. 888. ¹⁰⁾ Suhm. Hist. XI. 513. ¹¹⁾ Script. R. D. IV. 58. 59. ¹²⁾ Script. R. D. III. 525. IV. 45.

Kannik i Lund¹⁾ og 1346 som »Johannes Johannis dictus Franz cantor ecclesiæ Lundensis«²⁾).

Det viser sig, at Mynten i Odense har været af mere underordnet Betydning end den i Lund og i Roskilde, idet Udmyntningen paa Fyen sandsynligvis allerede fra gammel Tid, og ialfald i den her omhandlede Periode, ikke har været selvstændig. Mynten i Odense maa antages at have været en Underafdeling af det nærmest liggende Myntsted i Ribe, ligesom formentlig Skanørs Myntsted var underordnet det i Lund og Saxkjøbings det i Roskilde. De faa ældre Mynter med Odense Navn indeholde ikke noget Bevis for en selvstændig fyensk Udmyntning, da de med Undtagelse af Stednavnet kunne have været udmyntede ligesom samtidige, endnu ukjendte Ribemynter. Dette vilde være det samme Forhold, som kjendes fra Skaane, hvor der under Magnus den Gode, Svend Estridsen, Harald Hein og Knud den Hellige foretoges Udmyntninger ikke blot i Lund, men tillige i Thumatorp, hvilket Navn forekommer paa enkelte Mynter, som ellers nøie slutte sig til de samtidige fra Lund. Ligeledes ere Knud den Helliges Mynter fra Ringsted og Slagelse ganske som hans Roskilde Mynter med Undtagelse af Stednavnet. Det fremgaar af forskjellige Forhold, at der i det her behandlede Tidsrum ikke er foretaget fyenske Udmyntninger af selvstændig Værdi og med særlige Mynttyper. Ikke en eneste Gang træffe vi Betegnelsen »fyensk Mynt« eller »fyenske Penge« i de gamle Optegnelser, hvorimod der ofte omtales »skaanske, sjællandske og jydske Penge«. Endvidere er der i Erik Glippings Forordning 1284, om fremtidig Enhed i Myntværdien, kun Tale om sjællandsk og jydsk Mynt og ikke med et Ord om nogen fyensk Mynt. Det fremlyser endelig klart nok af Myntfundene fra Fyen, i hvilke vi ingen selvstændige Mynttyper finde, men mest Roskildes, Ribes og

¹⁾ Dipl. Svecan. IV. Nr. 2876.

²⁾ Dipl. Svecan. V. Nr. 4102.

Slesvigs Mynter¹⁾); og det kan ikke antages, at vi, foruden de øvrige ukjendte Mynttyper, skulde være uden Kjendskab til saamange flere, som en fyensk Myntrække vilde udfordre. Alt viser saaledes hen til, at der ikke har været nogen selvstændig fyensk Udmyntning i den her omhandlede Periode, undtagen muligvis i de faa Aar, efterat Myntretten var pantsat 1331.

Det er iøvrigt kun saare lidet, vi kjende til Odense Mynts Virksomhed og Forhold; dog maa det antages, da Navnene paa et Par Myntmestre ere bevarede, at Stadens Udmyntninger ere blevne holdte i stadig Gang. I Aaret 1229 gav Valdemar Seier sin Svigerdatter Eleonore i Medgift det halve Fyen og Øens halve Myntret samt hele Odense²⁾. Hun døde allerede 1231³⁾, hvorved Myntretten faldt udelt tilbage til Kronen. I Aaret 1330 forlehnedes Grev Geert af Holsten med Fyen og alle tilhørende kongelige Rettigheder⁴⁾, og af ham modtog Aaret efter Henneke Hummersbüttel i Pant Hindsgavl med det halve Fyen og alle Rettigheder, deriblandt Mynten⁵⁾. 1332 fik dernæst Grev Geert Øen tilligemed Nørrejylland i Pant⁶⁾. Fyen var senere pantsat til de holstenske Grever Claus og Henrik fra 1340⁷⁾ indtil 1348⁸⁾, da Valdemar Atterdag indløste den. Skjøndt det efter 1331 ikke udtrykkelig fremhæves, har Myntretten dog sikkert, under Kronens svage Stilling ligeoverfor de trykkende Magthavere, været overdraget disse blandt de kongelige Rettigheder og fulgt med de forskjellige Pantsættelser af Øen. Omtrent 1336 standsedes formentlig de aarlige Udmyntninger her ligesom ved de andre danske

¹⁾ Cfr. de senere omtalte Fund fra Øster-Hæsinge, Husby, Hundstrup og Assens. S. 59, 65 og 70.

²⁾ Nordalbing. Studien. I. 84.

³⁾ Nielsen. Valdemars Jordebog. 110.

⁴⁾ Dipl. Svecan. IV. Nr. 2763. ⁵⁾ Orig. i Geh. Archivet.

⁶⁾ Schles. Holst. Urk. II. Nr. LXXII.

⁷⁾ Sammest. II. Nr. CLXII.

⁸⁾ Sammest. II. Nr. CLXXI.

Myntsteder. Senere sloges atter Mynt i Odense en kort Periode under Erik af Pommern.

Optegnelserne have kun bevaret Navnene paa to af Myntmestrene i Odense: Henrik Sømær eller Sommer, der 1285 nævnes som »qvondam monetarius othoniensis«¹⁾ og muligvis er den samme som den roskildske Myntmester Sommer, samt Foltekin, »forhen Myntmester i Odense«, hvis Arvinger omtales 1359²⁾.

Udmyntningen i Jylland faldt i to Hoveddele, en nordlig, som udelt tilhørte Kronen, der her havde forskjellige, snart flere, snart færre Myntsteder, og en sydlig, som — sandsynligvis med en Underafdeling i Odense — udgik fra Ribe, hvis Biskop havde Part i den, undtagen i Perioden 1234—1280, da Ribe Mynt helt laa under Kronen. At Geistligheden, og nærmest Biskoppen i Viborg, skulde have havt nogen Part i de nordlige Udmyntninger, lader sig bestemt benægte. En og anden Hentydning hertil maatte nødvendigvis være kommen til vor Kundskab; men de skriftlige Optegnelser tie saa fuldstændig om disse Myntforhold, at Grunden dertil kun kan søges i den Omstændighed, at Geistligheden, hvis Breve og Aktstykker vi nærmest skyldte vort Kjendskab til de andre Myntsteders Forhold og Historie, ingen Part har havt i de nørrejydske Udmyntninger. I det store Antal rige Myntfund, som i Tidens Løb ere fremkomne i Jylland, lader Forskjellen mellem de nordlige Typer og Ribe Typerne sig ofte bestemt paavise. Navnlig efter 1280, i hvilket Aar Stadens Biskop fik sin tidligere Del i Mynten tilbage³⁾, lettes Ordningen derved, at Ribemynterne jevnlig ere forsynede med Mærker, der hentyde til den geistlige Myntherre. De jydske Funds Mynttyper med geistligt Præg maa stedse føres Syd paa til Ribe eller stundom til Slesvig, medens Mynttyperne med udelukkende

¹⁾ Script. R. D. V. 516. ²⁾ Subm. Hist. XIII. 395.

³⁾ Ribe Oldemoder. 7.

kongelige og verdslige Præg maa henføres til de nordligere, udelte Myntsteder. Der staar dog endnu mange uopklarede Spørgsmaal tilbage, som det er forbeholdt senere Tider at faa besvarede gennem nye Fund.

Allerede under Knud den Store oprettedes et Myntsted i Viborg, og efterhaanden kom flere andre til, saaledes i Hjørring, Aalborg, Randers, Aarhus og Horsens. Derimod kan det neppe antages, at der er blevet slaaet Mynt i Kolding¹⁾. Af Valdemars Jordebog fremgaar det, at der c. 1231 sloges Mynt i Viborg og Horsens, og det er rimeligt, at Hovedstedet for de nørrejyske Udmyntninger fremdeles har været i den første af disse to Byer gennem det her omhandlede Tidsrum. Skjøndt Mynten i Viborg ikke senere nævnes, og vi savne ethvert skriftligt Holdepunkt i saa Henseende, taler Sandsynligheden dog for, at dette gamle, i Landets Midte beliggende Myntsted vedblivende maa have været i Virksomhed. Horsens omtales ikke senere som Myntsted, og der vides Intet om, hvorvidt Udmyntningen her er blevet fortsat efter Valdemars Tid. Derimod ses det, at der har været Myntsted i Randers, sandsynligvis en Underafdeling af det i Viborg. Christopher II pantsatte nemlig 1329 »monetam suam in Randershusen« til Hertug Albert af Sachsen²⁾ for 1000 Mark Sølv til Hjælp mod sine Fjender i Danmark. Den aarlige Udmyntning ved de nørrejyske Myntsteder er formentlig standset c. 1336 ligesom andetsteds i Riget. En Optegnelse fra 1344 angaaende »188 mr. den. cupreorum« henviser til et tidligere Laan og neppe til nogen Udmyntning efter 1336³⁾. Under Erik af Pommern gjenoptoges atter Udmyntningen i Randers.

En kort, men meget betydningsfuld Rolle i vor Mynt-historie spille de tidligere omtalte Udmyntninger c. 1290—95

¹⁾ Cfr. Allen. Danmarkshistorie. 189.

²⁾ Sudendorf. Urkundenbuch z. Gesch. d. Herz. v. Braunschweig u. Lüneburg. VII. 217—19. ³⁾ Matzen. Panteret. 464.

i de landflygtige Kongemorderes Myntsteder paa Øen Hjelms Borg, som tilhørte Marsk Stig, og paa Slottet Hunehals i Halland. Det lykkedes de Fredløses Parti at bemægtige sig nogle af Kongens Myntmestre, »fordum gode«, som de førte til de omtalte Borge og tvang til at udmynte falske Penge, ganske lig de danske, med kongeligt Navn og med samme Præg som Rigets gjængse Mynt, men af yderst ringe Værdi. Disse slette Penge spredtes ved de Landflygtiges Tilhængere ud over Landet i store Masser og sattes i Omløb sammen med den bedre Mynt¹⁾, som derved bragtes ud af Kurs. Under de vedvarende urolige Forhold sank Landets Myntvæsen efterhaanden saa dybt, at det ikke lod sig bringe paa Fode igjen.

Udmyntningen paa Hjelm og Hunehals ophørte 1295, da disse to Slotte ved Kong Erik Menveds Forlig med de Landflygtiges Forbundsfølge Kong Erik af Norge kom i dennes Besiddelse paa den Betingelse, at »de paa fornefnde Slot ere, skulde midler tid intet mynte, huor med Kongen aff Danmarkis Mynt kand forverris«²⁾. Destoværre have Fundene paa Hjelm ikke ført til nogen Oplysning om de der foretagne Udmyntninger, som dog ifølge de fremkomne Oplysninger ikke kunne antages at have frembragt nye Mynttyper, men udelukkende at have bestaaet i ringe Eftergjørelser af Landets ældre gangbare Penge.

Som tidligere berørt ere de skriftlige Optegnelser om de nørrejydske Myntforhold yderst faa; der er end ikke levnet Eftertiden Navnet paa en eneste af Myntmestrene, som dog i hine Tider vare Personer af mere end almindelig Anseelse.

Ifølge den almindelige Antagelse blev der allerede slaaet Mynt i Ribe under Knud den Store, som skal have skjænket Biskoppen Halvdelen af Byens kongelige Indtægter, hvori Halvdelen af Mynten antages at have været indbefattet. Dette er dog noget tvivlsomt, dels fordi Gavebrevet ikke

¹⁾ Script. R. D. VI. 288. ²⁾ Hvitfeldt. I. 307.

udtrykkelig fremhæver dette Punkt; men navnlig fordi Geistlighedens Delagtighed i Myntretten herhjemme hører en senere Tid til. I Lund og Roskilde blev Myntretten ikke delt før under Knud den Hellige og i Slesvig 1175 under Valdemar I. Endelig turde det ogsaa være tvivlsomt, hvorvidt Ribe Myntsteds Alder kan antages at være saa høi, idet der ikke kjendes en eneste saa gammel Mynt med Stadens Navn. Den ældste Mynt, man har ment med nogen Sikkerhed at kunne henhøre hertil, er fra Svend Estridsen med det forkortede RI til Betegnelse af Myntstedet; men selv dette er tvivlsomt, da Ringsted af en Mynt fra Knud den Store med Vished kjendes som meget gammelt Myntsted, og vi derfor maaske snarere maa henhøre Svends Mynt hertil. Imidlertid fik Ribe Biskop, paa et endnu ubestemt Tidspunkt, Halvdelen af Mynten i Ribe og besad denne Indtægt indtil 1234, da Valdemar Seier inddrog den under Kronen og gav den daværende Biskop Gunner Erstatning i Plougskatten af Hardsyssel, Vardsyssel og Almindsyssel, samt af Byerne Varde og Lemvig¹⁾. Kong Abel traf senere den Bestemmelse med Biskop Esger 1252, at saafremt der ellers ikke skete nogen Forandring med Mynten, skulde Vederlaget for den afstaaede Part i Myntretten fastsættes til 18 Penninge aarlig af hver Ploug i de nævnte tre Sysler, foruden en vedtagen Sum af Varde og Lemvig. Resten af Plougskatten skulde tilfalde Kongen undtagen 50 Mark Penninge, som yderligere tilstodes Biskoppen²⁾. Denne Ordning var derpaa bestaaende, indtil 1280, da Erik Glipping tilbagegav Biskop Tucho Halvdelen af Ribe Myntret med al den Frihed, som hans Forgjængere tidligere havde havt³⁾.

Under den sønderjydske Hertug Valdemars kortvarige Kongedømme skjænkede han 1326 Marsk Ludvig Albertsen store Forlehninger og kongelige Indtægter, blandt hvilke

¹⁾ Ribe Oldemoder 5. ²⁾ Sammest. 6. ³⁾ Sammest. 7.

ogsaa Ribe By med Mynten, Tolden og dens Møller¹⁾. Da Hertugens Søster Helveg i Aaret 1340 ægtede Valdemar Atterdag, fik hun i Medgift blandt andet Riberhus og By med Told, Møller, al Indtægt, som hørte Staden til, og med Mynten, som Kong Christopher havde havt²⁾. Indtægten af Mynten har dog paa dette Tidspunkt været uden synderlig Betydning, da de aarlige Udmyntninger i Ribe som andetsteds i Danmark maa antages at være standsede omtrent 1336. I Aaret 1338 bliver i Ribe Værdien af 1 Mark Penninge regnet til 6 Gros Tournois, »indtil Landets Mynt bliver fast og gangbar«³⁾. I Aaret 1346 omtales det fordums Myntsted i Ribe⁴⁾.

Gjennem en lang Tid var Ribe Jyllands anseligste Myntsted, og dets Virksomhed er i Modsætning til de nørrejyske Myntsteders klarere belyst, navnlig gennem Geistlighedens samtidige Aktstykker vedrørende Gaver, Betalinger og Pengeordninger. Da den nørrejyske Mynts Værdi var den samme som Ribe Mynts, og dennes Værdi findes optegnet paa forskellige Tidspunkter, erstattes herigennem de i den Henseende mangelfulde Oplysninger om de nordligere Myntforhold.

Magister Johannes skal have været Kongens Myntmester i Ribe 1257⁵⁾. Myntmesteren Henriik stod ved sin Død c. 1285 i betydelig Gjæld for Mynten til Biskop Tyge, og hans Enke Avæ eller Acca maatte derfor tilskjøde Bispens sin Gaard i Byen, hvis Værdi dog ikke var saa stor som Gjældsbeløbet⁶⁾. Herman Haghmot nævnes 1310

¹⁾ Hvitfeldt. I. 435.

²⁾ Plattysk. Schlesw. Holst. Urk. II. Nr. LXXXIX.

³⁾ Voluit VI grossos turonenses pro qualibet marcha solvi, donec in terra moneta fiat stabilis et dativa. Script. R. D. V. 537.

⁴⁾ 1346. — »quendam fundum ad boream juxta fundum quo fabrica monetariorum quondam constructa erat, in quo *Papæ Myntær* quondam residebat«. Terpager. Ripæ Cimbr. 696.

⁵⁾ Suhm. Historie. X. 385.

⁶⁾ Ribe Oldemoder. 18.

· som Myntmester i Ribe¹⁾. Papæ Mynter omtales 1346 som forðum Myntmester i Staden²⁾.

De ældste kjendte Mynter fra Sønderjylland ere prægede i Hedeby af Magnus den Godes Myntmester Jule. Slesvigs Mynt er saaledes af gammel Oprindelse. I Svend Grathes Privilegier for Slesvig bestemtes omtrent 1156 den Lødighed, Sølv et skulde have, naar det skulde gjælde i Staden for rent Sølv, nemlig 1 Ørtug Kobber for hver Mark Sølv. Med Hensyn til Slesvigs Myntordning bestemtes, at naar Kongen paabød en ny Mynt, da skulde Stadens Borgere give ham en saa stor Afgift af den, som Myntmesteren tilsagde og gjøre Mynten efter Kongens Befaling, samt selv føre Tilsynet med Udmyntningen, at der ikke skete nogen Forfalskning; herfor skulde de tilsynshavende Borgere have to Mark Penninge af den ny Mynt³⁾. Det ses af disse Bestemmelser, at Myntretten tidlig har tilhørt Staden selv, et Forhold som dengang ofte fandt Sted i andre Landes Stæder, saaledes i de nordtyske, men her i Danmark kun i Slesvig. Senere gik derimod Udviklingen, mere i denne Retning, saaledes var den i det 14de Aarhundrede i Flensborg oprettede Mynt Stadens egen. Valdemar den Store overdrog 1175 Slesvigs Biskop den halve Myntret eller

¹⁾ Hermannus dictus Haghmot monetarius ripensis. Terpager. Ripæ Cimbr. 695.

²⁾ Sammest. 696.

³⁾ Slesvigs gamle Stadsret. II. Kap. 31. — Secunda est ut argentum ciuitatis in Sleswicensium sit potestate et arbitrio, quale debeat esse, hoc tamen pacto ut plus solido cupri de vna marca nequeat comburi. Tercia est cum Rex nouam monetam iusserit fieri, ciues tantum debent Regi offerre quantum confert monetarius, postea ipsi fieri faciant monetam secundum velle Regis et sint prouidi inspectores ne aliqua falsitas in nummis fiat —. Kap. 32. Seniores iij^{or} de ciuitate tenentur habere duas marcas denariorum de noua moneta. Thorsen. Stadsretter.

rettere den halve Indtægt af Stadens Myntafgift¹⁾, og denne Andel i Mynten, som ikke nogetsteds senere berøres, kan af Mynternes geistlige Mærker ses at være blevet bevaret indtil Udmyntningens Standsning.

Retten til Stadens Myntafgift blev senere et af Stridspunkterne mellem Erik Glipping og den sønderjydske Hertug Valdemar, som blandt andet gjorde Fordring paa denne betydelige Indtægt af Sønderjylland. Sagen afgjordes ved Dom 1285, som faldt ud til Kongens Fordel, og den omtvistede Afgift af Slesvigs Mynt tilkjendtes Kronen, — »med Penninge aff Mynten, udbudsløsen, som giffves i Sønder Judland — til evig tid at besidde«²⁾. Det følgende Aar overlod Kongen desuagtet paa visse Betingelser Hertugen »Mynten oc Penninge at slaa til Slesuig. Hves Myntemesteren gjør den verre, end som den slaaes andensteds udi Judland, da skal Straffen tilhøre Kongen. Dog at Hertugen ingen Mynt udi sit Naffn lader slaa udi Judland, uden i Kongernis«³⁾. Saavidt vi kunne se af Følgerækken i Slesvigs Mynter, har Hertugen dog senere, under Urolighederne efter Erik Glippings Drab, ladet udgaa Mynter med sit Navnemærke, stundom med Indskrift: DVX⁴⁾.

Skjønt det af Datidens Optegnelser og Myntfundene viser sig, at de sønderjydske Mynter i de aarlige Udmyntningers Slutningsperiode forholdsvis vare noget bedre end de fleste øvrige danske Myntsorter, maa det dog antages efter de foreliggende skriftlige Oplysninger, at Myntens regelmæssige Virksomhed ogsaa her er standset c. 1336. De skriftlige Optegnelser have ikke bevaret Navnet paa nogen af Slesvigs Myntmestre i det her foreliggende Tidsrum.

Efterat de holstenske Grever 1326 vare blevne Herrer i Sønderjylland, oprettedes vistnok i Midten af det 14de Aar-

¹⁾ Suhm. Hist. VII. 450. — Westphalen. Monumenta IV. 3113.

²⁾ Hvitfeldt. I. 289. — »unacum denariis de moneta debitis«. Suhm. Hist. X. 1024. ³⁾ Hvitfeldt. I. 290.

⁴⁾ Cfr. Myntrækker: Erik Menved. Slesvig Nr. 2, 3, 5, 7.

hundrede, altsaa paa en Tid da Udmyntningernes regelmæssige Virksomhed var afbrudt i Riget undtagen i Skaane, et Myntsted i Flensborg, af hvis noget senere, læselige Mynter med Omskriften CIVITAS FLENSBVRG det fremgaar, at Mynten i Lighed med Slesvigs har været Stadens egen, mod en Afgift af Udmyntningen til Kongen. Dette bekræftes ved Hanserecessen 1369, som forbyder Hansestæderne at modtage Mynt fra Kiel, Flensborg og Itzehoe, saavel som fra nogen anden By, der fremtidig maatte foretage Udmyntning af saa slet Mynt¹⁾. Sandsynligvis var der i Sønderjylland flere Myntsteder med Udmyntninger af éns Værdi; saaledes et i Aabenraa, da der i den af Hertug Valdemar 1335 givne Aabenraa Stadsret forekommer Udtrykket »denarios dictos myntpeningh«²⁾. I Flensborg udmyntedes i Begyndelsen af det 15de Aarhundrede smukke, ret anseelige Penge, der ligesom Holstens nøie sluttede sig til Hansestædernes Mynt.

I Forbindelse med de sønderjydske Myntforhold staar Spørgsmaalet om, hvorvidt de forvirrede Myntforhold og Udmyntningerne af de slette Kobbermynter »Borgerkrigsmynterne« have holdt sig indenfor Danmarks Grændser, eller om de ogsaa have strakt sig ud over Sønderjylland og ned i Holsten. Tidligere har man ikke næret nogen Tvivl om en saadan Paavirkning fra dansk Side paa Holstens Myntvæsen, og tilsyneladende med fuld Føie har man henført Kobbermynter med Neldebladet til Holsten, med mindre Grund de med K til Kiel. Et Blik paa de holstenske Myntforhold gjør det imidlertid indlysende, at dette ikke kan forholde sig saa; den slette Kobbermynt er dansk og er aldrig

¹⁾ — qvod denarii Kylensium, Flenzeburgensium et de Idzeho non debent recipi in civitatibus suis et prohiberi debent publice —. Concordaverunt eciam, qvod si alia aliqva civitas fabricaret vel inceperit fabricare denarios ita viles, sicut isti sunt, qvod similiter prohibeantur. — Hanserecesse 1256—1430. I. 449.

²⁾ Thorsen. Stadsretter. Aabenraa Skraa. 156. § 6.

bleven udmyntet i Holsten. Det er allerede iøinefaldende, at Kobberpenge ikke nogetsteds omtales i Aktstykker vedrørende Holsten, medens de flere Gange nævnes for Slesvigs Vedkommende. Man finder stedse hamborgsk og lybsk Mynt stærkt benyttede i Holsten, og navnlig maatte den første spille en vigtig Rolle, eftersom Hamborg var det eneste Myntsted for hele Holsten¹⁾. Høiheden over Stadens Myntvæsen overdroges i Aaret 1255 til de holstenske Grever Johan og Gerhardt, som forpligtede sig til »cum consensu nostrorum fidelium civitatis nostre Hammenburg et communis terre nostre voluntate« at holde dens Udmyntning til en vedtagen bestemt Værdi²⁾. Denne Overenskomst fornyedes 1293 af Greverne Gerhardt, Adolf og Henrik, hvorved det udtrykkelig bestemtes, at den hamborgske Mynt skulde være gjældende for hele Holsten, hvor der fremtidig som Betalingsmiddel ikke maatte benyttes Mynt af høiere eller ringere Værdi end den hamborgske. Det skulde tilkomme Greverne at udnævne Myntmesteren, og den, som indsattes til Myntmester i Hamborg, skulde tillige være det for hele Holsten og maatte ikke slaa eller præge Mynt noget andet Sted end i Hamborg³⁾. Muligvis har Forbudet mod Benyttelsen af ringe Myntsorter just været rettet mod det paa hin Tid saa dybt sunkne danske Myntvæsen.

Dette Forhold vedvarede til 1318, da Grev Johan gav Staden Kiel Myntret at besidde »til evige Tider«⁴⁾; men han vedblev dog, om end under en forandret Ordning, at have Myntretten i Hamborg, indtil den 1325 overgik til Staden selv. Hamborg skulde da atter, ligesom tidligere, være det eneste Myntsted for Holsten⁵⁾, hvilken Ordning bestod til c. 1350, da der oprettedes Myntsteder i Oldeslohe og Itzehoe.

¹⁾ Grautoff. Hist. Schr. III. 51. 55.

²⁾ Hamb. Urk. I. Nr. DXC. ³⁾ Schlesw. Holst. Urk. I. 137. Nr. CXXIII. ⁴⁾ Sammest. I. 484. Nr. XII.

⁵⁾ Gaedecken. Hamb. Münz. u. Medail. II. 167. — Grautoff. Hist. Schr. III. 172.

Af Ovenstaaende fremgaar altsaa, at der i Tidsrummene 1255—1318 og 1325—c. 1350 ikke har fundet Udmyntning Sted i Holsten. Hvorledes Kiels Mynter have været i Aarene 1318—1325 er ikke oplyst; sandsynligvis var det de dengang saa jevnlig af Sølv udmyntede Brakteater. Det kan ialfald med Sikkerhed siges, at de holstenske Grever ikke have ladet slaa Kobbermynt i Holsten paa samme Tid, som de havde Myntretten i Hamborg. Udmyntningerne i Kiel maa upaatvivlelig i Værdi nøie have sluttet sig til Hamborgs og Lybeks Mynt, da selv en ringe Nedgang i Myntværdien ufortøvet vilde være blevet standset af de mægtige Hansestæder.

At det holstenske Neldeblad forekommer paa Datidens danske Kobbermynter, lader sig let forklare, fordi dette fra de hamborgske Mynter saa velbekjendte Mærke skulde tjene til at give Mynten en noget lettere Udbredelse. Af samme Grund ses ogsaa Lunds Myntmærke, Risten, stundom at være benyttet paa Mynter udenfor Skaane¹⁾. Det holstenske Neldeblad findes saavel paa en slesvigsk Mynt fra Erik Glipping, som paa en roskildsk Mynt fra Christopher II²⁾; ogsaa paa en Flensborg Mynt fra en senere Tid, medens de holstenske Grever endnu havde Sønderjylland, findes et stort Neldeblad i Midten af Præget, foruden den betegnende, sædvanlige Omskrift *MONETA HOLSACIE — CIVITAS FLENSBVRG*³⁾. I det sidstnævnte Tilfælde maa Neldebladet betragtes som Grevernes personlige Myntmærke.

Til Datidens Mynter fra de danske Besiddelser ved Østersøen savnes endnu ethvert Kjendskab, og det er kun lidet, hvad vi kjende til de derværende Myntforhold. Paa

¹⁾ Cfr. Mynttrækker: Erik Glipping, Slesvig Nr. 11; Erik Menved, Slesvig Nr. 19; Christopher II, Roskilde Nr. 6.

²⁾ Cfr. Mynttrækker: Erik Glipping, Slesvig Nr. 19; Christopher II, Roskilde Nr. 8.

³⁾ I den kgl. Mynt- og Medaille-Samling. Afbildet i Fortegnelsen over O. Devegges Samling. Tab. IV. Nr. 1039.

Øen Rygen benyttedes utvivlsomt de saakaldte »slaviske« Penge, der i Regnskabet over den pavelige Indsamling 1282 siges at have havt større Værdi end den danske Mynt¹⁾. Hvorvidt Øen har havt selvstændig Udmyntning, er ikke oplyst, men det er ei sandsynligt; paa Bornholm fandt der ingen Udmyntning Sted.

Efterat Valdemar Atterdag 1361 havde erobret Wisby, gav han Stadens Borgere Tilladelse til at slaa Mynt, som de havde gjort fra gammel Tid²⁾. Den gullandske Mynt i denne Periode har utvivlsomt været af den almindelige Typ med Lammet og Lilien. En Brakteat med W, som det synes fra en lidt sildigere Tid, kan muligvis henføres til Wisby.

I Aaret 1265 blev der angaaende Revals Mynt og Vægt truffet Ordning af Dronning Margrethe Sprænghest »med vor elskelige Søn Kongens Samtykke«; herefter blev Mynten bragt ned i Værdi, saaledes at fremtidig 6 Mark 2 Øre Penninge skulde være 1 Mark Sølv værd. Stadens Borgere skulde føre Tilsyn med, at Mynten ikke forfalskedes eller i nogen Maade forringedes³⁾. Den ansatte Værdi af hver Mark Penninge var noget ringere end den samtidige danske Mynt og muligvis svarende i Godhed til Rigas⁴⁾; denne var ifølge Bestemmelser af 1211⁵⁾ og 1225⁶⁾ lig den gullandske Mynt. 1280⁷⁾ fritog Margrethe »Dronning af Danmark« Revals Borgere i fire Aar for at betale Afgift af Mynten, hvilket er den sidste Gang, at Estlands Myntforhold omtales, medens Landet er under den danske Krone.

Myntværdien i Forhold til Sølv og fremmed Mynt.

Vende vi os nu fra det rent historiske Stof til Mynterne selv, da foreligger der først en Side af Undersøgelsen, som

¹⁾ Munch. Pavel. Rgb. 5. ²⁾ Suhm. Hist. XIII. 839.

³⁾ Bunge. Liv. Esth. u. Kurl. Urk. I. Nr. CCCXC.

⁴⁾ 1365 har Reval rigaisk Mynt. Bunge. Liv. Esth. u. Kurl. Urk. II. Nr. MXXV. ⁵⁾ Sammest. I. Nr. XX. ⁶⁾ Sammest. I. Nr. LXXV. ⁷⁾ Sammest. I. Nr. CDLXIV.

er stærkt knyttet til den historiske, nemlig Myntens vexlende Værdiforhold, dens Stigen og Synken gennem dette paa omskiftende Begivenheder saa rige Tidsrum, i hvilket Rigets indre sørgelige Forhold medfører en tilsvarende dyb Nedgang og Opløsning i dets Myntvæsen.

Imidlertid maa vi ikke vente gennem en Undersøgelse af Mynternes Lødighedsforhold at kunne høste Oplysninger om Myntens vexlende Værdier for de enkelte Aars Vedkommende. Dertil maatte først foreligge en fortsat Række af nøiagtige Optegnelser, hvoraf Myntværdiens Op- og Nedadgaaen kunde ses, medens vi nu kun have tilfældige Vink at støtte os til. Og dernæst maatte vi have et fuldt paalideligt Materiale for os i Mynterne selv, hvorved vi nøie kunde bestemme de enkelte Mynters oprindelige Lødighed og finde Overensstemmelsen mellem denne og de skriftlige Optegnelser. Men ogsaa her støde vi paa Vanskeligheder paa Grund af den Forandring, Mynten i Tidens Løb er undergaaet under Paavirkning af Stoffer, som siden Nedlægningen i højere eller mindre Grad have haft en angribende Indflydelse paa Metallet tilfølgende. De skriftlige Optegnelser yde os vel kun spredte Oplysninger, men vi kunne dog igjennem dem følge Myntværdiens Svingninger i deres Hovedtræk og ved Sammenligning med Myntfundene finde forskellige, vigtige Støttepunkter til Grundlag for Mynttrækkernes Ordning.

Den gamle Myntregning skete som bekjendt i Marken, der deltes i 8 Øre, hver paa 3 Ørtuger (solidi), hvoraf atter hver var paa 10 Penninge (denarii)¹⁾. Penningen var den Myntsort, der i Almindelighed udmyntedes; stundom lod

¹⁾ 1304. 3 Mk. Penninge = 10 Øre + 1 Mk. + 4 Ørtuger + $\frac{1}{2}$ Mk. + 20 Penninge, altsaa: 1 Mk. Penninge = 240 Penninge. Script. R. D. III. 575. — 1332. Sciendum est quod X denarii monete Scaniensis faciunt solidum et iij solidi faciunt unam oram et viij ore faciunt marcham. Munch. Pavelige Nuntiers Regnskabs- og Dagbøger. 69.

man dog ogsaa halve Penninge (obuli) udgaa¹⁾. 1 Mark Penninge havde oprindelig en Værdi, der svarede til 1 Mark, omtrent 15-lødig, Sølv. Marken var en ligefrem Vægtbetegnelse for 16 Lod eller $\frac{1}{3}$ Pund, hvorfor man hyppig finder angivet ikke blot Værdisager, kirkelige Skatte og Smykker, men ogsaa andre Gjenstande i Marks Vægt²⁾.

Sølvværdien efter Vægt beregnedes og angaves ofte herhjemme i den kølnske, sjeldnere i den troyske Vægt. Det nøiagtige Forhold mellem disse to Vægte, som benyttedes samtidig, er ikke oplyst; men efter det, vi kjende til Forholdet dels mellem den danske og kølnske, dels mellem den danske og troyske Vægt, synes det, som om Forskjellen ikke har været synderlig stor. Det fremgaar af en enkelt Optegnelse, at den saakaldte større Vægt — pondus majus — maa have været den samme som den kølnske³⁾, og muligvis

¹⁾ Cfr. Mynttrækker. Erik Glipping. Roskilde. Nr. 14. — 1310 omtales »denarii usualis monetæ minoris« i Jylland. Script. R. D. VI. 422. — 1321. Tres obuli. Dipl. Svecan. III. Nr. 2322.

²⁾ 1201. Cifus argenteus ponderans circiter X mr. arg. Dipl. Svecan. I. Nr. 827. — 1259. iiij crateræ ponderantes iij mr. puri arg. Script. R. D. III. 509. — 1307. vas argenteum ponderans iij marcas puri. Dipl. Svecan. II. Nr. 1558. — 1328. Una cupa argentea ponderis V marcharum. Sammest. IV. Nr. 2666. — 1342. Armilla aurea habens in pondere dimidiam marcham. Sammest. V. Nr. 3623. — Omtr. 1344. Calix cum patena de puro auro qvæ ponderabant xiiij mr. auri. Sammest. V. Nr. 3845. — 1346. Een calc af syu mark gul, een calc af syæx mark sylfs. Sammest. V. Nr. 4069. — 1281. iiij mr. butiri majoris ponderis Oelandiæ hujus, qvod dicitur vulgariter »bisman«. Sammest. I. Nr. 736. — 1315. To store Voxlys, hvert af 12 Marks Vægt. Suhm. Hist. XI. 750. — 1335. Una marca ceræ. Sammest. XII. 398.

³⁾ Cfr. Steenstrup. Valdemars Jordebog. P. 249—50. — 1316. »C mr. puri arg. ponderis majoris« angives andetsteds som »Cmr. puri arg. pond. Coloniensis«. Script. R. D. IV. 479. 489. De førstnævnte »C mr. arg. pond. majoris« tilligemed senere tilkomne »C mr. arg. similes« angives tilsammen som: »CC mr. puri arg. pond. Coloniensis«. Sammest. IV. 479.

have da den stundom nævnte mindre Vægt og den troyske været Et. En ydre, væsentlig Forskjel mellem den kølnske og den troyske Vægt kan muligvis have været den, at den ene var en grovere, den anden en finere Vægt. Dette antydes allerede af selve Betegnelserne, større og mindre, og maa antages at fremgaa af et Par Optegnelser, hvor der dog ikke er Tale om Sølv, men om Varer af mere almindelig Beskaffenhed; saaledes i Christopher II's Privilegier for Stralsund paa de skaanske Markeder 1316: »bona sua ponderabilia per pondus majus et minus vendant secundum pondus terræ Daciæ«¹⁾. Her er aabenbart Tale om Udveining efter dansk Vægt med en grovere eller finere Vægt. Paa lignende Maade maa man ogsaa forklare en Optegnelse fra 1281: »IV marchæ butiri majoris ponderis Oelandiæ hujus, qvod dicitur vulgariter bisman«²⁾.

I Modsætning til de forskjellige Myntværdier i de enkelte Landsdele har der sikkert kun været én fælles dansk Vægt over hele Riget³⁾, saaledes at lundensisk Vægt⁴⁾ og sjællandsk eller roskildsk Vægt⁵⁾ kun have været locale Benævnelser. Den danske Vægt vides saaledes at være brugt i Skaane⁶⁾ og Roskilde Vægt i Halland⁷⁾. Der findes nogen Uoverensstemmelse i Optegnelserne om den danske Vægts Forhold til den kølnske. I Aaret 1282 regnes nemlig 5 Mark i hallandske Penge at være lig 1 Mark Sølv i kølnsk eller roskildsk Vægt: »— c mr. arg. puri ad pondus Coloniense ac cxxx mr. arg. puri cum pondere

¹⁾ Dipl. Svecan. III. Nr. 2074.

²⁾ Dipl. Svecan. I. Nr. 736. bisman = Bismar.

³⁾ 1282. Munch. Pavel. Nuntiers o. s. v. 11. — 1299. Jylland. Suhm. XI. 309. — 1310. 1313. 1316. Skaane. Dipl. Svecan. II. Nr. 1697. III. Nr. 1910. 2074.

⁴⁾ 1299. Script. R. D. VI. 328. 336. — 1302. Sammest. VI. 353.

⁵⁾ 1241. Thorkelin Dipl. I. 133. — 1280. Hallands forn.-fören. årsskr. I. Møller. Halland. Nr. 24. — 1297. Suhm. Hist. XI. 262.

⁶⁾ 1313. 1316. Skaane. Dipl. Svecan. III. Nr. 1910. 2074.

⁷⁾ Hallands forn.-fören. årsskr. I. Møller. Halland. Nr. 24.

Roskildensi, mr. arg. qvalibet utriusque ponderis pro V mr. den. (cupreor.) computanda«¹⁾). Ifølge dette skulde altsaa den danske og den kønske Vægt have været omtrent ens. I Regnskabet over de pavelige Indsamlinger i Norden regnes derimod i Aaret 1332 1 Mark Sølv i Roskilde Vægt at være $\frac{9}{10}$ af 1 Mark Sølv i kønsk Vægt: »xxv mr. argenti ponderis Roskildensis valentes xxij mr. argenti cum dimidia ponderis Coloniensis«. — »marcha argenti ponderis Roskildensis computatur pro iiij^{or} solidis et dimidio grossorum Turonensium et marcha argenti ponderis Coloniensis computatur pro V solidis grossorum«²⁾). Det lader sig ikke afgjøre, hvorvidt der i Tidens Løb er indtraadt nogen Forandring i Vægtforholdet; men uden Tvivl har den sidst angivne Forskjel af 10 Procent været det rette Forhold. Følgende Angivelser vise, at der har været omtrent det samme Forhold tilstede mellem dansk og troysk Vægt i Aaret 1282: 120 Mk. Sølv, dansk Vægt = 106 Mk. $5\frac{1}{4}$ Unzer Sølv, troysk Vægt; — 744 Mk. 5 Unz. Sølv, d. V. = 661 Mk. 7 Unz. Sølv, tr. V; — 764 Mk. $6\frac{1}{3}$ Unz. Sølv, d. V. = 679 Mk. $6\frac{1}{2}$ Unz. Sølv, tr. V.³⁾. I disse tre Exempler er 1 Mk. Sølv, dansk Vægt = $\frac{8}{9}$ af 1 Mk. Sølv, troysk Vægt, og Forholdet altsaa omtrent det samme som mellem den danske og kønske i Aaret 1332. Efter dette maatte den troyske Vægt være $1\frac{1}{4}$ Procent tungere end den kønske, og de formentlig tilsvarende Benævnelser »mindre« og »større« synes saaledes ikke at skyldes Vægtforholdet.

Oprindelig var, som sagt, en Mark Penninge af et halvt Pund eller en Mark Sølv's Værdi. Medens flere andre Landes Mynt dog omtrent holdt sig i den oprindelige Værdi, var dette ikke Tilfældet med Danmarks, hvor Mynten i Tidens Løb med større og mindre Svingninger var for-

1) Hallands forn.-fören. årskr. I. Möller. Halland. Nr. 24.

2) Munch. Pavelige Nuntiers o. s. v. 75.

3) Munch. Pavelige Nuntiers o. s. v. 6 og 11. — 1 Mk. = 16 Lod = 8 Unzer.

ringet mere og mere, saaledes at Mark Sølv og Mark Penninge i det her behandlede Tidsrum vare blevne to meget forskellige Begreber. Den i Værdi omskiftende Mark Penninge, som muligvis kunde forringes det følgende Aar, og som med Hensyn til Fremtiden var fuldstændig uberegnelig, var nærmest anvendelig i den daglige Handel og til Omsætning paa kortere Tid. Gjaldt det derimod større Pengeanliggender for et længere Tidsrum og navnlig testamentariske Bestemmelser eller lignende Ordninger for Fremtiden, da benyttede man sjeldnere Mark Penninge, men som oftest rent Sølv af saamange Marks Vægt, som svarede til Summens Værdi. Udredelsen af Beløbene skete i saadanne Tilfælde enten i sammensmeltede Barrer af rent Sølv eller i Sølvsager af tilstrækkelig god Lødighed eller endelig i saadan fremmed Mynt, som regnedes for at være af tilstrækkelig Godhed, franske Tournoser, Sterlinge, lybsk Mynt o. Fl. I Datidens Breve og Regnskaber, historiske og kirkelige Optegnelser ser man ogsaa Mark Penninge opførte; men for nærmere at betegne det omhandlede Beløbs Værdi og have denne fastslaaet uafhængig af Myntens Forandring i Fremtiden, angives da stundom Summen foruden i Mark Penninge, tillige i den tilsvarende Værdi i Mark Sølv. Gjennem disse Forholdsangivelser, mellem den faste, uforanderlige Mark Sølv og den vexlende Mark Penninge, har man en paalidelig Veiledning til at erfare dennes høiere eller ringere Værdi paa forskellige Tidspunkter.

Ofte findes Værdien af danske Mark Penninge nærmere angivet paa en noget anden Maade, nemlig i den tilsvarende Sum i fremmed Mynt, franske, engelske og tyske Penge, hvis Værdi betragtedes som constant, og i Tilfælde af Laan skulde da stundom Tilbagebetalingen, saafremt Landets Mynt i Tidens Løb var forringet, enten ske i den angivne fremmede Mynt eller i det saameget større Beløb i danske Penge, som paa det senere Tidspunkt svarede hertil. Da disse fremmede Myntsorters Forhold til Mark Sølv nøie er kjendt,

have vi ogsaa herigjennem et Middel til at bestemme den danske Mynts Værdi paa forskjellige Tidspunkter.

Skjøndt det i Realiteten ikke kan faa nogen synderlig Betydning paa Grund af de foreliggende Oplysningers Utilstrækkelighed, skulle vi dog bringe i Erindring den Forskjel, der var i de enkelte Landsdeles Myntværdi; den skaanske var i det her omhandlede Tidsrum gennemgaaende den bedste, og før 1284 stod den jydsk Mynt i Værdi noget over den sjællandske og den sønderjydske. Ved Erik Glippings Bestemmelser af 1284 og 1286 fik vel de forskjellige Landsdeles Udmyntninger Vest for Øresund en større Ensartethed i Værdi; men en nøie Overensstemmelse mellem de samtidige Udmyntningers Værdi opnaaedes ikke. Dette fremgaar af en Optegnelse fra 1312, hvorefter en Ridder Heine »protesterede imod at tage forneffnde Betalning i Sielandske Penge, oc icke Judske, Der offuer wi oss alle forundrede, huorledis hand saa snart skulde vide vor Myntis leylighed«¹⁾. At en saadan Forskjel i Landets Myntværdier dog har været af mindre Betydning i denne Periode, ses af en testamentarisk Bestemmelse fra 1304, som uden nogen nærmere Angivelse omhandler »20 Mark Penge af det Landskab«, i hvilket hun dør²⁾. Disse finere, samtidige Forskjelligheder i Myntværdien, kunne vi imidlertid, undtagen for Skaanes Vedkommende, kun sjelden spore gennem Optegnelserne — saaledes ses Slesvigs Mynt at have været forholdsvis noget bedre 1330. En Værdiangivelse for en enkelt Landsdels Vedkommende maa derfor, indtil fyldigere Oplysninger foreligge, betragtes som Udtryk for Værdiforholdet i Almindelighed paa det Tidspunkt.

Paa de efterstaaende Tavler findes samlet en Række Værdiangivelser af den danske Mark Penninge gjennem

¹⁾ Hvitfeldt. I. 360. Stedet maa antages at være unøjagtig gjengivet af Hvitfeldt, da den sjællandske Mynt ved denne Tid stod over den jydsk og altsaa utvivlsomt maa have været den, der blev foretrukket. ²⁾ Suhm. Hist. XI. 466.

dens Forhold til Mark Sølv og tillige en Del Tilfælde, hvor der omtales ny og ældre Mynt. Den skaanske Mynt er paa Grund af sin mere selvstændige Stilling opført for sig. De kjendte Stedbetegnelser, hvortil Citaterne knytte sig, findes tilføiede: Sj. = Sjælland, J. = Jylland, Sl. = Slesvig. Til Forklaring af en Del af Exemplerne fremstilles i Korthed Beregningen af Myntværdien, hvor denne udledes af Forholdet til fremmed Mynt.

1263. Slesvig. 1 mr. den. = 3 sol. novorum sterlingorum (à 12 den. sterl.) = 36 den. sterlingorum. — 1 mr. arg. = 1 mr. sterl.¹⁾ = 13 sol. 4 den. sterl.²⁾ = 160 den. sterl. Altsaa: 1 mr. arg. = $4\frac{4}{9}$ mr. den.

1266. Ribe. 1 m. den. = 3 sol. sterl. Samme Beregning.

1282. Sjælland. »5 mr. sterl. legalium in pondere pro $22\frac{1}{2}$ marchis usualis monete«. — 1 mr. sterl. = 1 mr. arg. (se 1263), altsaa: 1 mr. arg. = $4\frac{1}{2}$ m. den.

1296. Slesvig. »in 30 mr. den. cupreorum tunc dativorum — vel in tribus libris bonorum veterum sterlingorum« (1 libra sterl. = 240 den. sterl.) 720 den. sterl. — 1 mr. den. cupr. = 24 den. sterl. — 1 mr. arg. = 160 den. sterl. (se 1263). Altsaa: 1 mr. arg. = $6\frac{2}{3}$ mr. den. cupreorum.

1298. Ribe. »40 mr. den. usualium vel 5 libræ sterlingorum« = 1200 den. sterl. (se 1296). — 1 mr. den. = 30 den. sterl. — 1 mr. arg. = 160 den. sterl. (se 1263). Altsaa: 1 mr. arg. = $5\frac{1}{3}$ mr. den.

1313. Ribe. 5 sol. sterl. (60 den. sterl.) pro 4 mr. den. — 1 mr. den. = 15 den. sterl. — 1 mr. arg. = 160 den. sterl. Altsaa: 1 mr. arg. = $10\frac{2}{3}$ mr. den. (se 1263).

1330. Slesvig. »100 mr. den. cupreorum equivalentium 10 libras sterlingorum« (1 libra sterl. = 20 sol. = 240 den.

¹⁾ Holmbo. Indl. til Schive. Norske Mynter. XXX.

²⁾ Suhm. Hist. X. 991. — Dipl. Svecan. I. Nr. 859.

Øversigt over Værdien af Mark Penninge i Forhold til Mark Sølv m. m.

Aar	Øerne, Jylland og Slesvig	Skaanske Provindser	Henvisninger
1231	40 Mk. S. = 100 Mk. P.; altsaa: 1 Mk. S. = 2½ Mk. P. (J.).		Nielsen, Valdemars Jordebog. 99.
1256	120 Mk. S. = 445 Mk. P.; altsaa: 1 Mk. S. = 3⅞ Mk. P. (Sj.).		Steenstrup, Valdemars Jordeb. 237.
1257	Ældre Mynt. (1). (Sj.). Mynten forringet. (2).		1. Hvitfeldt. I. 249. 2. Script. R. D. V. 593.
1263	1 Mk. P. = 3 Skill. Sterl., hvorefter: 1 Mk. S. = 4⅞ Mk. P. (Sl.).		Steenstrup, Valdemars Jordebog. 238.
1266	1 Mk. Ribermynt = 3 Skill. Sterl., hvorefter: 1 Mk. S. = 4⅞ Mk. Ribermynt. (J.).		Script. R. D. VIII. 148.
1282	1 Mk. S., kølnsk Vægt = 1 Mk. S., roskildsk Vægt. (1). 5 Mk. Sterl. (5 Mk. S.) = 22½ Mk. P. (2), hvorefter: 1 Mk. S. = 4½ Mk. P. (Sj.). 1 Mk. S. dansk Vægt = 5 Mk. P. (3).	1 Mk. S. = 5 Mk. hallandsk Mynt. (1).	1. Hallands forn.-fören. årsskr. I. Möller, Halland. Nr. 24. 2. Suhm, Hist. X. 1014. 3. Munch, Pavelige Nuntiers Dagbøger og Rgb. 11.
1283		Ny Mynt.	Suhm, Hist. X. 866.
1284	Sjællandsk Mynt = jydsk Mynt.		Geheimarkivets Aarsb. V. 22.
1286	Slesvigs Mynt skal være som den jyske i Værdi. (Sl.).		Hvitfeldt. I. 290.
1287	Ny Mynt. (Sj.).		Suhm, Hist. XI. 31.
1288		Ny Mynt.	Dipl. Svecan. II. Nr. 955.
1290	Fordum 1 Mk. S. = 3 ell. 4 Pund (Mk.?) Penge, nu 1 Mk. S. = 10 ell. 18(?) Pund (Mk.?) Penge. (1). 160 Mk. gamle Penge at tilbagebetale i gammel Mynt. (2). (Sj.).		1. Script. R. D. VI. 288. 2. Suhm, Hist. XI. 80.
1291	Ældre Mynt. (Sj.).		Meklenb. Urk. III. Nr. 2103. Ann.
1295	Gjængs, lovlig Mynt. (Sj.).		Script. R. D. VI. 450.
1296	30 Mk. gjængs Kobbermynt = 3 Pund gode, gamle Sterlinge, hvorefter: 1 Mk. S. = 6⅔ Mk. P. (Sl.).		Script. R. D. VIII. 240.
1298	40 Mk. gangbar Mynt = 5 Pund Sterl., hvorefter: 1 Mk. S. = 5⅓ Mk. P. (J.).		Hvitfeldt. I. 312.
1299		Lunds Mynt fremtidig = "parva moneta Turonensis".	Script. R. D. VI. 366.
1306	1 Mk. S. = 8 Mk. P. (1). (Sj.). Ny Mynt. (2). (Sj.).		1. Suhm, Hist. XI. 516. 2. — — — 511.
1308	Ny Mynt. (Sj.).		Suhm, Hist. XI. 569.
1310	Mindre Mynt "moneta minor". (1). (J.).	Ny Mynt. (2).	1. Script. R. D. VI. 422. 2. Dipl. Svecan. II. Nr. 1697.
1313	5 Sk. Sterl. svare til 4 Mk. P. (1), hvorefter: 1 Mk. S. = 10⅔ Mk. P. (J.). Ny Mynt. (2). (J.). Ny Mynt. (3). (Sl.).	70 Mk. = 300 Mk. nye P. (4); altsaa: 1 Mk. S. = 4¼ Mk. P.	1. Script. R. D. V. 549. 2. — — — VI. 487. 3. — — — VIII. 224.
1314	20 Mk. S. = 200 Mk. gjængs Mynt. (1); altsaa: 1 Mk. S. = 10 Mk. P. (Sj.). Ny Mynt. (2). Ny Mynt. (3). (J.).		4. Dipl. Svecan. III. Nr. 1910. 1. Script. R. D. IV. 493. 528. 2. Matzen, Dansk Panteret. 361.
1319	1 Mk. S. = 8 Mk. P. (1).	Ny Mynt. (2).	3. Suhm, Hist. XI. 738.
1322	Ny Mynt. (Sj.).		1. Script. R. D. VI. 521.
1323	Ny Mynt. (Sj.).		2. Dipl. Svecan. III. Nr. 2190.
1325	2 Mk. sjællandsk - 1 Mk. skaansk; altsaa: 1 Mk. S. = 9 Mk. P. (cfr. Skaane).	1 Mk. skaansk = 2 Mk. sjællandsk. 1 Mk. S. = 4½ Mk. P. (1). Ny Mynt. (2).	Matzen, Panteret. 133. — — — 379. 1. Hvitfeldt. I. 426. 2. Dipl. Svecan. III. Nr. 2520.
1326	Ny Mynt. (1). (Sj.).	Ny Mynt. (2).	1. Dipl. Svecan. III. Nr. 2578. 2. — — — III. Nr. 2574.

Oversigt over Værdien af Mark Penninge i Forhold til Mark Sølv m. m.

Aar	Øerne, Jylland og Slesvig	Skaanske Provindser	Henvisninger
1327		Ny Mynt.	Hvitfeldt. I. 440.
1329		Ny Mynt.	Dipl. Svecan. IV. Nr. 2701.
1330	100 Mk. Kobberpenge = 10 Pund Sterl., (1), hvorefter: 1 Mk. S. = 7 ¹ / ₂ Mk. P. (Sl.).	Ny Mynt. (2).	1. Seidelin, Dipl. Flensb. I. 25. 2. Dipl. Svecan. IV. Nr. 2770.
1332		1 Mk. skaanske P. = 1 Skill. Gros. Tournois, hvorefter: 1 Mk. S. = 5—4 ⁵ / ₆ Mk. skaanske P.	Munch, Pavel. Nuntiers Dgb. og Rgb. 101.
1333		Ny Mynt.	Dipl. Svecan. IV. Nr. 2974.
1334		Ny Mynt.	Script. R. D. III. 539.
1335	Kirkelig Afgift skal svares i Sterlinge paa Lolland. (1).	Ældre Mynt paa Bornholm. (2).	1. Suhm, Hist. XII. 263—64. 398. 2. Dipl. Svecan. IV. Nr. 3127.
1338	6 Gros Tournois regnes for 1 Mk. Penge, hvorefter 1 Mk. S. regnes for 10 Mk. P. (J.).		Script. R. D. V. 537.
1339		Ny Mynt.	Dipl. Svecan. IV. Nr. 3461.
1340		Ny Mynt.	— — IV. Nr. 3487.
1342		1 Øre ny Mynt = 4 ¹ / ₂ —5 Ørtuger ældre Mynt. (1). Ældre Mynt. (2).	1. Dipl. Svecan. V. Nr. 3672. 2. — — V. Nr. 3653.
1346		3 Mk. P. = 3 Skill. Gros Tourn. (1), hvorefter: 1 Mk. S. = 5 Mk. P.	1. Dipl. Svecan. V. Nr. 4111. 2. — — V. Nr. 4052.
1347		Ny Mynt. (2). Ny Mynt.	Dipl. Svecan. V. Nr. 4247.
1349		104 Mk. P. = 104 Skill. Gros Tour- nois (1), hvorefter: 1 Mk. S. = 5 Mk. P. Ny Mynt. (2).	1. Matzen, Panteret. 443. 2. Dipl. Svecan. VI. Nr. 4398.
1350		Ny Mynt.	Script. R. D. III. 496.
1351		150 Mk. nye P. = 150 Sk. Gros Tour- nois, altsaa: 1 Mk. S. = 5 Mk. P. (1). Ny Mynt. (2).	1. Matzen, Panteret. 360. 2. Hallands forn.-fören. årsskr. I. Møller, Halland. Nr. 104.
1352	Gjængs Kobbermynt. (Sl.).		Script. R. D. VI. 586.
1354	1 Sk. Gros. (Tourn.) regnes for 3 Mk. P. (1), hvorefter: 1 Mk. S. regnes for 15 Mk. P. (?)	200 Mk. S. = 1000 Mk. skaanske P. (2). altsaa: 1 Mk. S. = 5 Mk. skaanske P.	1. Kolderup Rosenvinge. Gl. danske Love. V. 576. 2. Styffe, Bidr. t. Skand. hist. I. 20-23. Hallands forn.-fören. årsskr. I. Møl- ler, Halland. Nr. 110.
1355		15 Mk. skaanske P. = 15 Sk. Gros Tournois, hvorefter: 1 Mk. S. = 5 Mk. skaanske P.	Script. R. D. VI. 530.
1356	Der slaas Kobbermynt, som afløser den tidligere Sølvmynt.		Matzen, Panteret. 135.
1357		1 Mk. skaanske P. = 10 Sk. lybsk = 40 Sterl. altsaa: 1 Mk. S. = 4 ¹ / ₂ Mk. skaanske P.	Matzen, Panteret. 132.
1358		10 Mk. S. = 50 Mk. nye P. altsaa: 1 Mk. S. = 5 Mk. P. ny Mynt.	Schlesw. Holst. Urk. II. 240. Nr. CXCI.
1360		1 Mk. S. = 5 Mk. skaanske P. = 6 Mk. svenske Penge.	1. Hanserecesse 1256-1430. I. 449. 2. Suhm, Hist. XIII. 862.
1369	Ringe Mynt fra Flensborg (1). (Sl.).	2 Mk. skaanske P. = 1 Mk. lybsk. (2). 1 Mk. S. = 5 ⁵ / ₈ Mk. P.	Hanserecesse 1256-1430. II. 171.
1378		Ny Kobbermynt.	

sterl.) = 2400 den. sterl. — 1 mr. den. cupr. = 24 den. sterl. — 1 mr. arg. = 15 sol. sterl.¹⁾ = 180 den. sterl. Altsaa: 1 mr. arg. = $7\frac{1}{2}$ mr. den. cupreorum.

1332. Skaane. »Computando 1 mr. den. monete Scanensis pro 1 sol. grossorum Turonensium« = (12 den. gross. Turon.). — a) 1 mr. arg. = 5 sol. gross. Turon.²⁾ = 60 den. gross. Turon. — Altsaa: 1 mr. arg. = 5 mr. den. Scan. — b) 1 mr. arg. = 4 sol. 10 den. gross. Turon.³⁾ = 58 den. gross. Turon. Altsaa: 1 mr. arg. = $4\frac{5}{6}$ mr. den. Scan.

1338. Ribe. »Voluit 6 grossos Turonenses pro qvalibet marcha solui.« (= 6 den. gross. Turon.) — 1 mr. arg. = 60 den. gross. Turon. (se 1332 a.). Altsaa: 1 mr. arg. = 10 mr. den.

1346. Skaane. »3 mr. den. vel 3 solidi gross. Turon.« — 1 mr. den. = 1 sol. gross. Turon. 1 mr. arg. = 5 mr. den. Scan. (se 1332 a.).

1349. Skaane. 104 mr. den. nov. Scanensium = 104 sol. gross. Turon. antiqvorum, bonorum et legalium. — 1 mr. arg. = 5 mr. den. Scan. (se 1332 a.).

1351. 150 sol. gross. = 150 mr. den. nov. Scan. Altsaa ligeledes her: 1 mr. arg. = 5 mr. den. Scan.

1354. Falster. »— in tribus(?) marcis denariorum, pro qvibus unus solidus grossorum dabitur« = 12. den. gross. (Turon.). — 1 mr. den. = 4 den. gross. Turon. — 1 mr. arg. = 60 den. gross. Turon. Altsaa: 1 mr. arg. = 15 mr. den. (2 mr. den. = 1 sol. gross. Turon. havde givet: 1 mr. arg. = 10 mr. den., hvilket vilde stemme med Optegnelsen fra 1338).

1355. Skaane. »15 sol. gross. Turon. vel 15 mr. den. Scanensium«. Altsaa ligeledes her: 1 mr. arg. = 5 mr. den. Scan.

¹⁾ 1333. 5 sol. gross. vel 15 sol. sterl. coronatorum pro marcha puri arg. Luxdorph. Om Mynters Udregning. 632.

²⁾ Sammest. ³⁾ Munch. Pavelige Nuntiers o. s. v. 102.

1357. Skaane. »Si moneta deterioratur, pro qualibet marca (den. nov. Scan.) dantur 10 sol. den. Lubicens. sive 40 (den.) sterl. — a) 1 mr. arg. = 45 sol. den. Lubicens.¹⁾. Altsaa: 1 mr. arg. = $4\frac{1}{2}$ mr. den. Scan. — b) 1 mr. arg. = 15 sol. sterl. (se 1330) = 180 den. sterl. Altsaa: 1 mr. arg. = $4\frac{1}{2}$ mr. den. Scan.

1369. Skaane. 2 Mk. skaansk = 1 Mk. lybsk. — 1 Mk. skaansk = $\frac{1}{2}$ Mk. lybsk = 8 Schilling = 96 Pfenninge. 1 Mk. Sølv = 45 lybske Schilling (se 1357 a) = 540 Pfenninge. Altsaa: 1 Mk. Sølv = $5\frac{5}{8}$ Mk. skaanske Penninge.

Der ses af de foranstaaende forskjellige Oplysninger om Myntens Stigen og Synken gennem Angivelser af dens Forhold til Mark Sølv, at det kun er forholdsvis faa Aar, for hvilke vi kjende Myntværdien; men selv om de spredte Optegnelser afbrydes af store uoplyste Mellemrum, have vi dog allerede nu flere Hovedpunkter, der vise de store Træk i hin Tids stærke Svingning i Pengeforholdene.

Følge vi disse Punkter, vil det først ses, at Myntværdien i Valdemar Seiers senere Regjeringsaar er ikke saa lidt forringet; 1231 er $2\frac{1}{2}$ Mk. Penge = 1 Mk. Sølv²⁾. Til trods for Abels Forsøg paa gennem Plougs-katten at hæve Mynten synker den under Christopher I yderligere saameget, at 1256 er $3\frac{17}{24}$ Mk. P. = 1 Mk. Sølv. Det er af Interesse at se, hvorledes der netop 1257 træffes Bestemmelse i ældre og ikke i ny Mynt; her og senere, naar dette gjentages, har man et sikkert Vidnesbyrd for, at der i de Aar har fundet en Nedgang i Mynten Sted, hvorfor den ældre er bleven foretrukken for den ny.

Under Erik Glipping holder Mynten sig i noget lavere Værdi, $4\frac{4}{9}$ Mk. P. = 1 Mk. Sølv, men er dog ret constant. Først mod Slutningen af hans Regjering er den dalet noget i Jylland. Efter Forordningen 1284 skulde den jyske og

¹⁾ 1355. Lüb. Urk. III. CCXLVIII.

²⁾ Cfr. S. 9.

den sjællandske Mynt holdes i samme Værdi; det viser sig imidlertid, at der ikke har fundet nogen Opgang Sted i den sjællandske, men derimod en Synken i den jydsk, til 5 Mk. P. = 1 Mk. Sølv. Jens Grand fremfører blandt sine Klagepunkter 1296, at Erik Glipping i sin Tid forringede Mynten¹⁾. Der foreligger imidlertid ikke nogen bestemt Angivelse af, hvor langt den blev bragt ned i Værdi; men Mynterne vise ganske rigtig en Forringelse i Slutningen af hans Regering²⁾. Paa den Tid, da de Fredløses Forfalskninger af Landets Mynt havde bragt denne ned til en yderlig Slethed, opgives det, at Mynten er sunket saameget i Værdi, at medens der forhen regnedes 3 eller 4 Pund (Mark?) dansk Mynt paa 1 Mk. Sølv, gaar der nu 10 eller 18(?) Pund (Mark?) danske Penge paa 1 Mk. Sølv³⁾. Mynterne udvise, at Værdien vil kunne anslaaes til c. 10 Mk. Penninge = 1 Mk. Sølv, omtrent som i Perioden henimod Udmyntningens Standsning⁴⁾. Betegnende for disse Aars slette Udmyntninger og for den ringe Tiltro, man havde til Landets Myntvæsen, er en Optegnelse fra 1290 om et Laan af 160 Mk. i gamle Penge, hvilket udtrykkelig betinges at skulle betales tilbage igjen i gammel Mynt⁵⁾. Mod det 13de Aarhundredes Slutning stiger Myntværdien atter noget — 1 Mk. Sølv = $6\frac{2}{3}$ — $5\frac{1}{3}$ Mk. Penninge; men det har ikke nogen lang Varighed, og med det 14de Aarhundrede spores en gradvis Nedgang i Mynten; 1306 er 1 Mk. Sølv =

1) Script. R. D. VI. 281.

2) Cfr. Mynttrækker: Erik Glipping, Jylland Nr. 20—22; Ribe Nr. 22—23.

3) Cfr. Script. R. D. VI. 281. 288. 311. Angivelserne ere uoverensstemmende og utvivlsomt urigtig gjengivne. Istedetfor »Pund« skal sikkert læses »Mark« og istedetfor XVIII formentlig »decem et octo«; herefter var tidligere 3 og 4 Mk. P. = 1 Mk. S. og nu 10 og 8 Mk. P. = 1 Mk. S., hvilket kan svare til Mynternes omtrentlige Lødighed.

4) Cfr. Mynttrækker: Erik Menved, Skaane Nr. 8—10; Roskilde Nr. 9—11; Jylland Nr. 6—10; Ribe Nr. 6—11; Slesvig Nr. 5—12.

5) Suhm. XI. 80.

8 Mk. Penninge, 1314: 1 Mk. Sølv = 10 Mk. Penninge. Mynten holder sig senere næsten stadig i denne ringe Værdi, indtil Udmyntningen standser. Nogle Forandringer kunne spores at have fundet Sted, men de have ikke været af nogen Betydning. Saaledes er den sjællandske Mynt noget bedre end den jyske i en lang Tid af Erik Menveds Regjering, ligesom Mynten fra Ribe og den sønderjyske Mynt ere af noget bedre Beskaffenhed end den øvrige Mynt i Slutningsperioden¹⁾. 1330 er i Slesvig 1 Mk. Sølv = $7\frac{1}{2}$ Mk. Penninge²⁾. Denne indbyrdes Omskiften i Værdien fremgaar endnu ofte klart af selve Mynterne.

De aarlige Udmyntninger maa efter de foreliggende Oplysninger antages at være standsede omtrent 1336 ved de forskjellige Myntsteder. Naar der senere omtales danske Penge, da viser dette sig at være begrundet dels i tidligere Bestemmelser og Ordninger, dels deri at Kobbermynten endnu adskillige Aar efter 1336 har været benyttet som Skillemynt; og endelig er der ogsaa i enkelte Aar, saaledes 1356, sket Udmyntning i Riget³⁾.

Som tidligere anført berørte Nedgangen i Myntværdien i Slutningen af det 13de Aarhundrede mindre Lunds Mynt; dennes Værdi var blevet bestemt ved Myntordningen i Aaret 1299 og holdt sig derpaa med $4\frac{4}{14}$ — $4\frac{1}{2}$ Mk. P. = 1 Mk. Sølv indtil 1330, hvorefter der regnedes $4\frac{5}{6}$ —5 Mk. P. = 1 Mk. Sølv, hvilken Værdi ogsaa den svenske Mynt havde⁴⁾. Den skaanske ansaas i Almindelighed for at være dobbelt saa god som den sjællandske, saaledes at man regnede 2 Mk. sjællandske P. = 1 Mk. skaanske P. Under Kong

¹⁾ Cfr. Mynttrækker: Christopher II, Ribe Nr. 4—8; Slesvig Nr. 5—10.

²⁾ Seidelin. Diplom. Flensburg. I. 25.

³⁾ Script. R. D. VI. 530.

⁴⁾ 1332. Sverrig. — in LXXX mr. puri coloniensis ponderis aut in CCCC mr. den. monete nunc currentis. Dipl. Svecan. IV. Nr. 2937.

Magnus Smek fortsattes Udmyntningen i Lund uforandret; fra 1332, da Mynten kom under Sverrig, og indtil 1366 findes med faa Afbrydelser Optegnelser om ny skaansk Mynt, hvilket er et sikkert Bevis for, at Myntens Værdi har holdt sig jevnt fast. I Aaret 1369, umiddelbart før de aarlige Udmyntninger standse, ere $5\frac{5}{8}$ Mk. skaanske P. = 1 Mk. Sølv, og faa Aar efter Udmyntningens formentlig endelige Standsning 1377 regnes i Aaret 1383 6 Mk. skaanske P. = 1 Mk. Sølv¹⁾; i dette Tilfælde er det sikkert ældre Mynt, som vedvarende har holdt sig i Omløb. Endnu i Aaret 1390 omtales et Testamente, som omhandler Pengegaver i den gamle Øreberegning²⁾.

Den hallandske Mynts Værdi findes angivet i Aaret 1282 at have været: 5 Mk. hallandske P. = 1 Mk. Sølv i Kølns eller Roskildes Vægt³⁾ og synes af Mynterne at have været noget ringere end den samtidige skaanske⁴⁾.

Vi maa som sagt antage, at Udmyntningen efter en gradvis Tilbagegang standses omtrent 1336 ved alle Myntstederne i Danmark Vest for Skaane. Et Punkt af særlig Interesse i det 14de Aarhundrede frembyder de her i Riget mest gjængse fremmede Myntsorters Forhold, hvorledes navnlig engelske, franske og tyske Penge efterhaanden faa mere Overhaand og fortrænge først den vestligere danske Mynt, og tilsidst ogsaa den skaanske. Paa den efterfølgende Tavle findes samlet fra gamle Breve og Aktstykker et større Antal Exempler, i hvilke den dansk-skaanske Mynt, Mark Sølv samt de vigtigste fremmede Penge-sorter have været anvendte i Tidsrummet 1300—1379⁵⁾. Før

¹⁾ Suhm. Hist. XIV. 130.

²⁾ Script. R. D. III. 572.

³⁾ Hallands forn.-fören. årsskr. I. Møller. Halland. Nr. 24.

⁴⁾ Cfr. Mynttrækker: Erik Glipping, Skaane og Halland.

⁵⁾ I en Afhandling af Prof. Kr. Erslev: Om Møntregningen i »Valdemars Jordebog«. Danske Saml. II. Række, V. 126—131 findes tidligere Forholdet behandlet mellem dansk Mynt

1300 ere Optegnelserne om Penge og Pengeordninger saa sparsomme, at Forholdstallene let blive paavirkede af Tilfældigheder; efter den Tid derimod haves der saa mange, at en Oversigtstavle over et tilstrækkelig stort Antal Exempler maa give et tilforladeligt Udtryk for Forholdene.

	Dansk Mynt	Skaansk Mynt	Mark Sølv	Engelsk Mynt	Fransk Mynt	Lybsk Mynt
1300— 9	43	24	11	8	3	0
1310—19	62	29	15	12	4	0
1320—29	24	18	21	2	2	0
1330—39	15 ¹⁾	44	41	16	12	3
1340—49	4 ²⁾	63	62	19	12	10
1350—59	3 ³⁾	42	51	17	16	8
1360—69	1 ⁴⁾	33	46	20	14	19
1370—79	1	5	32	12	14	21

Under det danske Pengevæsens yderlige Forfald gik det snart stærkt tilbage med Benyttelsen af Landets Mynt, navnlig efter 1320. Fra Tidsrummet 1330—40 forekommer der 15 Exempler før og intet efter 1336, ved hvilket Tidspunkt Udmyntningens Standsning altsaa utvivlsomt er indtraadt. Naar der senere findes Angivelser i danske Penge, ere disse vistnok rent undtagelsesvis begrundede i nye Udmyntninger, saaledes 1352 og 1356; som oftest har det været ældre endnu cirkulerende Myntsorter eller skaansk Mynt, man har benyttet.

Hvorvidt de forholdsvis faa Exempler paa Anvendelsen af den skaanske Mynt i Perioden 1320—29 kun har været begrundet i tilfældige Omstændigheder, er det umuligt at af-

og fransk, engelsk, lybsk Mynt og belyst ved en Oversigtstavle for Tidsrummet 1321—1350.

¹⁾ Alle før 1336. ²⁾ Tidligere Pengeordninger.

³⁾ 1352. Brugelig Kobbermynt.

⁴⁾ 1363. Tidligere Laan af brugelige Kobberpenge.

gjøre. Ellers viser det sig, at den har været omtrent lige stærkt benyttet, indtil pludselig den aarlige Udmyntning standses c. 1371.

Den almindelige Brug af et saa solidt Betalingsmiddel som rent Sølv efter Vægt har selvfølgelig ikke kunnet være underkastet Svingninger, saaledes som Brugen af den omskiftende, stigende og synkende Mark Penninge. Det ses imidlertid, at der her i Danmark har fundet en større Anvendelse Sted af det rene Sølv ved Betalinger fra den Tid, da de aarlige Udmyntninger ere standsede. Mangelen paa almindelig gjængs og gangbar dansk Mynt har bevirket, at der allerede i Tiaaret 1330—39 findes et dobbelt saa stort Antal Exempler paa Benyttelsen af Mark Sølv, som i de foregaaende ti Aar; og at dette ikke er tilfældigt, ses deraf, at Exemplernes Antal forøges for det næste Tiaar under Rigets vedvarende opløste Pengeforhold. Senere aftager dog Brugen af rent Sølv noget, sandsynligvis foranlediget ved den tiltagende Anvendelse af Udlandets gode Penge.

Af fremmed Mynt have de engelske Sterlinge næsten gjennemgaaende Overvægten indtil omtrent 1370, da der spores en begyndende Tilbagegang. Tilfældige Omstændigheder maa have bevirket, at der kun findes saa faa Exempler fra Aarene 1320—29; thi nogen kortvarig Standsning i Brugen af engelsk Mynt kan ikke antages at have fundet Sted. Mod Aarhundredets Slutning derimod er dens Udbredelse stærkt i Aftagende, og omsider fortrænges den af den lybske.

De franske Tournoser ses navnlig at have faaet Udbredelse samtidig med den danske Mynts yderlige Nedgang. Fra 1330 komme de efterhaanden ligesaa stærkt i Brug som engelske Sterlinge, og efterat disse mod Aarhundredets Slutning længe have været i Tilbagegang, er fransk Mynt vedblivende blevet meget benyttet herhjemme.

De lybske Penge begynde først paa en lidt senere Tid, efter 1340, ret at trænge igjennem her i Landet; men tilsidst faa de Overvægten baade over de engelske og de franske. Hvis vi fulgte Forholdene længere ned i Tiden, vilde vi se, at den lybske Mynt i Tiaaret 1400—1409 findes anvendt i 3 Gange saamange Tilfælde som den franske og engelske tilsammen. Den lybske Mynt og Myntregning bliver ogsaa tilsidst aldeles som hjemme her i Danmark, medens Brugen af den gamle Beregning i Mark og Øre bliver ganske fremmed og uvant. Senere ved Udmyntningens Gjenoptagelse ordnes Landets Myntvæsen under Erik af Pommern i Overensstemmelse med det tilvante lybske Myntsystem og efter Overenskomst med den store Hansestad.

Myntfund.

Af største Betydning for Undersøgelsen vedrørende Mynttrækkernes Ordning er et nøie Kjendskab til Myntfundene, da man ved en Sammenligning af disse ikke blot vil faa en sikker Veiledning for Henførelsen af de forskellige Typer til deres fælles Myntsteder, men ogsaa tildels derigjennem vil kunne bestemme Mynternes Samtidighed og Alder.

De urolige Tilstande i det her omhandlede Tidsrum medførte, at forholdsvis mange Pengebeløb skjultes og nedlagdes i Jorden. Medens Aar efter Aar hængaar uden at bringe Myntfund fra andre mere fredelige Perioder, til hvis Mynttrækker vi særlig mangle Kjendskab, forløber der sjelden noget Aar, i hvilket der ikke gjøres større eller mindre Fund af »Borgerkrigsmynter«. I Aaret 1863 blev der saaledes fremdraget fire og i 1871 tre Fund, hvoraf det betydeligste, fra Systofte paa Falster, indeholdt 30,258 Stykker. Ialt haves Optegnelser om 48 vigtigere Fund af tilsammen c. 98,150 Mynter.

Oversigt over Fundene af danske Mynter 1241—1377		Erik Plougpenning					Abel				Christopher I					Erik Glipping						Erik Menved					Typernes Antal	Ukjendte Typers Antal	Tydelige danske Mynters Antal (Efter 1241)		
		Lund	Roskilde	N. Jylland	Ribe	Slesvig	Lund	Roskilde	N. Jylland	Ribe	Slesvig	Lund	Roskilde	N. Jylland	Ribe	Slesvig	Lund	Halland	Roskilde	N. Jylland	Ribe	Slesvig	Lund	Roskilde	N. Jylland	Ribe				Slesvig	
1) Herlufsholm .	1255	III 5	II 7	"	"	"	"	II 3	"	I 8	"	II 11	III 64	"	II 2	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	15	1	100	
2) Kjøbenhavn .	1256	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	II 4	"	"	I 1	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	3	0	5	
3) Øster-Hæsinge	1258	"	"	"	I 1	"	II 3	"	"	I 11	"	IV 11	III 338	"	V 4782	V 500	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	21	0	5646	
4) Findest.ubekj.	1258	"	"	"	I 1	"	"	"	"	I 2	"	"	I 11	"	II 150	III 28	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	8	0	192	
5) Husby	1263	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	3	0	230	
6) Sahl.	1263	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	I 1	II 5	I 1	"	"	"	"	"	4	1	7	
7) Lilleborg . .	1264	I 1	"	"	"	"	"	"	"	"	"	I 1	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	3	?	3	
8) Skaane	1272	"	"	"	"	"	"	"	"	"	I 2	I 1	I 1	"	I 1	"	"	VIII 97	I 1	"	"	"	"	"	"	"	"	13	1	103	
9) Vrendrup . . .	1274	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	I 1	"	"	"	"	IV 274	VII 156	"	"	"	"	"	"	12	3	431	
10) Ølst	1284	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	VII 98	I 3	I 4	"	"	"	"	"	9	4	105	
11) Viborg	1284	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	I 3	"	XIV 468	VIII 115	I 4	"	"	"	"	"	24	0	590	
12) Skrivergade .	1285	III 10	"	"	"	I 1	I 1	I 1	"	"	"	VI 149	IV 18	"	III 36	I 1	"	XIX 1191	IV 14	IV 35	XI 151	IX 263	II 4	"	"	"	69	4	1875		
13) Thorupled . .	1288	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	II 2	X 64	VIII 568	III 10	"	"	II 9	"	26	3	701		
14) Radsted . . .	1290	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	I 1	I 8	"	I 6	"	"	I 1	4	0	16	
15) Roskilde . . .	1292	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	IV 4	II 3	IX 28	"	I 1	"	"	III 7	19	?	43	
16) Adelby	1293	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	I 1	"	I 1	"	"	"	V 5	VIII 15	XXI 389	"	II 28	I 4	I 6	VI 833	46	10	1282	
17) Præstkjær . .	1296	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	II 3	"	"	IV 20	II 2	I 1	9	0	26	
18) Hvidøre . . .	1297	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	IV 69	"	I 1	"	"	"	IX 1111	"	"	"	14	?	1181	
19) Liliebjerg . .	1298	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	I 1	II 2	I 5	"	"	VII 81	I 1	12	0	90	
20) Haagendrup .	1305	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	II 2	"	III 6	VII 11	I 13	II 3	II 3	XII 342	I 1	31	7	383	
21) Rø	1306	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	I 102	"	"	"	1	0	102	
22) Rudkjøbing .	1306	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	I ?	"	"	"	1	0		
23) Mørke	1309	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	IV 7	II 5	"	6	0	12
24) Hundstrup .	1311	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	I 1	I 2	V 9	7	0	12	

Oversigt over Fundene af danske Mynter 1241—1377		Christ. I.	Erik Glipping						Erik		Menved			Christopher II og 1333—1336						Lund 1332—1377	Typernes Antal	Ukjendte Typers Antal	Tydelige danske Mynters Antal (Efter 1241)		
		Lund	Lund	Halland	Roskilde	N. Jylland	Ribe	Slesvig	Lund	Roskilde	N. Jylland	Ribe	Slesvig	Lund	Roskilde	Saxkjøbing	N. Jylland	Ribe	Slesvig						
25) Spørring	1318	"	"	"	I 1	II 8	III 4	II 2	I 1	I 11	XIX 1251	XIII 55	"	"	"	"	"	"	"	"	"	42	1	1333	
26) Stjør	1319	"	"	"	"	"	"	"	II 2	XII 85	I 3	"	II 5	"	"	"	"	"	"	"	"	17	?	95	
27) Vrendsted	1323	"	"	"	"	"	"	"	"	III 4	"	"	"	"	II 5	"	II 3	"	"	"	"	7	0	12	
28) Flaskekro	1324	"	"	"	"	"	"	"	"	XXII 417	I 6	II 4	I 2	"	II 427	"	I 6	II 6	"	"	"	31	0	868	
29) Spettrup	1325	"	"	"	"	"	"	"	"	XII 37	"	"	"	"	II 123	"	V 109	"	"	"	"	19	0	269	
30) Mesinge	1325	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	III 32	II 31	IV 23	"	"	"	"	9	0	86	
31) Valby	1325	"	"	"	"	"	"	"	"	XXIV 2268	III 8	IV 4	III 3	I 1	II 3284	"	III 91	III 11	I 2	"	"	44	0	5672	
32) Odense	1326	"	"	"	"	"	"	I 1	"	XVI 216	"	"	"	"	II 745	"	IV 56	"	"	"	"	23	0	1018	
33) Egeberg	1326	"	"	"	"	"	"	"	"	XII 173	"	"	"	"	II 333	II 118	VI 52	"	"	"	"	22	0	676	
34) Roust	1326	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	III 34	III 8	IV 62	"	"	"	"	10	0	104	
35) Ny Kirstinebjerg . .	1326	"	"	"	"	"	"	I 1	I 1	XXV 3393	II 22	II 3	"	2	III 832	I 1	I 37	III 5	"	"	"	40	0	4297	
36) Vemmetofte	1327	"	"	"	"	"	"	"	"	I 50	"	"	"	"	VI 515	II 2	III 4	"	"	"	"	12	?	571	
37) Teglgaard	1328	"	"	"	"	"	"	"	"	XVI 398	I 1	"	"	"	II 177	I 14	VI 278	"	"	"	"	26	0	868	
38) Fiskbæk	1328	"	"	"	I 1	"	"	"	"	XIX 1012	III 5	"	I 1	"	III 1203	I 12	VI 3826	I 1	"	"	"	35	?	6061	
39) Stubberup	1329	"	"	"	"	"	"	"	"	VIII 14	I 1	I 1	"	"	III 2012	II 80	VI 171	"	"	"	"	21	0	2279	
40) Hemselynge	1329	I 1	XI 817	I 1	III 3	III 3	IV 4	IV 9	XXII 7702	IX 10	VIII 12	V 7	V 6	VI 9	III 4	"	"	I 1	I 2	"	"	87	?	8591	
41) Bregninge	1332	"	"	"	"	"	"	"	"	VIII 13	"	"	"	"	IX 2813	VI 320	VIII 348	"	"	"	"	31	2	3494	
42) Grarup	1333	"	I 1	"	"	II 2	V 8	X 12	IV 4	V 250	XV 219	XXI 438	XXIII 1947	III 4	"	"	"	V 697	XII 1571	"	"	106	5	5153	
43) Assens	1334	"	"	"	"	"	I 1	IV 4	I 1	VII 7483	III 4	IX 18	V 8	"	"	"	"	VI 851	VII 7	"	"	43	3	8377	
44) Fohl	1335	"	"	"	"	"	I 1	I 1	"	III 942	IV 10	X 45	XIII 37	"	I 5	"	II 5	VIII 256	XII 76	"	"	55	16	1378	
45) Systofte	1335	"	"	"	"	"	"	"	"	XX 692	"	I 1	"	"	X 23566	VII 1024	X 2463	"	"	"	"	49	3	27747	
46) Wälluf	for 1345	"	"	"	"	"	"	"	"	I 1	"	"	"	"	I 63	"	"	"	"	"	"	I 1	3	0	65
47) Elmhult	for 1345	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	III 35	3	0	35
48) Aakirkeby	for 1350	"	"	"	"	"	"	"	"	II 3	I 1	"	"	"	I 1	"	"	"	"	"	"	VII 8	11	?	13

Det er af Interesse at se, at Nedlægningerne ere blevne hyppigere efterhaanden, som Rigets Opløsning skred fremad, og Usikkerheden og Frygten for Tab af Penge og Eiendele tiltog. Medens 26 af de kjendte Fund, med ialt c. 15,554, saavel tydelige som utydelige, Mynter ere nedlagte i Tidsrummet 1241—1319, ere de 22 paa 82,596 Mynter nedlagte i Løbet af en Snes Aar, i den sørgelige Ufredstid efter Erik Menveds Død.

Det vilde blive for omstændeligt nærmere at omtale disse talrige Myntfund i deres Enkeltheder, hvorfor vi skulle indskrænke os til at give en Oversigt over hele Rækken, ordnet efter den formentlige Alder, idet vi kun fremhæve de væsentlige Hovedtræk til Belysning af de indbyrdes Forhold mellem Fundene og af hvert enkelt Funds eiendommelige Karakter.

Paa de foranstaaende Tabeller findes opført, i hvilket Forhold de forskjellige her omhandlede Mynttyper forekomme i hvert Fund saaledes, at de øverste Tal angive Mynttypernes, de nederste Stykkernes Antal. Det er en Selvfølge, at nye Oplysninger gennem fremtidige Fund ville kunne medføre Ændringer i denne Ordning. Det lader sig ikke paavise, hvilke ukjendte Typer der ere fremkomne i Fundene før 1832: Aakirkeby, Lilleborg, Hemselynge, Hvidøre, Vemmetofte, Roskilde, Stjær og Fiskbæk Fund.

1) Herlufsholm. Sjælland. 1870. Fundet er af særlig Betydning, da det indeholder Mynter fra en Tid, fra hvilken vi kun have faa Fund. Det bestaar hovedsaglig af sjællandsk og skaansk Mynt fra Erik, Abel og Christopher I og er blevet nedlagt c. 1255, i de første Aar af den roskildske Biskop Peter Bangs Embedstid (1254—1277); cfr. Myntrækker: Christopher I, Roskilde Nr. 3. Af Valdemar Seiers Mynter findes 102 Stkr., hvoraf det ses, at de ældre Mynter i stor Mængde længe have kunnet holde sig i Omløb. Fundet indeholdt 1 ukjendt Mynttyp; cfr. Myntrækker: Erik Plougpenning, Roskilde Nr. 5. Mynterne bleve fundne i en Lerkrukke i en Eng.

2) Kjøbenhavn. 1882. 3 bekendte Typer med 5 Stkr. fra Christopher I. Fandtes ved Udgravning af en Bygningsgrund.

3) Øster-Hæsinge, Salling Herred, Fyen. 1840. Hovedmassen af Fundet er fra Christopher I, 5 Typer med 4782 Stkr. fra Ribe og 5 Typer med 500 Stkr. fra Slesvig; endvidere bestaar Fundet af en stor Del sjællandske og nogle skaanske Mynter fra samme Konge, foruden enkelte ældre, hvoraf de ældste, 8 Stkr., ere fra Valdemar Seier. Fundet er blevet nedlagt imod Slutningen af Christopher I's Regjering, omtrent 1258. Fandtes ved Grøftegravning.

4) Ubekjendt Findested. Fundet har i sin Tid tilhørt afdøde Kmh. Vind til Bækkeskov paa Sjælland. Det kan dog neppe antages at være sjællandsk, da dets hele Karakter viser hen til, at det enten maa være sønderjydske eller fyensk. I størst Antal forekomme 2 Ribe Typer med 150 Stkr. fra Christopher I og dernæst slesvigske samt nogle sjællandske Mynter. Fundet har saa stor Overensstemmelse med Øster-Hæsinge F., at man skulde antage det for at være en Del af dette. Optegnelsen skyldes Kammerraad L. Læssøe.

5) Husby, Vends Herred, Fyen. 1869. Fundet indeholder kun 3 af Erik Glippings ældste Ribe Typer med 230 Stkr. og er blevet nedlagt omtrent 1263. Det laa i en Krukke paa Marken.

6) Sahl Kirke, Ginding Herred, Jylland. 1850. Af Erik Glippings Mynter fandtes 7 Stkr. i en gammel Egetræs Kiste, og de ere sikkert blevne nedlagte samtidig, skjøndt der tillige fremkom 1 fra Erik af Pommern. Af de 4 Typer ere 2 med 5 Stkr. fra Ribe, 1 fra Slesvig og 1 ukjendt, nørre-jydske; cfr. Myntrækker: Erik Glipping, Jylland Nr. 1. Den yngste Mynt maa antages at være fra omtrent 1263. Fundet er beskrevet i Antiq. Tidsskr. 1849—51. S. 128.

7) Lilleborg, Vester Herred, Bornholm. Omtrent 1820. Dette lille Fund af 3 skaanske Mynter fra Erik Plougpenning,

Christopher I og Erik Glipping har nærmest Interesse derved, at det viser den skaanske Mynts daværende Udbredelse paa Bornholm. Optegnelsen skyldes Kammerraad L. Læssøe.

8) Skaansk Fund. Findested ukjendt. Dette mindre Fund har forholdsvis stor Interesse, da vi kun kjende faa samlede skaanske Fund fra denne Periode. Det indeholder enkelte Mynter fra Abel og Christopher I, men hovedsaglig Erik Glippings skaanske Mynter, 8 Typer med 97 Stkr., og en enkelt formentlig hallandsk Mynt; cfr. Mynt-rækker: Erik Glipping, Halland Nr. 2. Den yngste Mynt er fra c. 1272. Fundet indeholdt 1 ukjendt Mynttyp; cfr. Mynt-rækker: Abel, Slesvig. Mynterne, som øjensynlig ere et samlet Fund, skjænkedes 1834 af Pastor Grevilling i Kalf til den kongelige Myntsamling i Stockholm.

9) Vrendrup Hede, Skads Herred, Jylland. 1866. Fundet bestaar af Mynter fra Nørrejylland og Ribe, alle fra Erik Glipping, med Undtagelse af 1 fra Christopher I. 3 Typer vare ukjendte; cfr. Mynt-rækker: Erik Glipping, Jylland Nr. 7; Ribe Nr. 10, 16. Fundet har saaledes en udpræget vestlig Karakter. Dets yngste Mynttyp er fra omtrent 1274. Fandtes tilligemed en lille Sølvklump liggende under en Lyngtørv.

10) Ølst, Galten Herred, Jylland. 1852. Fundet bestaar udelukkende af Erik Glippings vestlige Mynttyper, hvoraf 7 med 98 Stkr. ere fra Nørrejylland. Af de 9 Typer har Fundet 8 tilfælles med Viborg F. og ligesaa mange med Skrivergade F. Dette forholdsvis mindre Fund er af mere end sædvanlig Interesse, da det indeholdt 4 ukjendte Typer; cfr. Mynt-rækker: Erik Glipping, Jylland Nr. 10, 11, 20. Slesvig Nr. 5. Det er blevet nedlagt omtrent 1284 og fandtes ved Grøftegravning.

11) Viborg. 1882. Mynterne i dette udpræget jyske Fund paa 600 Stkr. vare i høi Grad forslidte og ødelagte, hvorfor det ved Ordningen var vanskeligt og ofte umuligt at skjelne Typernes smaa Forskjelligheder. Mynterne ere alle

fra Erik Glipping, og den største Del maa antages at være nørrejdyske, 14 Typer med 468 Stkr., medens der af Typer fra Ribe ere 8 med 115 Stkr. Desuden forekommer der nogle Mynter af 1 skaansk og 1 slesvigsk Typ. Dette betydelige Fund frembyder navnlig Interesse derved, at der blandt dets 24 Typer ikke var en eneste ukjendt, hvilket viser, at vi maa være skredne vidt frem i Kjendskabet til de jydsk Mynter fra Erik Glipping. Den yngste Mynt maa antages at være fra c. 1284. Fundet har 10 Typer tilfælles med Vrendrup F. og 20 med Skrivergade F. Det fandtes ved Gravning i en Bygningsgrund og skjønnedes at være nedlagt i en Skindpose.

12) Skrivergade, Sønder Herred, Bornholm. 1875. Dette rige Fund af ialt 2173 Mynter giver en klar Forestilling om de paa Bornholm gangbare Pengesorter i Erik Glippings Tid. Paa Grund af Øens Beliggenhed nær ved Skaane er det ganske naturligt, at Lunds Mynttyper have været de almindeligst benyttede, og dette viser ogsaa Fundet, idet den største Del er skaanske Mynter, hvoraf de ældste fra Valdemar Seier. Af Fundets 69 danske Typer med 1875 Stkr. ere 29 Typer med 1351 Stkr. skaanske, og af disse ere de 19 Typer med 1191 Stkr. fra Erik Glipping. Af formentlig hallandsk Mynt findes 4 Typer med 14 Stkr. Endvidere ere de andre Myntsteder alle repræsenterede ved flere eller færre af Erik Glippings Mynter, saaledes fra Ribe 9 Typer med 263 Stkr. Fundet indeholder desuden 2 Mynter fra Valdemar Seier og en Del fremmede Mynter, navnlig engelske Sterlinge, hvoraf de yngste ere fra Edvard I (1272—1307). Af ukjendte Mynttyper fandtes 4; cfr. Mynt-rækker: Erik Glipping, Skaane Nr. 17, 18; Jylland Nr. 13, 14. Hvor omfangsrigt og betydeligt dette Fund er, ses af de forholdsvis mange Typer, det har tilfælles med saa godt som alle de nogenlunde samtidige Fund; saaledes med Viborg F. 20 Typer og selv med et saa meget ældre og fjerntliggende Fund som Øster-Hæsinge F. 12 Typer. Det maa antages

at være nedlagt i Erik Glippings sidste Regjeringstid, omtrent 1285. Mynterne laa paa en stenrig Mark gjemte inde under en stor Sten, dels i to Lerkrukker, dels indsvøbte i noget grovt Lærred. Den ene Krukke indeholdt kun danske Mynter, den anden alle de fremmede samt nogle faa danske.

13) Thorupled, Dronninglund Herred, Jylland. 1871. Fundets Betydning svækkes en Del ved dets mindre udprægede Karakter, idet de nørrejyske Mynttyper ikke ere saa overveiende stærkt tilstede, som det kunde ventes fra et saa nordligt Findested. Af de 26 Typer med 701 Stkr. ere kun 12 Typer med 73 Stkr. nørrejyske, næsten udelukkende fra Erik Glipping; formentlig kun 2 Typer med 9 Stkr. ere fra Erik Menved. Derimod findes en stor Mængde Ribe Mynter, 8 Typer med 568 Stkr., nogle faa sjællandske samt en Del slesvigske, deriblandt 48 Stkr. af samme Typ fra Christopher I. Fundet har flest Berøringspunkter med det sydlige Adelby F., idet 11 Typer ere fælles for dem begge. Det indeholdt 3 nye Typer; cfr. Myntrækker: Erik Glipping, Jylland Nr. 4; Ribe Nr. 9, 17. Dets yngste Mynt er fra omtrent 1288. Mynterne vare nedlagte under en stor Sten tæt ved en Langdysse; de vare indsvøbte i et tildels fortæret Skind og gjemte i en firkantet, 3—4 Tommer lang Trækasse, omkring hvilken der var sat 4 mindre Sten.

14) Radsted, Musse Herred, Lolland. 1843. I dette lille, omtrent i Aaret 1290 nedlagte Fund ere de 3 af dets 4 Typer vestlige, medens det kun indeholder 1 sjællandsk Typ. Det fandtes i en Tørvemose.

15) Roskilde. 1802. Fundet ligner i sin Karakter det foregaaende, idet der kun findes 1 sjællandsk Typ, medens de øvrige ere vestlige. Af de 19 Typer med 43 Stkr. ere de 12 med 35 Stkr. slesvigsk Mynt, Resten er fra Ribe og Nørrejylland. Fundet afgiver et smukt Bevis for, at de under Erik Glipping prægede vestlige Mynttyper have haft en større Udbredelse end den noget ringere sjællandske Mynt. Det er nedlagt c. 1292.

16) Adelby, Slesvig. 1839. Med Undtagelse af 2 Typer med 28 Stkr. af Erik Menveds sjællandske Mynt indeholder Fundet kun vestlige Mynttyper, deriblandt 2 fra Christopher I. Den slesvigske Mynt er overveiende tilstede, 21 Typer med 389 Stkr. fra Erik Glipping og 6 Typer med 833 Stkr. fra Erik Menved. Resten er jyske Mynter, dels fra Ribe, dels fra Nørrejylland. Fundet indeholdt 10 ukjendte Typer; cfr. Myntrækker: Erik Glipping, Ribe Nr. 5, 6, 21; Slesvig Nr. 6, 17, 20, 24; Erik Menved, Slesvig Nr. 3, 5, 6. Det er af stor Betydning ved Ordningen af Erik Glippings og de ældste af Erik Menveds slesvigske Mynttyper, og det faar en forøget Interesse ved det senere Grarup Fund, der danner ligesom en Fortsættelse af dette. De to Fund have 15 Typer tilfælles. Fundet er blevet nedlagt omtrent 1293 i en paa Marken nogle Fod dybt nedgravet Lerkrukke. Det indsendtes, men ikke fuldstændigt, til den kgl. Mynt- og Medaillesamling i Kbhvn. Beskrevet i »Neunter Bericht der Koenigl. Schleswig-Holstein-Lauenb. Gesellschaft für die Sammlung und Erhaltung vaterländischer Alterthümer«. Januar 1844.

17) Præstkjær, Malt Herred, Jylland. 1884. Dette lille Fund af jyske og slesvigske Mynter fremkom længere Tid, førend det indsendtes til den kongelige Mynt- og Medaillesamling; muligvis er det kun en Del af en større Nedlægning, da Findestedet ikke blev nøiagtig undersøgt og senere ikke kunde paavises. Mynterne, som maa være nedlagte c. 1296, ere alle vestlige, mest nørrejyske, af Erik Menveds ældre Typer med Undtagelse af et Par af Erik Glippings slesvigske Typer. Fundet kom tilsyne i et Muldvarpeskud.

18) Hvidøre, Sokkelunds Herred, Sjælland. 1778. Fundet bestaar, med Undtagelse af en enkelt sjællandsk Mynt fra Erik Menved, udelukkende af skaansk Mynt, hvorefter 9 Typer med 1111 Stkr. ere fra Erik Menved og desuden af 11 dels uoplyste, dels nordtyske Brakteater. Fundet, hvis yngste Mynt maa sættes til omtrent 1297, er af væsentlig Betyd-

ning for Ordningen af den skaanske Myntrække. Det findes beskrevet, men kun ufuldstændig, i »Beskrivelse over danske Mynter og Medailler i den Kgl. Samling«. 1791. I. S. 90-92.

19) Liliebjerg ved Ribe. 1869. Med Undtagelse af 1 skaansk og nogle slesvigske Typer bestaar Fundet kun af 8 Ribe Typer, hvoraf de 7 med 81 Stkr. ere fra Erik Menved. Det maa antages at være nedlagt c. 1298.

20) Haagendrup, Holbo Herred, Sjælland. 1849. Med Undtagelse af 1 skaansk og nogle sjællandske Typer bestaar Fundet af vestdansk Mynt, hovedsaglig Ribe Mynter fra Erik Menved, 12 Typer med 342 Stkr. Desuden findes der nogle jydske og slesvigske Typer, deriblandt fra Christopher I to slesvigske Mynter af samme Typ, som altsaa have holdt sig i Omløb i omtrent 50 Aar. 7 Mynttyper vare tidligere ukjendte; cfr. Myntrækker: Erik Glipping, Sjælland Nr. 18; Slesvig Nr. 3; Erik Menved, Ribe Nr. 1, 8, 9, 12, 13. Foruden en Del forslidte og ubestemmelige danske Mynter forekomme 261 fremmede Mynter, navnlig engelske Sterlinge. Fundet har størst Lighed med Liliebjerg F., 8 fælles Typer, og med det noget yngre Spørring F., 14 Typer. Det maa utvivlsomt skyldes tilfældige Omstændigheder, at det indeholder saa overveiende vestlige Typer, eftersom det er nedlagt omtrent 1305, altsaa paa en Tid, da den sjællandske Mynt stod den jydske fuldt jevnside i Værdi. Mynterne fandtes ved Pløining. Beskrevet i Antiqv. Tidsskr. 1849-51. S. 125.

21) Rø, Nørre Herred, Bornholm. 1867. Paa en Pløiemark fandtes 102 skaanske Mynter, alle af samme Typ; cfr. Myntrækker: Erik Menved, Lund Nr. 18. Den Omstændighed, at der ikke er andre Mynttyper i Fundet, hvilket maa antages at være nedlagt nogle Aar ind i det 14de Aarhundrede, staar muligvis i Forbindelse med Erik Menveds Paabud 1304, om udelukkende Brug af Rigets ny Mynt under Straf for at benytte ældre Penge. Efter Myntfundene at dømme har dette Paabud dog kun staaet ved Magt i faa Aar (se S. 8).

22) Rudkjøbing Havn. Langeland. 1851. Antallet af Mynterne i dette stærkt ødelagte Fund kjendes ikke. De ere alle af samme Typ og svare i Alder til Mynterne i det foregaaende Fund, hvorfor muligvis ogsaa dette kan staa i Forbindelse med Kong Eriks Forordning 1304. Cfr. Myntrækker: Erik Menved, Roskilde Nr. 17.

23) Mørke Kirke, Øster-Lisbjerg Herred, Jylland. 1881. Dette lille Fund af Erik Menveds Mynter fra Ribe og Nørrejylland fremkom ved at flytte en gammel Kiste i Kirken. Mynterne ere hverandre saa nær i Tiden, at de maa antages at være nedlagte paa en Gang, c. 1309.

24) Hundstrup, Salling Herred, Fyen. 1883. Fundet bestaar hovedsaglig af slesvigske Mynter fra Erik Menved og er blevet nedlagt omtrent 1311. Mynterne laa saa tæt op imod hverandre, at de vare sammeniltede til en Stang. De fandtes ved Kirkegaardsmuren.

25) Spørring Mølle, Vester-Lisbjerg Herred, Jylland. 1879. I dette ret betydelige Fund af forskellige Mynttyper fra Erik Glipping og Erik Menved er denne sidste Konges nørrejydske Mynt langt overveiende, 19 Typer med 1251 Stkr. Blandt Resten ere kun Ribe Typerne noget talrigere tilstede. 1 Typ var ukjendt; cfr. Myntrækker: Erik Menved, Jylland Nr. 3. Fundet, som er blevet nedlagt omtrent 1318, viser stor Lighed med Grarup F., med hvilket det har 30 Typer fælles. Mynterne fandtes ved en Grøftekant i en Mark og vare kun slet vedligeholdte; 287 Stkr. vare saa ødelagte, at de ikke kunde bestemmes.

26) Stjær, Framlev Herred, Jylland. 1803. Fundet, hvis Mynter formientlig udelukkende ere fra Erik Menved, frembyder Interesse derved, at de sjællandske Mynttyper ere overveiende talrigt tilstede; af dets 17 Typer med 95 Stkr. ere de 12 med 85 Stkr. sjællandske. Det samme viser sig senere gjentagne Gange ved de jydske Fund og godtgjør, at Erik Menveds sjællandske Mynt har været

noget bedre end hans jyske. Fundet er blevet nedlagt omtrent 1319.

27) Vrendsted, Børglum Herred, Jylland. 1878. I dette lille nørrejyske Fund er atter den sjællandske Mynt den overveiende. Det maa antages at være nedlagt c. 1323. Fandtes ved Gravning i en Eng.

28) Flaskekro, Sokkelunds Herred, Sjælland. 1858. Med Undtagelse af nogle spredte vestlige Typer bestaar Fundet af sjællandske Mynter, 22 Typer med 417 Stkr. fra Erik Menved og 2 Typer med 427 Stkr. fra Christopher II. Fundet, som maa antages at være nedlagt omtrent 1324. har 26 Typer tilfælles med det næsten samtidige Valby F. Det er af stor Betydning for Ordningen af Erik Menveds sjællandske Myntrække. Mynterne fandtes paa Kysten ved Kallebodstrand og vare meget ødelagte; 80 Stkr. vare ganske forslidte.

29) Spettrup, Bjerger Herred, Jylland. 1871. Den sjællandske Mynt er ogsaa her forholdsvis talrigt tilstede, fra Erik Menved 12 Typer med 37 Stkr. og fra Christopher II 2 Typer med 123 Stkr. Derimod indeholder Fundet kun 5 af Christopher's jyske Typer med 109 Stkr. 64 Mynter vare saa forslidte, at de ikke kunde bestemmes. Fundet, som maa være nedlagt omtrent 1325, fandtes ved Grøftegravning.

30) Mesinge, Bjerger Herred, Fyen. 1874. Fundet var i saa høi Grad ødelagt, at det ikke var muligt at bestemme flere end 86 af dets 266 Stkr. Det maa antages, at Mynterne hovedsaglig ere fra Christopher II, og at hans sjællandske og de ældste Saxkjøbing Mynter have været talrigere end de jyske. Det maa være nedlagt c. 1325 og fandtes paa en Jordlod sammen med et Bronzespænde.

31) Valby, Sokkelunds Herred. 1863. Fundet bestaar overvejende af sjællandsk Mynt, fra Erik Menved 24 Typer med 2268 Stkr. og fra Christopher II 2 Typer med 3284 Stkr. Af denne Konges vestlige Typer findes her 3 nørre-

jydske med 91 Stkr. foruden nogle fra Ribe og Slesvig. Fundet har 26 Typer tilfælles med det lidt ældre Flaskekro F. Det er nedlagt omtrent 1325.

32) Odense. 1868. Ligesom i flere af denne Periode's jydske Fund optræde her de sjællandske Typer overveiende stærkt. Af Fundets 23 Typer med 1018 Stkr. ere 18 Typer med 961 Stkr. sjællandske, og heraf indeholde alene de 2 fra Christopher II 745 Stkr. Resten er vestlig Mynt. Fundet, som er nedlagt omtrent 1326, fremkom ved Udgravning af en Kjælder.

33) Egebjerg, Sunds Herred, Fyen. 1863. Fundet slutter sig nøie til det foregaaende, idet ogsaa her de jydske Typer ere tilstede i mindre Antal. Af Fundets 22 Typer med 676 Stkr. ere 14 med 506 Stkr. sjællandske fra Erik Menved og Christopher II; dennes 2 Typer alene udgjøre et Antal af 333 Stkr. Af hans lollandske Typer findes 2 med 118 Stkr. 111 Stkr. ere forslidte og utydelige. Fundet er nedlagt c. 1326.

34) Roust, Skads Herred, Jylland. 1870. Ogsaa i dette lille, med det foregaaende utvivlsomt samtidige, Fund ere de sjællandske Typer talrigt tilstede. Den jydske Mynt synes dog her at have haft nogen Overvægt, saavidt det fremgaar af det stærkt medtagne Fund, af hvis 164 Stkr. de 60 ere ødelagte og utydelige. 7 Typer ere fælles med Spettrup F. Mynterne vare nedlagte i en Lerkrukke.

35) Ny Kirstinebjerg, Nørre Herred, Falster. 1863. Fundet bestaar mest af sjællandsk Mynt, 25 Typer med 3393 Stkr. fra Erik Menved og 3 Typer med 832 Stkr. fra Christopher II. Tillige findes der 1 Mynt, som formentlig maa henføres til Saxkjøbing, samt nogle jydske og 2 skaanske Typer. 111 Stkr. ere forslidte og utydelige. Fundet er blevet nedlagt omtrent 1326. Mynterne vare indsvøbte i et fileret Net og gemte i et sort Lerkar, som fandtes ved Pløining.

36) Vemmetofte, Faxe Herred, Sjælland. 1829. Fundet indeholder, med Undtagelse af 1 sjællandsk Typ med 50 Stkr. fra Erik Menved, udelukkende Mynter fra Christopher II, 6 sjællandske og 2 lollandske Typer med tilsammen 517 Stkr. samt nogle faa jyske Mynter. Det maa antages at være nedlagt omtrent 1327. Fandtes ved Markarbeide.

37) Teglgaard, Galten Herred, Jylland. 1846. Fundet er af en lignende Karakter som flere af de foregaaende vestlige Fund, idet den sjællandske Mynt fra Erik Menved og Christopher II er stærkt fremtrædende, tilsammen 18 Typer med 575 Stkr., medens det af Christopher's jyske Mynt kun indeholder 6 Typer med 278 Stkr. Fundet har 25 Typer fælles med Teglgaard F., 22 med Valby, Ny Kirstinebjerg og Systofte F. og 19 med Flaskekro F. Det maa være nedlagt c. 1328 og fremkom ved Gravning.

38) Fiskbæk, Rinds Herred, Jylland. 1831. Fundet afviger noget fra de nærmest foregaaende jyske Fund derved, at den jyske Mynt og ikke længere den sjællandske er tilstede i størst Antal. Af sjællandsk Mynt fra Erik Menved findes 19 Typer med 1012 Stkr. og fra Christopher II 3 Typer med 1203 Stkr. Af Christopher II's jyske Mynt forekommer der 6 Typer med 3826 Stkr. Fundet har 27 Typer fælles med Ny Kirstinebjerg F., 25 med Teglgaard, Valby og Systofte F. og 21 med Flaskekro F. Mynterne maa være nedlagte omtrent samtidig med det foregaaende. De vare gjemte i en Metalkjedel i Jorden.

39) Stubberup, Musse Herred, Lolland. 1832. Fundet bestaar ialt af 2399 Mynter, hvoraf 120 utydelige og forslidte. Der findes flest Mynter fra Christopher II, 3 sjællandske Typer med 2012 Stkr., 2 Saxkjøbing Typer med 80 Stkr. og 6 jyske Typer med 171 Stkr. Af ældre Mynter indeholder det nogle, hovedsaglig sjællandske fra Erik Menved. Det maa antages at være bleven nedlagt c. 1329.

40) Hemselynge, Abild Sogn, Halland. 1820. Dette ualmindelig rige Fund af ialt 9413 Mynter indeholder 87 forskellige danske Typer, hvoraf en fra Christopher I havde en Alder af c. 70 Aar paa det Tidspunkt, da Fundet nedlagdes, omtrent 1329. De ældre bedre Mynter ere forholdsvis meget talrigt tilstede, da man har foretrukket disse fremfor de senere og ringere, som forefindes i mindre Antal. Fundet har en udpræget skaansk Karakter; det indeholder af Erik Glippings Mynter fra Lund 11 Typer med 817 Stkr. og af Erik Menveds 22 Typer med 7702 Stkr. Fra Christopher II derimod er der kun faa skaanske Mynter tilstede. Fra de forskellige Myntsteder udenfor Skaane findes der endvidere Mynter fra Erik Glipping, Erik Menved og nogle faa fra Christopher II. Over 600 Mynter ere forslidte og umulige at bestemme. Af fremmede Mynter findes 210 Stkr. ældre, dels engelske, dels nederlandske. Fundet indkom til den kongelige Myntsamling i Stockholm og findes beskrevet der. Det er af største Betydning for Ordningen af den skaanske Myntrække.

41) Bregninge, Sønder Herred, Falster. 1863. Fundet bestaar mest af Christopher II's Mynt, 9 sjællandske Typer med 2813 Stkr., 6 lollandske Typer med 320 Stkr. og 8 nørrejdyske Typer med 348 Stkr. Desuden findes et mindre Antal sjællandske Mynter fra Erik Menved. 2 Typer vare ukjendte; cfr. Myntrækker: Christopher II, Roskilde Nr. 10, 11. En stor Del af Mynterne ere af meget ringe Beskaffenhed, og mange af dem, 804 Stkr., forslidte og utydelige. Af fremmede Penge indeholder Fundet 1 engelsk Sterling fra Edvard II (1307—1326) og 40 tyske Mynter. Dette omtrent 1332 nedlagte Fund fremkom ved Pløining.

42) Grarup, Nordslesvig. 1863. Dette rige Fund indeholder 106 Typer med 5153 Stkr. danske Mynter foruden 992 Stkr. forslidte og utydelige, samt 2 norske, fra Erik Præstehader (1280-1299) og fra Hakon V (1299-1319). Det er af stor Betydning for Ordningen af Slesvigs og Ribes Myntrækker, da

det danner en Fortsættelse af det ældre Adelby F., med hvilket det har 15 Typer tilfælles. Af Slesvigs Mynt, som er talrigst tilstede, findes fra Erik Menved 23 Typer med 1947 Stkr. og fra Tidsrummet efter 1319 og indtil Fundets Nedlægning, omtrent 1333, 12 Typer med 1571 Stkr. Af Ribe Mynt findes Erik Menveds 21 Typer med 438 Stkr. og fra den følgende Periode 5 Typer med 697 Stkr. I Mod-sætning til de tidligere, lidt ældre vestlige Fund er sjællandsk Mynt ikke stærkt repræsenteret her; fra Erik Menved kun 5 Typer med 250 Stkr. og ingen fra Christopher II. Fra Erik Glipping forekomme nogle faa Mynter. 5 Typer vare ukjendte; cfr. Myntrækker: Erik Glipping, Jylland Nr. 3; Ribe Nr. 23; Slesvig Nr. 4; Erik Menved, Jylland Nr. 17; Christopher II, Skaane Nr. 10. Fundet har mange Berøringspunkter med andre Fund, navnlig med det noget ældre Spørring F., med hvilket det har 30 Typer fælles og med det næsten sam-tidige Fohl F. ved 40 fælles Typer. Mynterne vare nedlagte i en Lerkrukke.

43) Assens, Fyen. 1855. Fundet har en Del tilfælles med flere af de tidligere, idet Erik Menveds sjællandske Mynt ogsaa her findes overveiende, 7 Typer med 7483 Stkr. Resten er mest vestlig Mynt, deraf fra Ribe 16 Typer med 870 Stkr. Tillige indeholder Fundet en Mynt fra den norske Konge Hakon V (1299-1319). 3 Typer vare ukjendte; cfr. Myntrækker: Erik Menved, Roskilde Nr. 7; Ribe Nr. 19; Christopher II, Slesvig Nr. 8. Fundet har flest Berøringspunkter med de omtrent samtidige Grarup og Fohl F., med hvilke det har 26 og 24 Typer fællfes. Mynterne ere blevne nedlagte omtrent 1334 i en Lerkrukke, som fandtes ved Ud-gravning af en Kjælder.

44) Fohl, Nordslesvig. 1845. Fundet indeholder 4 sjællandske Typer med 947 Stkr.; iøvrigt ere de vest-lige Myntsteder repræsenterede ved en stor Mængde Typer, blandt hvilke der fra Ribe findes 19 med 302 Stkr., og fra Slesvig 26 med 114 Stkr., deraf 1 Mynt

fra Erik Glipping. Fundet har stor Lighed med det næsten samtidig nedlagte Grarup Fund og er af væsentlig Betydning for Ordningen af Ribes og Slesvigs Myntrækker. Det indeholdt et meget stort Antal hidtil ukjendte Typer, nemlig 16; cfr. Myntrækker: Erik Menved, Jylland Nr. 26; Ribe Nr. 20, 27; Slesvig Nr. 26, 27, 28; Christopher II og 1332—1336, Ribe Nr. 4, 8, 9, 10; Slesvig Nr. 1, 2, 9, 11, 12, 13; Fundet har 24 Typer tilfælles med Assens F. og 40 med Grarup F. Det er blevet nedlagt omtrent 1335 og fandtes i en Høi paa Fohl Mark. Beskrevet i Antiq. Tidsskr. 1846-48. S. 56-58.

45) Systofte, Sønder Herred, Falster. 1871. Dette største Fund af »Borgerkrigsmynter«, som hidtil er fremkommet, bærer i høi Grad Præg af at tilhøre Udmyntningens yderste Forfaldsperiode. Mynterne vare saa ødelagte af Slid og Ir, at ikke mindre end 2511 Stkr. vare ubestemmelige. Fra Erik Menved findes 20 Typer med 692 Stkr. sjællandsk Mynt, og fra Christopher II og den følgende Tid indtil Fundets Nedlægning, omtrent 1335, indeholder det 10 Typer med 23,566 Stkr. sjællandsk Mynt, 7 Typer med 1024 Stkr. lollandsk Mynt og 10 Typer med 2463 Stkr. nørrejdsk Mynt. Alene af 1 Typ findes 7952 Stkr.; cfr. Myntrækker: Christopher II, Roskilde Nr. 3. Den sjællandske Mynt er saaledes langt talrigere tilstede end den lollandske, som i det Hele viser sig at have spillet en mindre fremtrædende Rolle. Dette store Fund indeholder ialt 30,258 Stkr.; af dets 49 Typer vare 3 ukjendte; cfr. Myntrækker: Erik Menved, Roskilde Nr. 12; Christopher II, Roskilde Nr. 7; Sækkjøbing Nr. 8. Fundet fremkom ved Gravning i en Have og laa en Alen under Jordens Overflade. Mynterne synes at være blevne nedlagte i to Lærredsposer, en grovere og en finere. Tillige fandtes to forrustede og itubrudte Mundbid af Jernbidsler samt tre hele og fire halve Glasperler.

46) Wälluf, Luggede Herred, Skaane. 1866. Dette og de følgende to Fund ere nedlagte efter 1332, i hvilket Aar Skaane kom under den svenske Krone. Fundet er

iøvrigt af mindre Interesse paa Grund af Aldersforskjellen mellem de 3 Typer, af hvilke en fra Christopher II findes i 63 Stkr. Det lader sig ikke afgjøre, paa hvilket Tidspunkt Fundet er blevet nedlagt, formentlig er det sket før 1345. Fundet indsendtes til den kgl. Myntsamling i Stockholm.

47) Elmhult, Ärstads Herred, Halland. 1846. Dette lille Fund viser en mere ensartet Karakter end det foregaaende og er formentlig nedlagt omtrent samtidig med dette. Fundet indsendtes ligeledes til den kgl. Myntsamling i Stockholm.

48) Aakirkeby, Sønder Herred, Bornholm. 1776. Ligesom de tidligere bornholmske Fund viser dette, at den skaanske Mynt har været mest benyttet paa Øen — ogsaa efterat Skaane 1332 var kommet under Sverrig. Fundet indeholder 1 sjællandsk og 10 skaanske Typer, hvoraf 2 ere fra Erik Menved, 1 fra Christopher II, og formentlig 7 med 8 Stkr. fra den svenske Konge Magnus Smek; fra denne findes der tillige en svensk Mynt (Adv. Rose mellem 3 Kroner. R. Løve gaaende tilvenstre). Det maa antages at være nedlagt før 1350. Findes omtalt i »Beskrivelse over danske Mynter og Medailler i den kgl. Samling«. I. S. 93.

Betragte vi Myntfundene efter 1336, da vil det ses, at de danske »Borgerkrigsmynter« pludselig saa godt som forsvinde i dem, og der foreligger endnu ikke et eneste efter den Tid nedlagt Fund, hvori der, foruden de dengang herhjemme gangbare fremmede Penge, forekommer saamangt danske Mynter, at Fundet bringer os nogen sikker Oplysning om de aarlige Udmyntningers Afslutning. Ikke heller forekommer der i de mange Fund af fremmede Penge nogen dansk Mynt, som kan oplyse om de seneste, i enkelte Aar foretagne, Udmyntninger, saaledes om den, der omtales i Aaret 1356. Ved disse Spørgsmaal er man derfor ganske henvist til Undersøgelsen af Mynttypernes Stil. Der træffes stedse hovedsaglig engelske Sterlinge, franske Tournoser, nederlandsk og nordtydsk Mynt (Hornskov F. i Slesvig 1860) og ofte

store Mængder af Brakteater, især fra Hamborg og Lybek (Gjedesby F., Sønder Herred, Falster. 1856; Hyrup F., Bjerge Herred, Jylland. 1873). Stundom indeholder et Fund udelukkende nordtydske Brakteater (Tved F., Sundby Herred, Fyen. 1845). Hvor disse ere de overveiende, faar Fundet et tarveligt og ringe Udseende, som stemmer godt med Tidens slette og fortrykte pecuniære Tilstande. Med de opadgaaende Forhold i Riget, i Tiden efter den her behandlede Periode, følger en Forandring i Myntfundenes Karakter, idet de nu kunne gjøre et rigt og stundom pragtfuldt Indtryk, naar der blandt de fremmede Penge findes større Beløb i de smukke franske Gulddalere, engelske Rosenobler eller tydske Gylden (Slagelse F. 1883).

Mynternes Ordning.

Det vilde blive for vidtløftigt at omtale Enkelthederne i Undersøgelsen vedrørende Ordningen af de mangfoldige Mynttyper og for omstændeligt at begrunde de Motiver, som have været bestemmende ved Henførelsen af hver enkelt Mynt til dens Plads i de efterfølgende Myntrækker. Vi tør derfor kun behandle Spørgsmaalet i sine Hovedtræk og i Korthed forklare den Fremgangsmaade, som er blevet fulgt ved Bestemmelsen af Myntstedet og Mynternes Alder. Det maa imidlertid paa Forhaand fremhæves, at et saa stort, saa indviklet og ofte usikkert Stof, som dette, ikke lader sig bringe i en sikker og paalidelig Ordning ved en første Undersøgelse. De foreliggende Fund have langt fra kunnet være tilstrækkelige og fyldestgørende, og mangt et Spørgsmaal maa lades ubesvaret, mangen en Løsning henstaa som en Mulighed, begrundet i et tilsyneladende Slægtskab mellem Typerne. En Ordning af Mynterne som denne maa derfor nødvendigvis i Tidens Løb undergaa Ændringer. Nye Fund ville bringe Oplysninger, som muligvis paa adskillige Omraader ville hidføre et andet Syn end det nu-

værende, og vi ville senere gennem nu ukjendte Mynter se Forbindelser mellem Typerne og en Continuation i Mynt-rækkerne, som det endnu er umuligt at opdage.

Grundlaget for Undersøgelsen vedrørende en Mynts Hjemsted, hvilken Landsdel den oprindelig har tilhørt, og fra hvilket *Myntsted* den er udgaaet, maa selvfølgelig søges i Fundene. Som naturligt er, vil en Mynt hyppigst forekomme i Fund fra den Landsdel, i hvilken den er udmyntet, og hvor den har været stærkest i Omløb. Dog kan der opstaa Vanskeligheder og tvivlsomme Spørgsmaal, idet der ikke sjelden forekommer Undtagelser, foranledigede ved tilfældige Omstændigheder, f. Ex. naar et Beløb er blevet modtaget i en anden Landsdels Mynt og derpaa nedlagt, men navnlig ved Pengenes høiere eller ringere Værdi, idet de bedre have havt den største Udbredelse og derfor kunne vise sig talrigt ogsaa i Fund udenfor Hjemstedet. Vi skulle saaledes kun nævne, at de sjællandske Fund fra Roskilde (se S. 62) og Haagendrup (se S. 64) mest bestaa af vestlig Mynt og Hvidøre F. af skaansk Mynt (se S. 63). Ved det første og det sidste af disse tre Fund maa Grunden sikkert søges i den sjællandske Mynts daværende noget ringere Værdi; ved Haagendrup F. synes det derimod at ligge i tilfældige Omstændigheder. I den senere Periode, da den jyske Mynt i Værdi staar under den sjællandske, optræder denne stundom i stor Mængde i de vestlige Fund, saaledes i Fiskbæk, Teglgaard og Fohl F. (se S. 68, 70) og endvidere i de fyenske fra Egeberg, Odense og Assens (se S. 67, 70). I Tilfælde som disse, naar en Mynttyp forekommer næsten lige stærkt i to fjernt fra hinanden liggende Fund, kan Bestemmelsen af dens Hjemsted være høist tvivlsom, og man maa da søge Afgjørelsen gennem den Hjælp, selve Mynten og dens Præg yde. Som en Mærkelighed skulle vi anføre, hvor sjelden den skaanske Mynt viser sig i Fund Vest for Skaane. Man skulde just vente, at den paa Grund af sin større Værdi, som under Erik Menved og Christopher II

naaede op til det dobbelte af den sjællandske Mynts, hyppig maatte være tilstede i Fundene; men tvertimod forekommer den undtagen i Hvidøre Fund (se S. 63) kun spredt og enkeltvis. Det er vanskeligt at forstaa Grunden hertil; muligvis kan det ligge i, at netop den store Forskjel i Myntværdien har medført en Ulighed i Beregningen, som har gjort den skaanske Mynt noget fremmed udenfor Skaane.

Det er kun i enkelte Hovedtræk, at Myntens større og ringere Værdi kan yde os Vink med Hensyn til Bestemmelsen af Udmyntningsstedet. Vi skulle saaledes anføre, at den skaanske Mynt aldrig bliver saa ringe som den vestligere og i Almindelighed er let kjendelig ved sin større Lødelighed, hvilken navnlig bliver iøinefaldende i Perioden under Erik Menved og Christopher II. Ligeledes ses det tydelig, at Erik Glippings Mynter fra Ribe og Nørrejylland indtil Slutningen af hans Regjering ere bedre end hans samtidige sjællandske og slesvigske, og endelig kan det spores, at Erik Menveds sjællandske Mynt og Christopher II's Mynt fra Ribe og Slesvig have været af noget større Værdi end den øvrige samtidige Mynt, skjøndt Forskjellen her kun er lidet iøinefaldende.

Medens en Undersøgelse af Mynternes Vægtforhold i den her behandlede Periode intet paalideligt Udbytte kan give, dels paa Grund af de slette og skjødesløse Udmyntninger, dels paa Grund af den uberegnelige Forandring i Vægt, som Mynterne i Tidens Løb ere undergaaede ved Metallets forskellige Iltning, bliver derimod Størrelsen af nogen Betydning ved Ordningen. Det viser sig saaledes, at de slesvigske Mynter under Erik, Abel og Christopher I ofte have været noget mindre end de øvrige danske, og navnlig mindre end de ret anseelige Mynter fra det nærliggende Ribe, hvilket Forhold skjønnes allerede at have været tilstede under Valdemar II. Senere gjøres Ribes Mynter noget mindre end tidligere, medens de nørrejydske beholde den samme Størrelse som forhen; cfr. Mynttrækker:

Erik Glipping, Ribe Nr. 15—19. Efter at der 1284 bliver indført en større Ensartethed i Myntværdien for Sjælland og Jylland, aftage ogsaa Mynterne i Nørrejylland i Størrelse; cfr. Myntrækker: Erik Glipping, Jylland Nr. 22. Størrelsen bliver derefter nogenlunde den samme overalt, og en Forskjel viser sig senere kun i enkelte kortere Perioder. Under Erik Menved ere saaledes Mynterne fra Ribe og Slesvig en Tid lang noget større og ligeledes Roskildes Mynter under Christopher II; cfr. Myntrækker: Erik Menved, Ribe Nr. 9—13; Slesvig Nr. 16—20; Christopher II, Roskilde Nr. 6—8.

Af stor Betydning for Ordningen ere de Mynttypers Omskrifter eller billedlige Fremstillinger, som tydelig angive, hvorvidt Udmyntningen er sket alene for Kronen eller ved et Myntsted, hvor Geistligheden havde Del i Myntretten. Paa de Kronen alene tilhørende Udmyntninger findes ofte Omskrift med Kongens Navn og Titel, Rex Danorum, eller med Kongens Navn paa Adversen og paa Reversen et Mærke for den verdslige Magt: Krone, Sværd m. m. Mod Slutningen af Erik Glippings Regjering ophøre Mynterne at have Omskrift, og derefter nøies man ved den kongelige Udmyntning med at anbringe paa begge Sider billedlige Mærker paa den verdslige Magt. Af Nørrejyllands og Ribes ældre Myntrækker ses disse Forhold klart. Iagttagelsen af Omskriften og Myntmærkerne har været bestemmende for Henførelsen til Halland af enkelte, med den skaanske Mynt i Henseende til Fund og Værdi særlig beslægtede Typer, som have et bestemt verdsligt Præg; cfr. Myntrækker: Erik Glipping, Halland.

Paa de Udmyntninger, hvori en geistlig Myntherre har havt Del, angives dette ofte ved et Mærke paa Myntens Revers og i nogle enkelte Tilfælde ved Omskriften; cfr. Myntrækker: Erik Plougpenning, Lund Nr. 1, Roskilde Nr. 1, 5, 6, 7. Christopher I, Roskilde Nr. 5. De forskjellige Symboler paa den kirkelige Magt: en Biskops Hoved, Bispehue, Krumstav, Kalk o. s. v. vise altid med Sikkerhed, at en Mynt

er udgaaet fra et af de med en geistlig Myntherre delte Myntsteder. Man har herigjennem paa mange Punkter en betydelig Støtte for Ordningen og navnlig for Adskillelsen af Nørrejylland, Ribes og Slesvigs Mynttyper i de vestlige Fund, hvor Mynterne med geistligt Mærke med Sikkerhed kunne føres Syd paa; men vi skulle dog fremhæve den Vanskelighed ved Ordningen af de vestdanske Mynttyper i denne Periode, at man let sammenblander Nørrejylland og Ribes Mynttyper før 1280, saalænge Myntretten her udelt tilhørte Kronen. Efter 1280, da Biskoppen af Ribe fik sin tidligere Del i Mynten tilbage, kunne Ribes og Slesvigs Mynter ofte let forvexles paa Grund af de to Nabobiskoppers ensartede, geistlige Myntmærker. Her maa da Stilen og Ligheden med de andre Mynttyper føre til Afgjørelsen.

En bestemt Angivelse af Myntstedet træffes i den her behandlede Periode kun i et enkelt Tilfælde, nemlig paa en Mynt fra Lund; cfr. Myntrækker: Erik Glipping, Lund Nr. 17. Endvidere skulle vi anføre to under Hertug Valdemar af Sønderjylland (1283—1312) i Slesvig slagne Mynter, den ene med Omskrift: DVX I, hvilket kun kan forstaas som DVX IVTIÆ, den anden med D-X (Dux); cfr. Myntrækker: Erik Menved, Slesvig Nr. 5, 7. I begge Tilfælde findes Landsdelen og dermed Myntstedet sikkert angivet gennem Hertugtitlen.

I Skrivergade F. forekomme to jydske Mynter, som istedetfor Typens almindelige Omskrift: ϵ RI α REX, tilsyneladende have: ϵ RI α DVX og DX; cfr. Myntrækker: Erik Glipping, Jylland Nr. 10. Ordet DVX findes imidlertid ikke klart udpræget, og da vi kjende et tilsvarende Exempel fra en tidligere Ribe Mynt med ϵ RI α VS REX og ϵ VX — cfr. Myntrækker: Erik Plougpenning, Ribe Nr. 1. Variat. — maa vi nærmest antage, at der begge Steder foreligger en Skjødesløshed ved Myntstemplernes Udarbeidelse.

Det bringer kun et ringe Resultat at forsøge paa at henføre de forskjellige Tegn og Myntmærker til bestemte

Myntsteder. Tanken er i og for sig tiltalende og simpel; men Myntfundene vise Uholdbarheden i en saadan Ordning. Det er nemlig saa langt fra, at de samme Mærker gjentages ved de enkelte Myntsteder, at det tvertimod synes, som om man i det omtalte Tidsrum ofte har givet de skiftende Udmyntninger en iøinefaldende Afvexling i Præget, vistnok for at den ny Mynt let skulde kunne skjernes fra de ældre Penge. Selv om enkelte Myntsteder i en tidligere Tid have havt deres egne bestemte Myntmærker, hvilket kan have megen Sandsynlighed for sig, saa ere ialfald disse i Tidens Løb blevne efterlignede og benyttede ogsaa ved de andre Myntsteder, og deres oprindelige Betegnelse er derved, undtagen i et Tilfælde, gaaet tabt. Det viser sig tydelig, at man tidt har søgt at give en ny Udmyntning et Mærke, som var vel kjendt og godt anset, for derved at give Mynten et vist tilforladeligt Præg og skaffe den en lettere Udbredelse. Tage vi saaledes det eneste Myntmærke, som kan henføres til et bestemt Myntsted, Risten for Lunds Mynt, da se vi dette stundom brugt ogsaa udenfor Skaane; cfr. Myntrækker: Erik Glipping, Slesvig Nr. 11; Erik Menved, Slesvig Nr. 19; Christopher II, Roskilde Nr. 6. Af fremmede Myntmærker findes det holstenske Neldeblad benyttet, som dengang var et gennem Hamborgs Mynter vel bekjendt Mærke; cfr. Myntrækker: Erik Glipping, Slesvig Nr. 19; Christopher II, Roskilde Nr. 8. Ligeledes træffe vi det bekjendte Myntmærke fra de franske Tournoser, som dengang vare stærkt benyttede Penge herhjemme; cfr. Myntrækker: Erik Glipping, Skaane Nr. 7; Erik Menved, Slesvig Nr. 17, 18; Christopher II, Ribe Nr. 9.

Vor Middelalders Myntvæsen viser fra sin første Oprindelse en gennemgaaende stærk Paavirkning fra Udlandets Side, som er af stor Interesse, og som ogsaa i dette Tidsrum i høi Grad har gjort sig gjældende. Vi skulle her kun omtale, at der paa mange af de noget ældre polsk-tydske

Brakteater (slaviske Penge), findes de samme Myntmærker, som paa vore »Borgerkrigsmynter«: Krone; Sværd mellem Halvmaane og Stjerne; to korslagte Sværd; Krumstav, Nøgle; et eller tre Taarne; Hjul; Lilie; Rose; Halvmaane med en Stjerne; Fugl; Kors med og uden Punkter i Vinklerne; tre fra et Midtpunkt udgaaende Kors; A med et Kors foroven o. s. v. Og Ligheden i Formen er saa stor mellem disse mange fælles Myntmærker, at den kun kan skyldes en Paavirkning Syd fra.

Den skaanske Myntække er gjennemgaaende den lettest bestemmelige, navnlig paa Grund af Mynternes høiere Værdi. Destoværre kjende vi kun saa faa samlede skaanske Fund fra denne Periode; men der haves rigelige Oplysninger af mange, i Skaane enkeltvis fundne Mynter og af flere Fund udenfor Skaane, hvorved Gangen i Myntækken kan følges uden tilsyneladende store Afbrydelser. Saaledes haves vigtige Oplysninger om Mynttyperne fra Erik, Abel og Christopher I af Herlufsholm F. og Øster-Hæsinge F., og fra Erik Glipping af det vigtige Skrivergade F. med væsentlige Bidrag fra Hvidøre F. og Hemselynge F. Af de to sidste lære vi de skaanske Mynttyper fra Erik Menved at kjende, ligesom Oplysningerne om Christopher II's maa hentes fra de faa i Hemselynge F. foreliggende Typer, supplerede med spredte, enkeltvis fundne Mynter. Den skaanske Myntække under den svenske Konge Magnus Smek efter 1332 oplyses delvis af de tre yngste smaa Fund fra Skaane, Halland og Aakirkeby paa Bornholm. De hallandske Mynter vides ikke at være fremkomne i noget samlet Fund af udpræget Karakter, og ved Ordningen har derfor Myntpræget været bestemmende.

De sjællandske Mynttyper fra Erik, Abel og Christopher I kjendes navnlig fra Herlufsholm F. og Øster-Hæsinge F. Under Erik Glipping synker den sjællandske Mynt noget i Værdi, hvilket viser sig i Roskilde F., som kun indeholder vestdansk Mynt, og i Hvidøre F., som kun indeholder

skaanske Typer. Der savnes meget et Fund af Erik Glippings sjællandske Mynter, hvorved der kunde bringes mere Sikkerhed i denne Myntrækkes Ordning. Under Erik Menved holder den sjællandske Mynt sig i forholdsvis bedre Værdi end den vestlige, og den findes endnu i overveiende Antal i de under Christopher II nedlagte Fund, ikke blot i de sjællandske, fra Flaskekro, Valby og Vemmetofte, men ogsaa i de vestlige, fra Odense, Stjør, Spettrup, Egeberg, Fiskbæk og Teglgaard, i hvilke den ofte forekommer i stort Antal. De senere lolland-falsterske Fund indeholde de Typer, som formentlig maa henføres til de selvstændige Udmyntninger i Saxkjøbing, der antages at være begyndte under Christopher II og senere fortsatte under Grev Johan af Holsten, som 1328 fik fri Myntret i Saxkjøbing.

Der foreligger endnu intet samlet Fund, hvori de nørre-jydske Typer fra Erik Plougpenning, Abel og Christopher I optræde. De til denne Plads i Rækken henførte Mynter ere fundne enkeltvis, saaledes at Ordningen kun har kunnet ske efter Mynterne selv, ifølge deres Præg og Stil. Anderledes forholder det sig med Erik Glippings nørrejydske Typer; de forekomme ikke blot talrigt i de større jydske Fund fra Ølst, Viborg og Thorupled, men forefindes paa Grund af deres noget større Værdi spredte i mange Fund ogsaa udenfor Jylland. Som før omtalt, synker navnlig den jydske Mynt i Værdi under Erik Menved og staar ofte i de vestlige Fund tilbage i Antal for den sjællandske; men i Periodens Slutning, da Mynten er næsten lige slet begge Steder, forandrer atter dette Forhold sig.

Denne Perodes ældste Mynttyper fra Ribe kjendes navnlig fra Øster-Hæsing F. Erik Glippings endnu ret anselige Ribe Mynter findes spredte i flere af hin Tids større vestlige Fund, saaledes i Husby, Thorupled og Viborg F. Ogsaa det østlige, fjerntliggende Skrivergade F. indeholder en stor Mængde forskellige Ribe Mynter. Fra Erik Menved forekomme de talrigst i Fundene fra Grarup, Lilie-

bjerg, Spørring og Assens, samt i det sjællandske Haagen-
drup F. Ribe Mynterne fra Christopher II og fra Slutnings-
perioden kjendes navnlig fra Grarup, Fohl og Assens F.

Slesvigs Mynttyper fra Erik Plougpenning og Abel
kjendes ikke fra noget samlet Fund. Det bliver først
muligt af Øster-Hæsinge F. at bestemme den slesvigske
Mynttrække fra Christopher I. For Erik Glippings Vedkom-
mende kan den fornemlig følges gennem Adelby F. med vigtig
Støtte i Grarup F. og med væsentlige Oplysninger fra
spredte Typer i andre Fund, navnlig i de sjællandske fra
Roskilde og Haagenrup. Erik Menveds slesvigske Mynt-
række bestemmes foruden ved Adelby og Grarup F. tillige
ved Fohl F.; af de to sidste samt af Assens F. kjende vi
Mynttrækken i Periodens Slutning.

Vende vi os dernæst til Undersøgelsen af Mynternes
*Alder*¹⁾, da maa vi ogsaa her søge Grundlaget i Mynt-
fundene, der angive de Grændser, indenfor hvilke dette
Spørgsmaals nærmere Besvarelse maa søges. Stundom ere
Grændserne dog meget vide; saaledes indeholder Skriver-
gade F. Mynter, hvis Aldersforskjel er c. 50 Aar, og i
Hemselynge F. er Forskjellen over 70 Aar; men dette spiller
dog kun en mindre Rolle, da de ældste Mynter i et Fund
altid ville være let kjendelige. Noget bestemt Forhold mellem
de ældre og yngre Mynttypers større og mindre Talrighed

¹⁾ Prof. Kr. Erslev har i »Description des monnaies du moyen
âge de C. J. Thomsen.» III. 116 o. F. paa Grundlag af flere
af de større Fund ordnet de i Samlingen indeholdte Mynt-
typer fra denne Periode efter deres formentlige Alder og
henført den ældre Del til Kongerne, den yngre Del, med
Bibeholdelse af Inddelingen efter Bogstaver og Mærker, til
Tidsrummene før 1300, 1319 og 1340. Spørgsmaalet om
Mynttypernes Henførelse til Myntstederne og en Inddeling
derigjennem i særskilte Mynttrækker har derimod tildels ligget
udenfor denne Del af Myntfortegnens Plan.

i det enkelte Fund lader sig ikke angive. Det kunde synes naturligt, at de yngste Mynter forekomme i størst Antal; men dette er ingenlunde altid Tilfældet, navnlig paa Grund af Udmyntningernes forskellige Værdi. En ældre Mynttyp af noget højere Værdi kunde længe holde sig i Omløb og navnlig i de yngre Fund forekomme i forholdsvis betydeligt Antal. I Herlufsholm F., nedlagt omtrent 1255, fandtes 3 Typer fra Valdemar Seier i saa stort Antal, at de 'udgjorde over Halvdelen af Fundet (se S. 58). Ligeledes have vi set, at Erik Menveds sjællandske Mynt ofte er forekommet meget talrigt i Fund, som ere nedlagte under Christopher II eller senere.

Vi have tidligere omtalt, at den veksle Værdi i enkelte Hovedtræk kan faa Betydning for Bestemmelsen af Mynternes Alder, naar Rigtigheden af de skriftlige Optegnelser bekræftes ved selve Mynterne. Vi skulle her kun berøre, at den store Værdiforskjel mellem de ældre og de yngre Mynter ses meget tydelig og endvidere nævne to Tilfælde, i hvilke Myntens iøinefaldende Forringelse stemmer overens med Optegnelserne om en pludselig Nedgang i Værdien, nemlig da den jydsk Mynt nedsættes under Erik Glipping, og senere da Myntværdien synker i Erik Menveds yngre Regjeringsaar; cfr. Mynttrækker: Erik Glipping, Jylland Nr. 20—22; Ribe Nr. 22, 23; Erik Menved, Lund Nr. 10, 11; Jylland Nr. 4—7; Ribe Nr. 6, 7.

En særdeles vigtig Hjælp ved Undersøgelsen af Mynternes Alder har man i de Typer, som ere forsynede med Omskrifter, idet adskillige føre Kongens og enkelte tillige vedkommende geistlige Myntherres Navn; cfr. Mynttrækker: Erik Plougpenning, Lund Nr. 1; Roskilde Nr. 1, 7; Christopher I, Roskilde Nr. 5. Under Erik Glipping findes der ofte Omskrift paa Mynter fra de Kronen udelt tilhørende Myntsteder i Nørrejylland, Ribe og paa de formentlig hallandske Typer, derimod kun sjelden paa Lunds Typer. Allerede mod Slutningen af hans Regjering ophører man at sætte Kongens Navn paa Mynterne.

Stundom kunne Navnebetegnelser med Sikkerhed paavises gennem Navnets to, i et enkelt Tilfælde tre første Bogstaver. Saaledes betegnes Navnet Nicolaus ved N-I; cfr. Myntrækker: Erik Plougpenning, Roskilde Nr. 3; Petrus ved P-E-T; cfr. Myntrækker: Christopher I, Roskilde Nr. 4; Jakob ved I-A; cfr. Myntrækker: Christopher I, Roskilde Nr. 2. Erik Glipping, Lund Nr. 5; Valdemar ved V-V; cfr. Myntrækker: Erik Menved Slesvig Nr. 2; Johan eller Johannes ved I-O; cfr. Myntrækker: Erik Menved, Lund Nr. 4, 10. I Tilfælde som de her anførte yder Myntpræget en stor Hjælp, da Mynterne derved kunne henføres til bestemte Personer, som ere os tilstrækkelig bekendte; men disse Oplysninger om Aldersspørgsmaalet ere desværre kun saa faa. Meget usikkert er man stillet overfor de hyppige enkelte Bogstavmærker; thi medens de indeholde rigt Stof til Gisninger og Slutninger, navnlig med Hensyn til Personnavne, er det kun nogle enkelte, som kunne antages at yde sikker Oplysning; cfr. Myntrækker: Abel, Roskilde Nr. 1 (Abel — Biskop Jacob Erlandsen); Christopher I, Roskilde Nr. 3 (Christopher — Biskop Peter); Erik Glipping, Slesvig Nr. 5 (B = Biskop Bondo); Erik Menved, Slesvig Nr. 2, 3, 17, 18, 20 (V-V, W = Hertug Valdemar 1283—1312). Iøvrigt have disse Bogstaver, af hvilke ofte det samme findes paa Mynter af høist forskjellig Alder, været benyttede som Myntmærker, hvis Betydning vi ikke længere kjende. Nogle have muligvis betegnet Myntsteder (R Roskilde, Randers eller Ribe, S Slesvig, V Viborg), andre Kongens eller en geistlig Myntherres Navn eller Stilling (R Rex, A Archiepiscopus, E Episcopus), og atter andre kunne have været Mærker for Rigets mægtige Panthavere eller for kongelige Embedsmænd. Blandt disse sidste ligger det utvivlsomt nærmest at tænke paa Myntmesteren, denne paa hin Tid saa vigtige, betroede og ansete Mand. Fra vort Myntvæsens første Dage og indtil Midten af det 12te Aarhundrede havde det som oftest været Skik at forsyne Mynterne ikke blot med Kongens,

men ogsaa med Myntmesterens Navn. Dette ophørte imidlertid efter Erik Lam; men formentlig findes dog senere i Tiden Spor deraf i slige Bogstavmærker. Paa Valdemar Seiers mest bekjendte Mynter med WALDEMARVS — REX DANORVM findes der paa Adversens Midte forskellige Bogstaver, stundom A, E eller O, men som oftest I·I. Man kan vanskelig forklare Betydningen af disse Bogstaver paa anden Maade end som forskellige Myntmestres Mærker; det lader sig ikke antage, at de skulde have betegnet forskellige Myntsteder. Et tilsvarende Forhold findes ved de under Magnus Smek slagne, saakaldte »Folkungamynt«, hvis Advers har en Løve og Reversen tre Kroner stillede omkring et Kors, en Rose, et Taarn eller et Bogstav; af de sidste kjendes 9 Variationer med forskellige Bogstaver, som utvivlsomt have betegnet Myntmestres og ikke Myntsteders Navne¹⁾.

Endnu skulle vi tilføie nogle Bemærkninger om den Hjælp til Bestemmelsen af Mynternes Alder, man har i Myntprægenes Stil og Arbeide. Aldersforskjellen viser sig i visse Enkeltheder, f. Ex. Kronens, Sværdets og Bispestavens vekslede Form, idet man uden Tvivl i Myntpræget har søgt at følge de virkelige Forbilleder. Det vilde føre os for vidt nærmere at omtale disse Enkeltheder, og for ret at forstaa dem maa man have selve Mynterne for Øie; vi skulle derfor kun fremhæve nogle faa Punkter. Det vil saaledes ses, at Kronen paa 2 af de yngste Mynter, ved den forneden afrundede Form, stærkt nærmer sig Kronen paa Erik af Pommerns Mynter, en Lighed som formentlig tør være bestemmende for Henførelsen af disse Mynter til Valdemar Atterdag; cfr. Myntrækker: Valdemar Atterdag, Lund, Roskilde. Derimod synes der ikke at kunne høstes noget synderligt Udbytte af Bogstavernes Form; vi tør kun nævne det enkelte Tilfælde, at en Ribe Mynt henføres til Erik Plougpenning, navnlig

¹⁾ Cfr. Svenska myntfund. 3. Kgl. vitterhets hist. och antiqv. akad. månadsblad. 1876. 244 o. F.

paa Grund af Bogstavet *o*, hvilken Form tidligere findes paa Valdemar Seiers Mynter; cfr. Myntrækker: Erik Plouppenning, Ribe Nr. 1. Af væsentlig Betydning er Udsmykningen langs Myntens Rand. Paa Erik Plouppennings Mynter findes som oftest en meget fint punkteret Perlerække, indenfor hvilken der stundom er anbragt en ganske tynd Ring. Efterhaanden aftager Finheden saavel i Perlerækken som i Ringen, og hele Behandlingen bliver bredere under Erik Glipping og endnu mere under Erik Menved. Perlerne danne nu som oftest ikke længere en Række, men ere usammenhængende og tiltage i Størrelse, ligesom Ringen bliver bred og tung. I Slutningsperioden gøres den endnu mere plump, og Perlerne som oftest endnu grovere og spredte med større Mellemlum. Den ældre Tid har i det Hele anvendt en stor Finhed og ikke ringe Smag i Detaillernes zirlige Udførelse og en Del Omhu ved selve Udmyntningen; men i enhver Henseende aftager Arbeidet i Godhed samtidig med, at Myntværdien daler, og det synker i Slutningen, forinden de regelmæssige Udmyntningers Standsning, ned til en yderlig Ringhed.

Det vilde, som sagt, blive for vidtløftigt nærmere at udvikle og gøre Rede for Bestemmelsen af de enkelte Mynttypers Alder og for de forskellige Iagttagelser, som ere knyttede hertil. Ved Mynternes Ordning maa man først søge saavidt muligt at samle de i Stil og Arbeide beslægtede Typer, hvis Samtidighed og Forbindelse fremgaar af Myntfundene og paa Grundlag heraf danne de forskellige Mynt-rækker. Af stor Interesse er det nære Slægtskab, som stundom findes mellem Mynttyper, og som synes at maatte skyldes en og samme Stempelskjærers Arbeide, Stil og eien-dommelige Haandelag. Som Exempler herpaa skulle vi hen-vise til Myntrækkerne: Erik Plouppenning, Lund Nr. 1—2. Roskilde Nr. 1—3. Christopher I, Roskilde Nr. 4—6. Ribe Nr. 3—5. Slesvig Nr. 1—5 (cfr. Abel, Slesvig). Erik Glipping, Lund Nr. 2—8, 16—19. Roskilde Nr. 3—4, 15—16, 18—19. Jylland Nr. 3—4, 7—16, 17—19. Ribe Nr. 1—3, 4—9,

10—11, 14—21. Slesvig Nr. 4—5, 8—10, 14—20, 23—25. Erik Menved, Lund Nr. 6—8, 12—17, 18—19, 25—29. Roskilde Nr. 2—3, 5—9, 15—23, 25—29. Jylland Nr. 4—8, 14—16, 17—21. Ribe Nr. 1—5, 9—15, 20—26, 27—28. Slesvig Nr. 1—4, 5—7, 11—22, 23—28. Christopher II og 1332—1336, Lund Nr. 1—4, 8—10. Roskilde Nr. 1—4, 5—9. Saxkjøbing Nr. 1—5. Jylland Nr. 1—5, 11—14. Ribe Nr. 1—4, 5—8. Slesvig Nr. 1—3, 4—9, 11—12. Lund 1332—1377, Nr. 2—7, 14—18, 22—27, 28—34.

Det kan ikke undgaas, at Adskillelsen af de enkelte Kongers Mynter maa blive temmelig ubestemt og vilkaarlig. Da forholdsvis kun faa Mynter have Omskrift, som kan give nogen sikker Oplysning, og de fremmede Mynter i Fundene ikke yde nogen nøiagtig Hjælp, kan dette Spørgsmaal først i Fremtiden finde en sikkrere Afgjørelse. Det vilde især have været af Interesse bestemt at kunne paavise den svenske Konge Magnus Smeks skaanske Udmyntninger.

Vi skulle til Slutning undersøge et Spørgsmaal, som nødvendigvis maa paatrænge sig under Ordningen af disse mangfoldige Mynter, nemlig hvor vidt vi i Øieblikket ere naaede i vort Kjendskab til dem, og hvor mange der endnu mangle, førend Rækkerne blive fuldstændige. Beregningen kan selvfølgelig ikke nøiagtig, men dog tilnærmelsesvis gjøres, idet man sikkert tør gaa ud fra, at der er sket Udmyntning én Gang aarlig ved hvert af de fem Myntsteder. Usikkerheden vil nærmest hidrøre fra vort Ukjendskab til de Udmyntninger, som ere foretagne i Halland og Saxkjøbing og til, hvorvidt der i de af Christopher II pantsatte Landsdele er oprettet flere selvstændige Myntsteder. Antage vi, at der efter de aarlige Udmyntningers Standsning, 1336, er udgaaet ialt 3 Udmyntninger, altsaa 15 Typer, vil det ses af de omstaaende Tavler over de formentlig samtlige 561 Typer og de nu kjendte 422, at der endnu vil være omtrent 139 ukjendte Typer tilbage.

Kjendte Typer	Samtlige Typer
Erik Plougpenning 24	(9 Udmyntninger) 45
Abel 6	(2 —) 10
Christopher I. 24	(7 —) 35
Erik Glipping 115	(28 — + Halland c. 10) 150
Erik Menved 141	(33 —) 165
Christopher II. og 1332—1377 75	(20? — + Sækkjøb. c. 10) 110?
Skaane 1332—1377 37	(46 —) 46
422	561

Det er iøvrigt af Interesse at iagttage, at Fundene efterhaanden saa godt som ingen nye Mynttyper indeholde. Vi se dette klart ved at opstille Rækken af Fundene efter 1832 fra Aar til Aar med det vedføjede Antal af de i hvert indeholdte ukjendte Mynttyper. I Ramus' og Devegge's ufuldendte Myntværk haves der en nøiagtig Fortegnelse over de paa dette Tidspunkt kjendte Typer, medens de ukjendte Typer i de 8 Fund før den Tid (Aakirkeby, Lilleborg, Hemselynge, Hvidøre, Vemmetofte, Roskilde, Stjær og Fiskbæk Fund) ikke lade sig paavise.

1) Stubberup . . . 0	15) Grarup 5	28) Ubekj. Findest. 0
2) Skaansk Fund. 1	16) Valby 0	29) Spettrup 0
3) Øster-Hæsinge. 0	17) Bregninge . . . 2	30) Thorupled . . . 3
4) Adelby 10	18) Egeberg 0	31) Systofte 3
5) Radsted 0	19) Vrendrup . . . 3	32) Mesinge 0
6) Fohl 16	20) Walluff 0	33) Skrivergade . . 4
7) Teglgård . . . 0	21) Kristinebjerg . 0	34) Spørring 1
8) Elmhult 0	22) Rø 0	35) Mørke 0
9) Haagendrup . . 7	23) Odense 0	36) Viborg 0
10) Sahl 1	24) Husby 0	37) København . . . 0
11) Rudkjøbing . . 0	25) Liliebjerg . . . 0	38) Vrendsted . . . 0
12) Ølst 4	26) Roust 0	39) Hundstrup . . . 0
13) Assens 3	27) Herlufsholm . 1	40) Præstkjær . . . 0
14) Flaskekro . . . 0		

Af disse 40 Fund indeholdt de 15 tilsammen 63 hidtil ukjendte Typer, hvoraf de 24 tilhørte 2 Fund alene. Efter Skrивergade F. 1875 er der kun fremkommet 1 ny Typ.

Idet jeg slutter denne Del af nærværende Arbeide, maa jeg udtale en Tak for den Hjælp, som velvillig er blevet ydet mig ved disse Undersøgelser. Hr. Justitsraad Herbst har saaledes, med sit store Kjendskab til vor Middelalders Mynter, paa forskjellig Maade staaet mig bi, og fra Hr. Prof. K. r. Erslev har jeg, særlig med Hensyn til det historiske Materiale, modtaget flere vigtige Oplysninger og Tilføielser af væsentlig Interesse. I Løbet af flere Aar har Hr. Lektor Eurenus i Malmø tilstillet mig mange Meddelelser om de skaanske Mynttypers Forekomst; det skyldes for en stor Del hans virksomme Hjælp, at Lunds Mynt-række saa bestemt kan paavises.

Mynt-rækker.

I de efterfølgende Mynt-rækker findes der ved Beskrivelsen af hver Mynt henvist til den tilsvarende Afbildning i Ramus' og Devegge's ufuldendte Værk over danske og norske Mynter i Middelalderen. De i dette Værk manglende eller mindre nøiagtig fremstillede Mynter ville her findes afbildede. Det maa imidlertid udtrykkelig bemærkes, at kun de vigtigste Variationer ere medtagne. Betegnelserne »tilhøre« og »tilvenstre« ere ikke anvendte heraldisk, men maa forstaaes fra Beskuerens Standpunkt.

Da de under Kong Magnus Smek i Tidsrummet 1332—1360 foretagne Udmyntninger i Lund ikke tilstrækkelig nøiagtig kunne skjelnes fra de dansk-skaanske Mynter før og efter denne Tid, have vi ved Ordningen medtaget samtlige skaanske Typer, ogsaa dem, som formentlig tilhøre Kong Magnus.

Erik Plougpenning.

28 Marts 1241 — 10 August 1250.

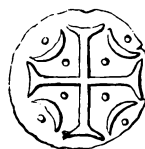
Lund.

Ærkebiskop Uffo. 1228 — 15 December 1252.

1. *Adv.* + · · · R · · · I · · · V · · · S · · · I Midten en Krone, hvorunder · · · *Rev.* + · · · V · · · F · · · O · · · A · · · R · · · I Midten en Korsstav og en Bispestav med · · · tilvenstre.

Halland, uvist Antal. Skaane 1.

2. *Adv.* Modvendt kronet Hoved, omgivet af otte Stjerner. *Rev.* Stort Kors; i hver Vinkel et Punkt og en Halvmaane med et Punkt i.

Halland, uvist Antal.

3. T. XXIII. 15. *Adv.* Krone, indesluttet i en Trekant med et Kors udfor hver Vinkel; ved hver Side tre smaa Kors. *Rev.* Bispehue; samme Indfatning som paa Adv.

Lilleborg 1. Skaane 1, 1, 1.

4. T. XXXIII. 57. *Adv.* Stor Stjerne med sex Straaler, omgivet af sex sammenhængende Buer med et Punkt i hver. *Rev.* To korslagte Riste.

Herlufsholm 2. Skriversgade 2. Skaane 1.

5. T. XXIII. 7. *Adv.* Sværd mellem to Halvmaaner med et Punkt i hver; foroven og forneden to Ringe med eller uden Punkter i. *Rev.* Rist, omgivet af fire Ringe med et Punkt i hver.

Herlufsholm 1. Skrivergade 6.

6. T. XXIII. V. *Adv.* Kors, omgivet af en Zigzag-Linie og ti Punkter. *Rev.* Rist med en Halvmaane mellem to Punkter ved hver Side og med en Ring mellem to Punkter eller kun med et Punkt ved hver Ende.

Skaane 1, 1.

7. T. XXXIII. 53. *Adv.* Kors med en Kugle paa Enden af hver Arm og i hver Vinkel en Ring med et Punkt i. *Rev.* Kors med en Kugle paa Enden af hver Arm og omgivet af fire sammenstødende Buer og fire Punkter.

Herlufsholm 2. Skrivergade 2. Skaane 1.

Roskilde.

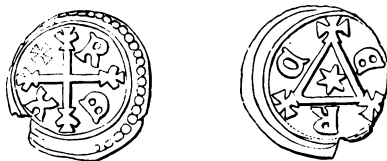
Biskopper: Niels Stigsen. 1225 — 23 September 1249.

Jacob Erlandsen. 1249 — 1254.

1. T. XXIII. 10—13. *Adv.* + e R I a v s R e x. I Midten et modvendt kronet Hoved. *Rev.* ÷ N I a o l a v s. I Midten Biskoppens modvendte Hoved.
2. T. XXIII. 14. *Adv.* Modvendt kronet Hoved, indesluttet i en Trekant, hvis Sider paa Midten have en Runding udefter. *Rev.* Bispehue, omgivet af tre Kors og tre Ringe; samme Indfatning som paa *Adv.*
3. T. XXIII. 16. *Adv.* Krone, omgivet af fire Ringe og indesluttet i en rudeformet Indfatning med en Halvmaane ved hver Side. *Rev.* N | I ved Siderne af en Bispestav, omgivet af skiftevis fire Kors og fire Ringe; over I en Ring.
4. T. XXV. 17—23. *Adv.* R, omgivet af ni Halvmaaner. *Rev.* X mellem to Punkter, omgivet af ni Halvmaaner.

Var. *Adv.* R, omgivet af skiftevis fire Halvmaaner og fire o o. — *Rev.* X mellem to Ringe eller to Punkter og omgivet af skiftevis fem Halvmaaner og fem Ringe; ogsaa mellem to Punkter og omgivet af skiftevis fire Halvmaaner og fire ∴.

Herlufsholm 4.

5. *Adv.* † | R | ε | X i Vinklerne af et Kors med et lille Kors paa Enden af hver Arm. *Rev.* ε | R | α omkring en Trekant med et Kors udfor hver Vinkel og med en Stjerne i Midten.

Var. *Rev.* P | ε | S. — *Adv.* ∴ | R | ε | X; Korsets Arme uden smaa Kors. *Rev.* ε | P | α. Udfor hver af Trekantens Vinkler en Lilie istedetfor Kors.

Herlufsholm 3. Skaane 1, 1.

6. T. XXIII. 17—19. *Adv.* ∴ | R | ε | X i Vinklerne af et dobbeltliniet Kors, som indeslutter et Kors af Perler; hver Arm ender i en Halvmaane. *Rev.* Ω | ε | P | α i Vinklerne af et dobbeltliniet Kors, hvis Arme ende i Kugler.

Var. *Adv.* Uden indvendigt Kors af Perler. — *Rev.* En Halvmaane i hver af Korsets Vinkler.

7. T. XXIII. 35. *Adv.* $\begin{matrix} \epsilon R I \\ R \end{matrix} \left| \begin{matrix} \alpha V S \\ X \end{matrix} \right.$ ved Siderne af et Sværd; foroven en Halvmaane og en Stjerne, forneden to Ringe. *Rev.* I | A | α | O B i Vinklerne af et Kors, som omgives af fire sammenstødende Buer af Perler og fire Ringe.

Nørre Jylland.

1. T. XXXIV. 95. 96. *Adv.* Lilie mellem to smaa Kors og omgivet af otte Kors med enkelte eller dobbelte

Punkter imellem. *Rev.* Kirkebygning, hvilende paa en Bue og med Kors paa det spidse Tag; paa hver Side et Punkt; samme Indfatning som paa Adv.

2. *Adv.* Kronet Hoved, omgivet af en Trekant; ved hver Side af denne et Kors mellem to Stjerner. *Rev.* Halvmaane og fire Stjerner; samme Indfatning som paa Adv.

Jylland 1.

3. T. XXV. 50. *Adv.* Hexagram, omgivet af sex Punkter og indesluttende en Halvmaane. *Rev.* Hexagram, omgivet af sex $\cdot$ og indesluttende et Kors.

Ribe.

1. T. XXVI. 37. 40. *Adv.* + E R I C V S R E X. I Midten et Sværd mellem en Halvmaane og en Stjerne. *Rev.* + D A N O R V Ø. I Midten en Nøgle mellem to Kløverblade.
Var. *Adv.* + E R I C V S : E V X.

Sjælland 1.

2. T. XXIII. 22. *Adv.* R | E | X ved Siderne af en af Perler, sjelden af Linier, dannet Trekant, som omslutter et kronet Hoved; i hver Vinkel en Ring. *Rev.* Fra Vinklerne af et Kors udgaa fire Liliestave med Halvmaaner imellem.

Skaane 1.

3. T. XXXIII. 56. *Adv.* Kors, omgivet af sex krandsstillede Buer, som hver omslutter en Ring med et Punkt i. *Rev.* som Adv.

4. *Adv.* + R E X E R I C . I Midten en Lilie. *Rev.*
+ D A N O R V M . I Midten I.

Fund Nr. 4 (Fyen?) 1.

5. T. XXVI. 10. 11. *Adv.* + R E X . E R I C . I Mid-
ten en Lilie. *Rev.* + D A N O R V M . I Midten en
Krone.

Var. *Adv.* Omskriften uden Ringe.

Øster-Hæsinge 1.

Slesvig.

Biskop: Eskil. 1244 — 1 April 1255.

1. T. XXIV. III. *Adv.* Krone, hvorunder en hjerteformet
Figur mellem to Punkter. *Rev.* Kors, dannet af en
Bispestav og et I; i hver Vinkel et Punkt; omgivet
af fire sammenstødende Buer af Perler.
2. T. XXIII. 3. III. *Adv.* Kronet Hoved; ved hver Side en
Haand, den ene med et Scepter, den anden med en
Korsstav. *Rev.* Biskops Hoved; ved hver Side en
Haand, den ene med en Bispestav, den anden med en
Korsstav.

Var. *Adv.* Et Scepter i hver Haand.

Skrivergade 1.

Abel.

10 August 1250 — 29 Juni 1252.

Lund.

Ærkebiskop: Uffo. 1228 — 15 December 1252.

1. XXIV. 16. *Adv.* + A | B E L | R E X ved Siderne af en
Trekant, hvori D. *Rev.* Kors, dannet af I og en
Bispestav, som hviler paa en Bue, hvori fire Punkter.

I hver af Korsets Vinkler en Halvmaane, som omslutter en Ring med et Punkt i.

Øster-Hæsinge 2. Skrivergade 1.

2. T. XXIV. VI. *Adv.* + R E X : A B E L. I Midten en Krone. *Rev.* To Bispestave, adskilte foroven ved en Stjerne og forneden ved et Kors.

Øster-Hæsinge 1.

Roskilde.

Biskop: Jacob Erlandsen 1249—1254.

1. T. XXVIII. 1. *Adv.* A mellem fire Punkter. *Rev.* I mellem en Halvmaane og en Stjerne.

Herlufsholm 1. Sjælland 1.

2. T. XXIV. 17—24. *Adv.* A | B | E | L i Vinklerne af et Kors. *Rev.* Bispestav mellem to Korsstave; tilvenstre foroven en Ring.

Var. *Adv.* Forskjelligheder i Korsets Form. *Rev.* Uden Ring eller med et Punkt tilvenstre foroven.

Herlufsholm 2. Skrivergade 1. Sjælland 1.

Ribe.

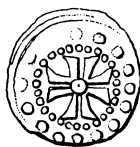
1. T. XXIV. 1-5. I-II. *Adv.* + A B E L : R E X. I Midten en fembladet Rose. *Rev.* + D A N O R V M. I Midten en Stjerne.

Var. *Adv.* Rose med gjennebrudte Blade; ogsaa med Punkter eller Kløverblade mellem Bladene. *Rev.* Omkring Stjernen tre Halvmaaner eller Punkter.

Herlufsholm 8. Øster-Hæsinge 11. Fund Nr. 4 (Fyen?) 2. Sønderjylland 1.

Slesvig.

Biskop: Eskil. 1244 — 1 April 1255.

1. *Adv.* Kronet Brystbillede, vendt tilhøire og holdende et

Sværd; tilvenstre en Stjerne. *Rev.* Dobbeltliniet Kors med en Ring i Midten og omgivet af store Punkter.

Fund Nr. 8, Skaane 2.

Christopher I.

29 Juni 1252 — 29 Mai 1259.

Lund.

Ærkebiskopper: Uffo. 1228 — 15 December 1252.

Jacob Erlandsen. 1254 — 18 Februar 1274.

1. T. XXXII. 29. *Adv.* Krone med to Punkter foroven og et forneden; omgivet af en dobbelt Ring af Perler. *Rev.* Bispestav med tre Punkter tilhøre og med en Ring og fire Punkter tilvenstre; omgivet af en dobbelt Ring af Perler.

Herlufsholm 1. Kjøbenhavn 2. Skrivergade 13. Hemse-
lynge 1. Skaane 1, 1.

2. T. XXIV. 13. XXV. 16. IX. *Adv.* R | X ved Siderne af et Sværd; foroven to Punkter og forneden to Ringe eller Punkter. *Rev.* Bygning mellem to Taarne; øverst paa Tagspidsen og forneden mellem Taarnene en Rose paa en Stav; ved hver Side en Ring.

Herlufsholm 10. Skrivergade 5. Skaane 1, 1.

3. T. XXV. 44. XIII. *Adv.* † * R * † * X *. I Midten en Krone. *Rev.* Tre Taarne med en Ring forneden.

Skrivergade 1.

Var. *Adv.* Uden Omskrift; Kronen med to Ringe foroven og en Halvmaane forneden.

Øster-Hæsinge 6. Skrivergade 26. Skaane 1, 1.

4. T. XXV. 40—43. XII. *Adv.* † * R * † * X *. I Midten Ω. *Rev.* Taarn med en Stjerne mellem to Ringe paa hver Side.

Var. *Adv.* I Midten en Halvmaane.

Øster-Hæsinge 1. Kjøbenhavn 2. Skrivergade 29. Skaane
1, 1, 1. Bornholm 1.

5. T. XXXIII. 59. *Adv.* Dobbeltliniet Kors; i Midten en af Buer dannet Firkant. *Rev.* Rist med en Halvmaane mellem to Ringe ved hver Side.

Øster-Hæsinge 3. Skrivergade 35. Skaane 1, 1.

6. T. XXIII. VII. *Adv.* * | R | e | X omkring en Firkant af Buer, som omgive et lille Kors, hvis Arme ende med tre Kugler. *Rev.* Dobbeltliniet Kors, hvis Arme ende i Kugler og indeslutter et Kors af Perler; i hver Vinkel en Halvmaane.

Øster-Hæsinge 1. Lilleborg 1. Fund Nr. 8, Skaane 1.
Skrivergade 40. Skaane 1, 1.

Roskilde.

Biskopper: Jacob Erlandsen. 1249—1254. Peder Bang. 1254 — 23 Juni 1277.

1. T. XXIV. 5—11. VII. *Adv.* C R I S T O F E R. I Midten en Krone. *Rev.* Fire i Kors stillede Kors med en Kugle paa Enden af hver Arm.
Var. Adv. • C R I S T O F E : R X. × C R I S T O F E R.
÷ R e X . C R I S T O F E R. — *Rev.* I Midten et Kors, hvorfra fire andre Kors udgaa.

Herlufsholm 6.

2. T. XXV. 29. *Adv.* o | R | e | X mellem fire i Kors stillede Sværd. *Rev.* I | A ved Siderne af en Bispestav og en Nøgle.

Herlufsholm 39.

3. T. XXV. 38. 39. *Adv.* o mellem fire Punkter og omgivet af fire Buer med en Ring i hver; i Midten et Punkt. *Rev.* P mellem fire Punkter og i samme Indfatning.
Var. Adv. Tilsyneladende et e paa Grund af det store Midtpunkt. — o paa *Adv.* og *Rev.* — *Rev.* Tilvenstre for P en Ring.

Herlufsholm 19. Skrivergade 2.

4. T. XXV. 35. *Adv.* Sværd mellem to Liliestave. *Rev.* P | e | T omkring to korslagte Liliestave.

Øster-Hæsinge 2. Skrivergade 1. Fund Nr. 8, Skaane 1.

5. T. XXV. 34. 34A. *Adv.* † | R | e | X i Vinklerne af et Kors. *Rev.* P | e | T | R | V | S mellem Straalerne af en Stjerne.

Var. *Rev.* P | e | T | R | V og Stjerne med fem Straaler.
Øster-Hæsinge 280. Fund Nr. 4 (Fyen?) 9. Skrivergade 13. Sjælland 1.

Rev. Halvmaaner istedetfor Bogstaver mellem Stjernens Straaler.

Øster-Hæsinge 54. Fund Nr. 4 (Fyen?) 2. Skrivergade 1.

Adv. Stjerne med Halvmaaner mellem Straalerne. *Rev.* P | e | T | R | V | S mellem Stjernens Straaler.

6. T. XXV. 47. 48. *Adv.* R e X mellem to Linier og en Halvmaane foroven og forneden. *Rev.* To korslagte Nøgler med et Kors foroven.

Øster-Hæsinge 2. Skrivergade 1.

T. XXV. 34B. *Adv.* R | e | X omkring en Trekant, hvis Spidser ende i Lilier. *Rev.* som Nr. 5. Om denne, trods sit tilsyneladende troværdige Præg, høist tvivlsomme Mynt se Th. Bircherod: Specimen antiquæ rei monetariæ danorum. S. 79.

Nørre Jylland.

1. T. XXXIV. 94. *Adv.* Lilie, omgivet af skiftevis sex Ringe og sex ∴. *Rev.* Pilespids; samme Indfatning som paa *Adv.* Adelby 1.

2. *Adv.* Lilie, omgivet af otte Ringe. *Rev.* Ankerkors, omgivet af en dobbelt Ring af Perler.

Ribe.

1. T. XXIV. 3. *Adv.* C R I S T O F O R V S. I Midten en Krone. *Rev.* R e | X D | A N | O R omkring et stort Kors.

Herlufsholm 1. Øster-Hæsinge 6.

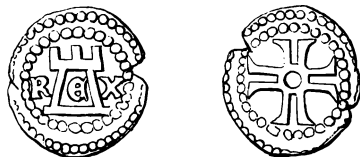
2. T. XXVI. 46. *Adv.* Lilie, omgivet af otte Ringe.
Rev. To Nøgler, omgivne af otte Ringe.
Herlufsholm 1. Øster-Hæsinge 2. Fyen 2.
3. T. XXIV. 1. III. *Adv.* : C R I S T O F O R V S. I Midten A, stundom mellem to Halvmaaner eller to Punkter.
Rev. : R E X D A N O R V M. I Midten et Liliekors.
Øster-Hæsinge 24. København 1. Skrivergade 2.
4. T. XXIV. 2. *Adv.* : C R I S T O F O R V S. I Midten C, hvori et Punkt. *Rev.* : R E X D A N O R V M. I Midten en Stjerne.
Øster-Hæsinge 1900. Fund Nr. 4 (Fyen?) 58. Skrivergade 6. Vrendrup 1.
5. T. XXVII. 1. III. *Adv.* : C R I S T O F O R V S. I Midten et Kors, stundom med en Halvmaane eller Punkt i den ene Vinkel. *Rev.* : R E X D A N O R V M. I Midten I-I
Øster-Hæsinge 2850. Fund Nr. 4 (Fyen?) 92. Fund Nr. 8, Skaane 1. Skrivergade 28. Fyen 1.

Slesvig.

Biskopper: Eskil. 1244 — 1 April 1255.

Nicolaus. 1255—1265.

1. T. XXV. 46. *Adv.* R E X med en Stjerne foroven og forneden; omgivet af tolv Punkter. *Rev.* Kors med en Halvmaane i hver Vinkel og ligeledes omgivet af tolv Punkter.
Øster-Hæsinge 4.
2. T. XXXIV. 76. *Adv.* Hjul, omgivet af tolv Ringe.
Rev. Ankerkors, omgivet af en dobbelt Ring af Perler.
Øster-Hæsinge 27.
3. T. XXXVI. XCV. *Adv.* Bygning med Taarne, omgivet af tolv Ringe. *Rev.* Kors, ligeledes omgivet af tolv Ringe.
Øster-Hæsinge 70. Fund Nr. 4 (Fyen?) 2. Skrivergade 1.
4. T. XXXIV. 81. *Adv.* Tandhjul. *Rev.* Stjerne med Punkter mellem Straalerne; i Midten en Ring.
Øster-Hæsinge 280. Fund Nr. 4 (Fyen?) 21.

5. *Adv.* R | æ | X tversover et Taarn, som omslutter det midterste Bogstav, og omgivet af en dobbelt Ring af Perler. *Rev.* Dobbeltliniet Kors omkring en Ring; omgivet af en dobbelt Ring af Perler.

Øster-Hæsinge 9.

Var. T. XXXVI. XCIX. *Adv.* Tre Ringe istedetfor Bogstaver.

Øster-Hæsinge 110. Fund Nr. 4 (Fyen?) 5. Thorupled 48.
Adelby 1. Haagendrup 2.

Erik Glipping.

29 Mai 1259 — 22 November 1286.

Lund.

Ærkebiskopper: Jacob Erlandsen. 1254 — 18 Februar 1274. Erland Erlandsen. 1274 — 23 August 1276. Thrugot Thorstenson. 1276 — 2 Mai 1280. Johan Dros. 1280 — 29 Januar 1289.

1. T. XXVII. II. *Adv.* æ med en Ring tilhøre og omgivet af ni Roser. *Rev.* Kors med en Ring i Midten; i hver Vinkel en Halvmaane med et Punkt i.

Skrivergade 1. Hemselynge 2. Skaane 1.

2. T. XXVI. 24. 27. VI. *Adv.* æ * R * I * æ *. I Midten et Kors. *Rev.* Liliekors med tre Punkter i hver Vinkel. Var. *Adv.* æ * I * I * æ *.

Skrivergade 4. Skaane 1.

3. T. XXIII. VI. VIa. *Adv.* R æ X mellem to Linier af Punkter; foroven æ., forneden M. *Rev.* St. Laurentius, holdende en Palmegren og Risten.

Skrivergade 1. Skaane 1.

4. T. XXIII. 23. *Adv.* Krone, hvorunder en Ring, indesluttet i en Trekant med et Kors mellem to Punkter ved hver Side. *Rev.* Kors; i hver Vinkel en Ring med et Punkt i.

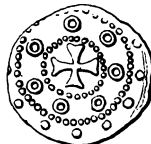
Lilleborg 1. Fund Nr. 8, Skaane 10. Skrivergade 150.

5. T. XXIII. XII. *Adv.* + E R I C V S. I Midten en Stjerne med fem eller sex Straaler. *Rev.* I | A ved Siderne af en Bispestav og en Korsstav; mellem disse en Rose paa en Stav og foroven en Halvmaane.

Fund Nr. 8, Skaane 3. Skrivergade 34. Grarup 1. Skaane 3.

6. T. XXIV. 12. 12a. *Adv.* Modvendt kronet Hoved i en stjerneformet Indfatning af sex sammenstødende Spidser. *Rev.* X, mellem fire Ringe, i Indfatning af skiftevis fire Buer og fire Spidser.

Fund Nr. 8, Skaane 32. Skrivergade 104.

7. *Adv.* Tournois-Typens Mærke, omgivet af sex eller syv Buer, som hver indeslutter en Lilie; Punkter udvendig mellem Buerne. *Rev.* Kors, omgivet af syv Ringe; yderst store Punkter.

Fund Nr. 8, Skaane 4. Viborg 3. Skrivergade 92. Hemselynge 68. Skaane 1.

8. T. XXV. 33. *Adv.* + D A N O R V M. I Midten R. *Rev.* I og en Bispestav danne et Kors, omgivet af otte Ringe.

Skrivergade 9. Hemselynge 1. Skaane 1, 1.

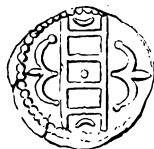
9. *Adv.* Krone, omgivet af fire Kløverblade og en Halv-

maane forneden. *Rev.* Kors med en Lilie i hver Vinkel.

Fund Nr. 8, Skaane 2. Skrivergade 320. Hemselynge 1
Skaane 2, 1, 1, 1.

10. T. XXV. XIV. *Adv.* R e X. To Roser foroven og to forneden. *Rev.* Fire i Kors stillede Korsstave, ofte med Punkter imellem.

Fund Nr. 8, Skaane 1. Skrivergade 14.

11. *Adv.* Sværd mellem en Stjerne og en Halvmaane med et Punkt i; to Ringe foroven og to forneden. *Rev.* Rist med en Lilie ud fra hver Side og med en Halvmaane ved hver Ende.

Fund Nr. 8, Skaane 43. Skrivergade 100. Skaane 1, 1.

12. T. XXXV. LXXXI. *Adv.* Stjerne, omgivet af ni Halvmaaner. *Rev.* Kors, hvis Arme ende i Kugler; i hver Vinkel en større Halvmaane, som omslutter en mindre.

Fund Nr. 8, Skaane 2. Skrivergade 10.

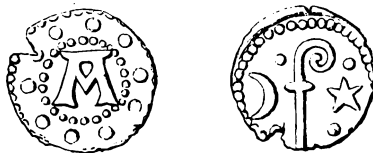
13. T. XXXII. XIV. *Adv.* Krone. *Rev.* Fire Buer med et Punkt i hver; i Midten et lille Kors, hvis Arme ende i Kugler.

Hemselynge 1. Skaane 1, 1.

14. T. XXXII. 20. XV. *Adv.* Krone, omgivet af fem Ringe. *Rev.* Sex krandsstillede Buer, i hvilke skiftevis en Rose og en Ring; i Midten et Kors.

Var. *Adv.* Kløverblade, Ringe eller Punkter i forskellig Orden om Kronen. *Rev.* Skiftevis Kløverblade og Ringe i Buerne; stundom Ringe eller Roser alene.

Skrivergade 74. Hemselynge 138.

15. Cfr. T. XXVIII. 9. *Adv.* A, omgivet af store Punkter. *Rev.* Bispestav, vendt tilhøire eller tilvenstre mellem en Stjerne og en Halvmaane; foroven og forneden to Punkter.

Skrivergade 80. Hvidøre 1. Hemselynge 149.

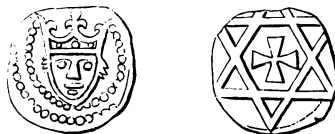
16. *Adv.* R & X paa et bredt Kors; foroven og forneden en Ring eller et Punkt. *Rev.* Kors med Buer udspændte mellem Armene og med et Punkt i hver Vinkel.

Skrivergade 3. Hemselynge 128. Skaane 3.

17. *Adv.* L | V | N | D i Vinklerne af et Kors, om hvis Midte er lagt en Ring af Perler. *Rev.* Foroven fra en Midtsøile udgaa to Buer; under hver af disse et Sværd.

Skrivergade 6. Skaane 1

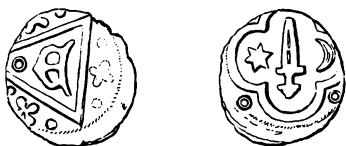

18. *Adv.* Modvendt kronet Hoved, omgivet af en dobbelt Ring af Perler. *Rev.* Hexagram med et Kors i Midten.

Skrivergade 2. Skaane 1.

19. T. XXIII. 4. *Adv.* Modvendt kronet Hoved mellem to Halvmaaner. *Rev.* Rist med et Punkt ved hver Side.
Skrivergade 55. Hvidøre 48. Hemselynge 145. Skaane 2, 1, 1.
20. T. XXV. 32. *Adv.* R | e | x mellem tre med Spidserne sammenstødende Sværd. *Rev.* Dobbeltliniet Kors med en Halvmaane i hver Vinkel.
Skrivergade 132. Hvidøre 1. Hemselynge 115. Skaane 1, 1.
21. T. XXV. 26. *Adv.* X i en Firkant af Buer med en Ring i hver. *Rev.* Ankerkors.
Hvidøre 19. Hemselynge 69. Skaane 1.

Halland.

1. Cfr. T. XXVII. III. *Adv.* . e i en Trekant med et Korsblad mellem to Punkter ved hver Side. *Rev.* Sværd mellem en Stjerne og en Halvmaane og omgivet af fire sammenhængende Buer.
Skrivergade 2. Skaane 1.
2. T. XXIII. 31. X. *Adv.* e | R | I | d i Vinklerne af et Kors. *Rev.* R | e | x omkring en Trekant af Buer med en Lilie udfor hver Vinkel.
Var. *Adv.* D | I | R | e.
Fund Nr. 8, Skaane 1.
3. T. XXIII. 25. *Adv.* + e R I d V S. I Midten R. *Rev.* Krone, ofte omgivet af tre Ringe, og indesluttet i en Firkant af Buer med en Halvmaane ved hver Side.
Skrivergade 8. Hemselynge 1.
4. T. XXVII. I. *Adv.* + R e X e R I d. I Midten en Nøgle mellem en Ring og et Punkt. *Rev.* + D A N O R V M. I Midten V omgivet af tre Punkter.
Skrivergade 2. Skaane 1.

5. T. XXVI. 32. *Adv.* . æ . | R E X ved Siderne af et Sværd. *Rev.* Krone, hvorunder en Halvmaane.

Skrivergade 2. Skaane 1.

Roskilde.

Biskopper: Peder Bang. 1254 — 23 Juni 1277. Stigot. 1277 — 11 September 1280. Ingvar Hjort. 1280 — 23 April 1290.

1. T. XXIII. 30. *Adv.* æ R | I C | V S omkring en Trekant af Buer. *Rev.* Fem krandsstillede Buer med en Ring i hver.

Var. *Adv.* En Rose ved hver Side istedetfor Omkrift.

Bornholm 1.

2. T. XXXII. 32. *Adv.* Sværd mellem en Halvmaane og en Stjerne og omgivet af fire sammenstødende Buer og fire smaa Ringe. *Rev.* Bispestav mellem et Kors og en Halvmaane under et Kors; samme Indfatning som paa *Adv.*

3. T. XXIII. 38. 40. *Adv.* R | æ ved Siderne af et Sværd; foroven to Roser, forneden to Ringe. *Rev.* Bispestav og Nøgle mellem to Roser.

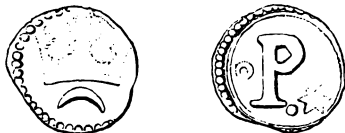
Var. *Adv.* med to Ringe foroven og forneden. *Rev.* med en Rose og en Ring eller med to Ringe.

Skrivergade 11. Fiskbæk 1.

4. T. XXVI. 41. 43. XI. *Adv.* † ~ R * æ ~ X *. I Midten et Kors. *Rev.* Sværd og Nøgle mellem to Halvmaaner.

Var. *Rev.* Ringe istedetfor Halvmaaner.

Skrivergade 17.

5. *Adv.* Krone (?); forneden en Halvmaane. *Rev.* P; tilvenstre en Ring, tilhøre et Punkt og en Stjerne (?).
6. T. XXXII. XXII. *Adv.* Fire Halvmaaner med en Stjerne i hver og adskilte ved Punkter. *Rev.* Sværd og Bispestav, lagte overkors og omgivne af to Halvmaaner og to Stjerner.
7. T. XXIII. 33. *Adv.* Stjerne, indesluttet i en Firkant med en Halvmaane ved hver Side. *Rev.* Kors, hvis Arme ende i Kugler; samme Indfatning som paa *Adv.*

8. *Adv.* Liliekors med et Punkt og en Halvmaane i hver Vinkel. *Rev.* Dobbeltliniet Kors, hvis Arme ende i Kugler; i hver Vinkel en Halvmaane.
9. T. XXVII. 2. 3. *Adv.* + R E X E R I C. I Midten et Sværd mellem to Halvmaaner. *Rev.* E, omgivet af otte smaa Kors.
- Skrivergade 5.

10. Cfr. T. XXIII. 28. *Adv.* . R E X E R I C (?). I Midten E . . *Rev.* I, som ender foroven og forneden med en lille Tverarm; ved hver Side en Halvmaane, hvori en Stjerne.

11. T. XXVII. 4. *Adv.* € | R | I | D i Vinklerne af et Kors.
Rev. €, omgivet af otte Ringe.
 Thorupled 1. Hemselynge 1.
12. T. XXXVI. XIII. *Adv.* €, omgivet af fire Ringe, som omsluttet af sammenstødende Buer; udvendig fire Punkter. *Rev.* To Nøgler mellem to Stjerner.
 Hemselynge 1.
13. T. XXVI. 30. *Adv.* € | € | € | € i Vinklerne af et Kors.
Rev. Ankerkors med et Punkt i hver Vinkel.
 Thorupled 1. Hvidøre 1.
 Var. T. XXXIII, 52. *Adv.* Ringe i Vinklerne.
 Hemselynge 1.
14. T. XXXIV. LXXIII. 89. *Adv.* Lilie i en rudeformet Indfatning med et Punkt ved hver Side. *Rev.* Kors i en rudeformet Indfatning med en Halvmaane mellem to Punkter ved hver Side.
 Udmyntet baade som hel og halv Penning (Obol).
 Skrivergade 2.
15. T. XXXIV. 77. *Adv.* Hjul med Punkter mellem Egerne.
Rev. Fire Halvmaaner, adskilte ved Punkter og med en Ring i hver; i Midten en Ring.
 Smaaland 1.
16. T. XXXIV. 78. *Adv.* Hjul med Punkter mellem Egerne.
Rev. Kors; i hver Vinkel en Halvmaane, hvori en Ring.
17. T. XXXVI. 140. *Adv.* Bygning med spids Gavl og omgivet skiftevis af fire Ringe og fire Halvmaaner.
Rev. Sværd og Bispestav, lagte overkors og omgivne af tre Halvmaaner og to Punkter.

18. *Adv.* € | R | € | X i Vinklerne af et dobbeltliniet Kors med en Runding for Enden af hver Arm. *Rev.* Stjerne, omgivet af otte Halvmaaner.
 Haagendrup 1. Sjælland 1.

Var. T. XXXV. LXXXII. *Adv.* Tre Punkter i hver Vinkel istedetfor Bogstaver.

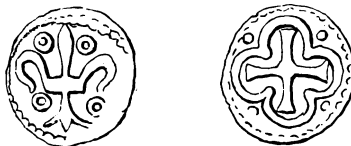
19. T. XXXII. 26. 27. *Adv.* Krone; omgivet af Punkter.
Rev. Stjerne, omgivet af otte eller ni Halvmaaner.
 Haagendrup 1. Spørring 1. Fyen 1.

Nørre Jylland.

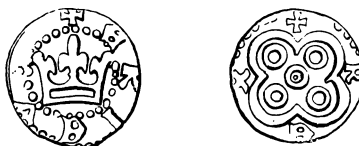
1. *Adv.* Halvmaane og Stjerne, omgivne af tolv Ringe.
Rev. Stjerne med fem bøiede Straaler, omgivne af tolv Kors.

Sahl 1. Thorupled 1.

2. Cfr. T. XXXIV. 92. *Adv.* Lilie, omgivet af to Ringe foroven og to forneden. *Rev.* Kors, indesluttet af fire sammenstødende Buer; udvendig fire Punkter.

Thorupled 3. Adelby 1.

3. *Adv.* † E R I E V S. I Midten en Krone. *Rev.* † | R | E | X omkring fire sammenstødende Buer, som omslutte fire Ringe; i Midten en Ring.

Var. *Adv.* Forvirret Omskrift: † R I . . V . . — *Rev.* † | E | R | V og † | R | V | R.

Thorupled 12. Grarup 1.

4. *Adv.* . R I V S V . . eller . . . I S. I Midten en Krone.
Rev. Sex krandsstillede Buer med en Ring i hver; i Midten et Kors.

Thorupled 32. Spørring 1.

5. T. XXIII. 29. *Adv.* + E R I V S. I Midten en Stjerne.
Rev. Dobbeltliniet Kors med en Halvmaane for Enden af hver Arm og med en Ring i hver Vinkel.

Thorupled 5.

6. T. XXIII. VIII. *Adv.* E | R | I | V i Vinklerne af et dobbeltliniet Kors og omgivet af en dobbelt Ring af Perler. *Rev.* Kors med et eller tre Punkter i hver Vinkel og omgivet af en dobbelt Ring af Perler.
 Var. *Adv.* E | I | R | E. *Rev.* Et Punkt i Korsets ene Vinkel.

Vrendrup 3. Viborg 14. Skrivergade 2. Hemselynge 1.

T. XXXIII. L. *Adv.* Et Punkt i hver Vinkel istedetfor Bogstav.

Viborg 4. Adelby 1. Sønderjylland 1.

7. *Adv.* + E R I V S. I Midten en Lilie. *Rev.* N | R | E | X i Vinklerne af et Kors; indenfor hvert Bogstav en Ring eller et Punkt.

Var. *Adv.* + E R I V S R, + R E X E. Forvirret Omskrift: + . . . I N V S. — *Rev.* B | R | E | X.

Vrendrup 2. Viborg 3. Skrivergade 69. Thorupled 1.

Adv. + D A N O R V N (?), + M X A . . . *Rev.* O | N | D | X.

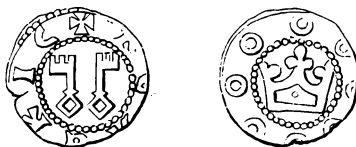
Viborg 1.

8. T. XXVI. 12-14. *Adv.* Lilie, omgivet af syv Ringe.
Rev. Dobbeltliniet Kors, hvis Arme ende i Kugler, og med en Stjerne i hver Vinkel.
Var. *Rev.* Tre Punkter i hver Vinkel istedetfor Stjerne.

Adelby 1.

9. T. XXVI. 15. *Adv.* Lilie, omgivet skiftevis af fire Lilier og fire Ringe med et Punkt i hver. *Rev.* Fire Stjerner og fire Ringe med et Punkt i hver, stillede omkring en Ring med et Punkt i Midten.

Viborg 11. Thorupled 1. Roskilde 1. Adelby 1.

10. *Adv.* + R E X E R I C. I Midten to Nøgler. *Rev.* Krone, omgivet af otte Ringe.

Var. *Adv.* + E R I C R E X, + E R I C D X, + E R I C . V X, . . E X R E I C, . . . X O X . .

Vrendrup 57. Ølst 3. Viborg 68. Skrivergade 2.

Adv. Ringe istedetfor Omskrift.

Vrendrup 2. Viborg 3.

11. *Adv.* + E R I C R E X. I Midten en Krone. *Rev.* R | E, en Halvmaane og en Stjerne ved Siderne af et Sværd; med eller uden et Punkt paa hver Side af Spydspidsen.

Var. Enkelte af Bogstaverne paa *Adv.* og *Rev.* ere prægede omvendt. *Rev.* Et eller tre Punkter paa Bog-

stavernes Plads. — *Adv.* † X € X € X €. *Rev.* Foroven og forneden to ./. eller Kløverblade.

Vrendrup 210. Ølst 5. Viborg 257. Skrivergade 2.

12. T. XXIV. 10. 11. *Adv.* € R I € R € X. I Midten en Lilie. *Rev.* † D A N O R V M. I Midten en Rose.

Viborg 7. Roskilde 1. Hemselynge 1.

13. *Adv.* † R € X € R I. I Midten R. *Rev.* † R € X € R I. I Midten en Stjerne.

Viborg 1. Skrivergade 27.

14. *Adv.* † € R I € V S I. I Midten A. *Rev.* † € R I € V S I. I Midten en Stjerne.

Viborg 2. Skrivergade 31.

15. T. XXIV. 9. *Adv.* † € R I € V S D (?). Omskriften forskellig og forvirret. I Midten en Stjerne. *Rev.* En fem- eller sexbladet Rose med Punkter mellem Bladene og omgivet af ni Stjerner.

Ølst 4. Viborg 29.

16. T. XXIV. 6. 7. *Adv.* Stjerne, omgivet af sex sammenstødende Halvmaaner. *Rev.* Rose, omgivet af ni Halvmaaner.

Var. *Rev.* Rose, omgivet af en dobbelt Ring af Perler.

Viborg 5. Skrivergade 1. Roskilde 1. Adelby 1.

17. T. XXVI. 1X. *Adv.* † R € X € R I € (?). I Midten A. *Rev.* † R € X € R I € (?). I Midten et Kors.

Var. Omskriften forskjellig og som oftest forvirret:

Adv. † R E X U R I D V (?), † R U . U R I D I, † . . . R U I D.

— *Adv.* . . . X D X. *Rev.* . . . X X . . D X.

Ølst 27. Viborg 28. Skrivergade 2. Thorupled 1.

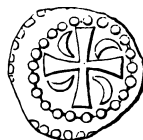
18. T. XXV. XVI. XVII. *Adv.* A, omgivet af fire mindre A.
Rev. A i Midten af et Hexagram, omgivet af sex Punkter.

Var. *Rev.* Pentagram, omgivet af fem Punkter og med et Punkt i Midten.

Ølst 25. Viborg 22. Skrivergade 5. Thorupled 1.

19. T. XXV. 51. 52. *Adv.* R i Midten af et Hexagram, omgivet af sex Punkter. *Rev.* Kors, hvis Arme ende i Halvmaaner med en Ring eller et Punkt i hver.

Ølst 15. Viborg 11. Skrivergade 6. Roskilde 1. Hemse-
lynge 1. Sjælland 1.

20. *Adv.* A, omgivet af et Kors foroven og en Ring eller et Punkt forneden og paa hver Side. *Rev.* Kors med en Halvmaane eller et Punkt i hver Vinkel.

Ølst 19. Viborg 2. Skrivergade 4.

21. T. XXV. 49. *Adv.* R E X mellem to Linier og en Halvmaane foroven og forneden. *Rev.* Krone i en rudeformet Indfatning.

Spørring 7. Grarup 1.

22. T. XXIX. 46. *Adv.* I mellem en Stjerne og en Halvmaane. *Rev.* Tre Taarne paa en Bue, hvorunder en Ring.
Var. *Adv.* I mellem to Halvmaaner.

Thorupled 7.

Ribe.

Biskop Tucho, 1273—4 Marts 1288, faar 1280 Del
i Mynten.

1. T. XXIII. XI. *Adv.* Kors med et Punkt i hver Vinkel og omgivet af otte Kors, adskilte ved Punkter. *Rev.* Kors, dannet af fire Buer, som hver indeslutte et Punkt.

Husby 28. Skrivergade 12.

2. T. XXVI. 3-9. II. III. *Adv.* † E R I C R E X. I Midten et Kors, stundom med en Halvmaane eller et Punkt i den ene Vinkel eller med Punkter i alle Vinkler. *Rev.* † D A N O R V M. I Midten en Krone.

Var. *Adv.* † R E X E R I C. — *Rev.* D A N O R O M. — *Adv.* † R E X E R I C D. *Rev.* M O R O N A G †. — *Adv.* og *Rev.* † D A N O R V M. — *Adv.* † D A N O R V M. *Rev.* † A N D E N R.

Husby 144. Sahl 4. Vrendrup 1. Viborg 3. Skrivergade 60. Adelby 1.

3. T. XXVI. 16—20. *Adv.* E | R | E | X i Vinklerne af et dobbeltliniet Kors. *Rev.* Kors, omgivet af otte Halvmaaner.

Var. *Rev.* Kors med et Punkt eller en lille trekantet Spids i hver Vinkel; omgivet af et Kors og syv Halvmaaner eller af skiftevis fire Kors og fire Halvmaaner.

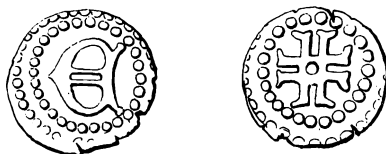
Husby 58. Sahl 1. Viborg 1. Skrivergade 76. Hemse-lynge 1. Skaane 1.

4. *Adv.* R | Ø | X eller E | R | X omkring en Trekant med en Ring udfor hver Vinkel. *Rev.* Kors med en Halv-

maane i hver Vinkel og omgivet af en dobbelt Ring af Perler.

Skrivergade 15. Hemselynge 1. Sjælland 1.

5. *Adv.* e, omgivet af en dobbelt Ring af Perler. *Rev.* Dobbeltliniet Kors med en Ring i Midten og omgivet af en dobbelt Ring af Perler.

Var. Adv. e, omgivet af syv Kors.

Thorupled 105. Adelby 4. Haagendrup 1. Grarup 1.

6. *Adv.* + E R I C V I C. I Midten en Rose. *Rev.* Rist, omgivet af fire Halvmaaner.

Var. Adv. + E + R + I + C. Omskriften mer og mindre forvirret: + E I R C V I C, + E R C . . I . . , + C I + C I, + C I . C I C, + R E . . . , + V I . . . I

Thorupled 287. Adelby 2. Spørring 1. Jylland 3. Halland 1.

7. T. XXIX. XXX. *Adv.* e, stundom med et Punkt tilhøire; omgivet af en dobbelt Ring af Perler. *Rev.* Stort Kors med en Halvmaane i hver Vinkel.

Vrendrup 2. Viborg 1. Skrivergade 45.

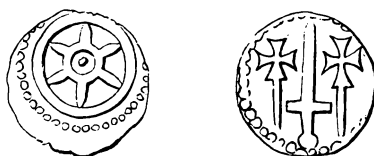
8. T. XXVI. 31. *Adv.* e, omgivet af en Firkant af Buer med en Ring i hver. *Rev.* Kors; samme Indfatning som paa *Adv.*

Vrendrup 7. Viborg 8. Skrivergade 8.

9. *Adv.* ϵ , omgivet af en Firkant af Buer med en Ring i hver. *Rev.* Kors, omgivet af sex krandsstillede Buer med en Ring i hver.

Thorupled 1. Viborg 2.

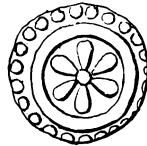
10. *Adv.* Hjul. *Rev.* Sværd mellem to Korsstave.
Vrendrup 1. Viborg 2. Skrivergade 26.
11. T. XXXII. XXX. *Adv.* Hjul. *Rev.* Sværd mellem to Stjerner og to Halvmaaner.
Vrendrup 1. Viborg 3. Skrivergade 21. Radsted 1. Adelby 1.
12. T. XXXIV. LXXII. *Adv.* Lilie i en rudeformet Indfatning, omgivet af fire Halvmaaner. *Rev.* Kors med en Stjerne i hver Vinkel.
Haagendrup 4. Grarup 2. Assens 1. Fohl 1.
13. T. XXX. 89. *Adv.* R. *Rev.* Krone.
Thorupled 1. Adelby 1. Grarup 1.
14. T. XXV. X. *Adv.* Ulæselig Omskrift. I Midten X mellem to Punkter. *Rev.* Ulæselig Omskrift. I Midten V mellem tre Punkter.
Spørring 2.
15. T. XXXI. 107. *Adv.* og *Rev.* V under Ω .
Vrendrup 142. Ølst 3. Viborg 95. Skrivergade 2. Roskilde 1. Sjælland 1.

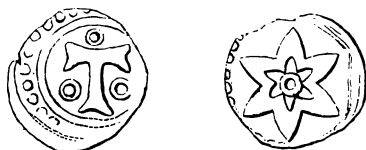
16. *Adv.* ε mellem to Punkter under Ω. *Rev.* V under Ω.
Vrendrup 2.
Var. *Adv.* og *Rev.* med ε under Ω.

17. *Adv.* m. *Rev.* Sværd og en halv Lilie.
Thorupled 34.
18. T. XXXVI. CI. *Adv.* Taarn mellem to Punkter og med et i Midten. *Rev.* Kors, hvis Arme ende i Kugler; omgivet af fire Buer med et Punkt i hver.
Thorupled 124. Adelby 2. Spørring 1. Hemselynge 1.
19. XXVI. 34. *Adv.* Krone, hvorunder et Punkt. *Rev.* Sværd mellem en Stjerne og en Halvmaane og med to Punkter ved Fæstet.
Thorupled 13. Roskilde 2. Adelby 3. Haagendrup 1.
Hemselynge 1. Grarup 1. Fyen 2.
Var. Cfr. T. XXVI. VIII. *Rev.* Halv Lilie istedetfor Stjernen.
Thorupled 2. Jylland 1.

20. *Adv.* Lilie; foroven to Halvmaaner. *Rev.* Sexbladet Rose.

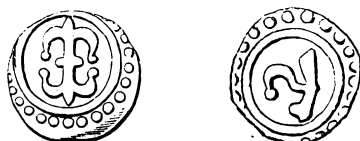

21. *Adv.* T; foroven og ved hver Side en Ring. *Rev.* Stor Stjerne med en Ring i Midten.

Thorupled 1. Adelby 1. Sjælland 1.

22. T. XXXVI. 148. *Adv.* Taarn; ved hver Side og i Midten en Ring. *Rev.* Tandhjul.

Liliebjerger 1.

23. *Adv.* Dobbelt Lilie. *Rev.* Halv Lilie.

Grarup 3.

Slesvig.

Hertug Valdemar, 1283—1312, faar 1286 Del i Mynten.

Biskopper: Nicolaus 1255—1265. Bondo 1265—1282.

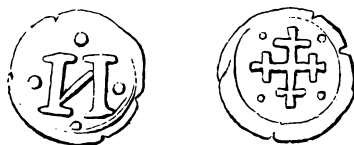
Jacob 1282—1287.

1. T. XXXIV. LXIV. *Adv.* Stjerne, omgivet skiftevis af fire Ringe og fire Halvmaaner. *Rev.* Tandhjul.

Adelby 11. Assens 1.

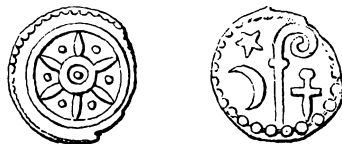
2. T. XXIII. 26. 27. *Adv.* + E R I C V S R E X eller + E R I C V S. I Midten N. *Rev.* To korslagte Nøgler mellem to Punkter og omgivne af tre omvendte S.

Sahl 1. Thorupled 4. Adelby 1. Grarup 1.

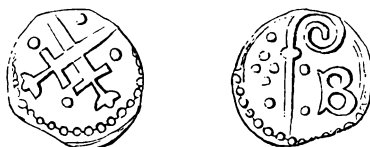

3. *Adv.* N, omgivet af fire Punkter. *Rev.* Kors med Tverarme.

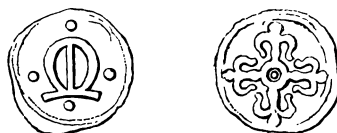
Liliebjerger 1. Haagendrup 1.

4. *Adv.* Hjul med eller uden Punkter mellem Egerne.
Rev. Bispestav mellem et Sværd og en Halvmaane
 under en Stjerne.
 Skrivergade 3. Grarup 1.

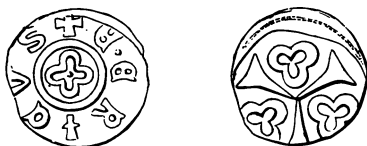

5. *Adv.* To korslagte Sværd, omgivne af fire Punkter.
Rev. B paa høire Side af en Bispestav; paa den ven-
 stre Side ∴ med et Punkt foroven og et forneden.
 Ølst 4. Viborg 4. Skrivergade 1. S. Jylland 1.

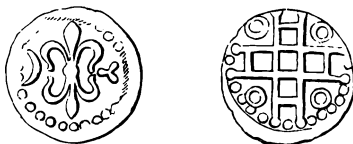
6. *Adv.* m, omgivet af fire Punkter. *Rev.* Fire Lilier,
 stillede i Kors omkring en Ring.
 Adelby 9. Haagendrup 2. Fohl 1.
7. T. XXXIII. XLV. *Adv.* Stjerne, omgivet skiftevis af
 fem Kløverblade og fem Punkter. *Rev.* Tre fra Midten
 udgaaende, tilhøire eller tilvenstre vendte Bispestave,
 adskilte ved Stjerner.
 Spørring 1. Grarup 2.
8. T. XXVI. 2. *Adv.* + R I G V 2 e. I Midten et Kors.
Rev. Fire i Kors stillede Sværd, omgivne af fire Ringe.
 Thorupled 5. Roskilde 1. Adelby 3. Grarup 1. Assens 1.

9. T. XXVI. 1. *Adv.* † E R I C V 2 d. I Midten I·I.
Rev. Fire i Kors stillede Sværd, omgivne af fire Ringe.
 Thorupled 1. Adelby 11.

10. *Adv.* † E. E R I C V 2. I Midten et gennembrudt Korsblad.
Rev. Tre fra Midten udgaaende Arme, afskilte ved Kløverblade.

Adelby 16. Haagendrup 1. Ny Kirstinebjerg 1. Grarup 1.
 Assens 1. Sjølland 1

11. Cfr. T. XXXIII. 58. *Adv.* En dobbelt Lilie mellem en Halvmaane og et Kløverblad. *Rev.* To korslagte Riste, omgivne af fire Ringe.

Var. Adv. Istedetfor Kløverbladet en Stjerne eller en Ring; Lilierne stundom mellem to Stjerner.

Roskilde 1. Adelby 21.

12. T. XXXI. 110. *Adv.* V mellem to Stjerner og med ·· foroven. *Rev.* Kors, hvis Arme ende i Kugler; omgivet af en Firkant af Buer med et Kløverblad i hver.

Roskilde 3. Adelby 25.

13. T. XXVIII. 13-15. *Adv.* A med et Kors foroven. *Rev.* Kors, hvis Arme ende i Kugler; omgivet af fire Buer med et Søblad i hver.

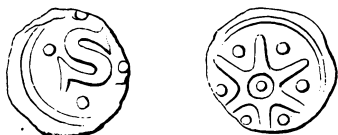
Var. Adv. A med et Søblad foroven. *Rev.* Kløverblade istedetfor Søblade i Buerne.

Roskilde 9. Adelby 32. Hemselynge 4. Grarup 1.

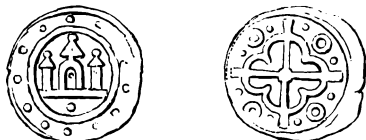
14. T. XXIX. XXIX. *Adv.* B mellem to Punkter. *Rev.* Bispestav mellem to Halvmaaner.

Radsted 8. Adelby 21. Liliebjerg 1. Haagendrup 2.

15. T. XXV. XI. *Adv.* To korsstillede Sværd. *Rev.* X mellem en Stjerne eller et Punkt og en Halvmaane.
Adelby 8. Grarup 1.
16. T. XXXV. 99. *Adv.* Sexbladet Rose. *Rev.* Kors.
Adelby 11.

17. *Adv.* S mellem fire Punkter. *Rev.* Stjerne med Punkter mellem Straalerne; i Midten en Ring.
Adelby 3.
18. T. XXX. 94. LX. *Adv.* S mellem et Kløverblad og et Punkt eller mellem to Punkter. *Rev.* Kors.
Adelby 11. Hemselynge 2. Grarup 1.
19. T. XXXV. 101. *Adv.* Neldeblad, omgivet af tre Punkter. *Rev.* Kors med Tverarme.
Roskilde 4. Adelby 24. Haagendrup 1.

20. *Adv.* Tre Taarne, forneden et Punkt. *Rev.* Kors, hvorover er lagt fire sammenstødende Buer; udvendig i hver Vinkel en Ring mellem to Punkter.
Adelby 3. Grarup 1.
21. T. XXXVI. 135. *Adv.* Trekant; udfor hver Side en Ring mellem to Punkter og i Midten en Ring. *Rev.* Kors med en Halvmaane i hver Vinkel.
Roskilde 1. Adelby 26. Haagendrup 1. Odense 1. Hemselynge 1.
22. XXX. 82. *Adv.* R. *Rev.* Kors med en Stjerne i hver Vinkel.
Roskilde 1. Adelby 35. Grarup 2.

23. T. XXIX. 45. *Adv.* I mellem to Halvmaaner. *Rev.* Bispestav mellem to Stjerner.

Roskilde 3. Adelby 62. Assens 1. Fyen 1.

24. *Adv.* Stjerne. *Rev.* Kors med en Halvmaane i hver Vinkel.

Adelby 20. Præstkjær 2. Haagendrup 3. Spørring 1.

25. T. XXXII. 18. *Adv.* Krone. *Rev.* Kors med et Punkt i hver Vinkel og omgivet af fire sammenstødende Buer.

Roskilde 5. Adelby 36. Præstkjær 1. Hemselynge 2.

Erik Menved.

22 November 1286—13 November 1319.

Lund.

Ærkebiskopper: Johan Dros 1280—29 Januar 1289. Jens Grand 1289—1302. Isarn 1302—18 September 1310.

Esger Juel 1310—17 Januar 1325.

1. T. XXXI. 17. *Adv.* Krone. *Rev.* Kors med tre Punkter i hver Vinkel, stundom med en Ring eller et Kors i den ene Vinkel.

Hvidøre 96. Hemselynge 195.

2. T. XXXII. 24. *Adv.* Krone. *Rev.* Stor Stjerne med sex Straaler, adskilte ved Halvmaaner.

Hvidøre 80. Hemselynge 310.

3. T. XXVIII. 28. 30. XVIII—XX. *Adv.* Å med et Kors foroven og med et Kløverblad forneden og ved hver Side. *Rev.* Kors, hvis Arme ende i et lille Kors eller med en Tverarm; en Halvmaane i hver Vinkel.

Var. *Adv.* Å med et Kløverblad foroven og forneden.

Hvidøre 14. Hemselynge 236. Skaane 1, 1.

4. T. XXVII. 11. 12. *Adv.* Sværd med en Stjerne mellem en Ring og et Punkt paa hver Side. *Rev.* I | O med to Punkter foroven og to forneden og adskilte ved en tilhøire eller tilvenstre vendt Bispestav.
Hvidøre 11. Hemselynge 415.
5. T. XXXV. 104—106. LXXVII. *Adv.* Tre Halvmaaner, ofte adskilte ved Punkter; et Punkt i hver Halvmaane, stundom en Stjerne i den ene. *Rev.* Kors med et Punkt, en Halvmaane eller en Ring i hver Vinkel.
Hvidøre 452. Hemselynge 269.
6. T. XXXIII. 62. *Adv.* Sex krandsstillede Buer omkring et Kors. *Rev.* Rist med en Halvmaane ved Siden.
Hvidøre 427. Hemselynge 226.
7. T. XXXIII. 65—68. *Adv.* Kors med en Ring lagt over Midten; ofte et Punkt i hver Vinkel. *Rev.* Rist.
Hvidøre 20. Hemselynge 554.
8. T. XXXIII. XLVII. 45. 46. *Adv.* Trekant med en Stjerne ved hver Vinkel og et Punkt eller en Ring ved hver Side. *Rev.* Bispehue med et Kors foroven og med eller uden et Punkt ved hver Side.
Var. *Adv.* Over Bispehuen en Ring istedetfor Kors.
Hvidøre 10. Hemselynge 385. Grarup 1. Assens 1. Bornholm 1. Skaane 2, 1, 1.
9. T. XXXIV. 71. *Adv.* Fire Halvmaaner stillede omkring et Kors og adskilte ved Punkter. *Rev.* Rist mellem en Halvmaane og et eller to Punkter.
Hvidøre 1. Grarup 1. Wälluf 1. Aakirkeby 2. Skaane 1, 1.
10. XXVII. 10. *Adv.* Sværd mellem to Kroner. *Rev.* I | O ved Siderne af en Nøgle.
Haagendrup 13. Liliebjerg 5. Spørring. 1. Hemselynge 1. Skaane 1, 1.
11. T. XXXV. 111. *Adv.* Tre Halvmaaner, stundom adskilte ved Punkter. *Rev.* Kors med tre Punkter i hver Vinkel.
Hemselynge 152. Skaane 1.

12. T. XXXII. 38. *Adv.* Sværd med en Stjerne mellem to Punkter ved hver Side. *Rev.* I·I, omgivne af skiftevis fire Halvmaaner og fire ∙.
- Var. *Rev.* I·I, omgivne af otte Halvmaaner.
- Hemselynge 203.
13. T. XXXIII. LVIII. a. XXXIV. LIX. *Adv.* Dobbeltliniet Kors; i hver Vinkel en Halvmaane, hvori et Punkt. *Rev.* Rist mellem to Lilier.
- Var. *Rev.* Rist mellem en Lilie og en Stjerne eller en Ring.
- Hemselynge 238. Bornholm 1. Skaane. 1.
14. T. XXXIII. 61. *Adv.* Firkant af Buer med en Ring i hver; i Midten fem Punkter. *Rev.* Rist med en Halvmaane mellem to Punkter ved hver Side.
- Hemselynge 855. Skaane 16, 2, 1.
15. T. XXXV. LXXX. *Adv.* Tre Halvmaaner med en Ring eller et Punkt i hver og adskilte ved Punkter. *Rev.* Stor Stjerne med Halvmaaner imellem Straalerne.
- Hemselynge 1462. Skaane 1.
16. T. XXV. XVIII. *Adv.* Bygning med Kors paa Gavlen og med to Taarne; foroven to Punkter og forneden et Kors. *Rev.* Hexagram, omgivet af sex Punkter; i Midten et Kors.
- Hemselynge 471. Skaane 29.
17. T. XXXIV. LXXV. *Adv.* Tre Halvmaaner med en Stjerne i hver. *Rev.* Lilie; foroven og indvendig to Punkter.
- Hemselynge 1. Skaane 30, 1.
18. T. XXXII. XXV. *Adv.* Sværd mellem to Punkter og omgivet af fire sammenstødende Buer. *Rev.* Sex krandsstillede Buer omkring et Kors.
- Rø 102. Skaane 2, 1.
19. T. XXX. L. *Adv.* R i en Firkant med en Halvmaane ved hver Side. *Rev.* Kors i en rudeformet Indfatning med en Halvmaane ved hver Side.
- Grarup 1. Skaane 1.

20. T. XXXII. XVI. *Adv.* Krone. *Rev.* Fire Kors, stillede omkring en Ring.

Hemselynge 713. Skaane 1, 1.

21. T. XXVIII. XIV. *Adv.* A; foroven et Kors, forneden og ved hver Side et Punkt. *Rev.* Kors med en Ring i hver Vinkel.

Hemselynge 1012. Garup 1.

22. *Adv.* Stjerne med Punkter mellem Straalerne. *Rev.* To over Kors lagte Riste med et Punkt i hver Vinkel.

23. T. XXVIII. 28. XVIII. *Adv.* A, omgivet af Punkter i forskjelligt Antal. *Rev.* Kors med Tverarme; med eller uden et Punkt i hver Vinkel.

Hemselynge 1. Aakirkeby 1. Bornholm 1. Skaane 2, 1.

24. T. XXXIII. LVII. *Adv.* Tre Halvmaaner med et Punkt i hver og adskilte ved Punkter. *Rev.* To over Kors lagte Riste med et Punkt i hver Vinkel.

25. T. XXXIII. XLIII. *Adv.* Pentagram, omgivet af fem Punkter. *Rev.* Bispestav, vendt tilhøire, mellem en Stjerne og en Halvmaane; foroven og forneden to Punkter.

Stjør 1. Ny Kirstinebjerg 1. Hemselynge 1. Skaane 1.

26. T. XXXII. 39. *Adv.* Nøgle mellem en Halvmaane og en Stjerne. *Rev.* Kors med tre Punkter i hver Vinkel.

Stjør 1.

27. T. XXXII. XXXV. *Adv.* Tre med Spidserne sammenstødende Sværd, adskilte ved en Halvmaane og to Punkter. *Rev.* Dobbeltliniet Kors med et Punkt i de to Vinkler og en Halvmaane, hvori et Punkt, i de to.

Hemselynge 1.

28. T. XXXII. XXXI. *Adv.* Sværd med en Stjerne mellem to Punkter paa hver Side. *Rev.* Stjerne med otte Straaler, adskilte ved Punkter.
Hemselynge 1. Skaane 2.
29. T. XXXIII. 43. *Adv.* Stjerne, omgivet af sex Halvmaaner. *Rev.* Bispestav, vendt tilhøire, mellem en Stjerne og en Halvmaane mellem to Punkter.
Systofte 1. Skaane 1, 1.

Roskilde.

Biskopper: Ingvar Hjort. 1280—23 April 1290. Johan Krag. 1290—5 August 1300. Oluf. 1301—10 Marts 1320.

1. T. XXX. 72—73. P eller omvendt P mellem to Punkter. *Rev.* Kors, hvis Arme ende i Halvmaaner.
Haagendrup 2. Grarup 1. Systofte 1.
2. T. XXXV. 121—124. *Adv.* Stjerne, omgivet af sex Halvmaaner. *Rev.* Hjerter, hvori en Ring eller ·· og omgivet af tre Punkter.
Valby 1. Odense 1. Ky Kirstinebjerg 15. Fiskbæk 2. Grarup 1. Systofte 3.
3. T. XXVIII. XXIX. XXI—XXVII. 32. 34. *Adv.* B, ofte med et Punkt tilvenstre eller et Kors tilhøire. *Rev.* Kors med en Ring i Midten; med og uden Punkter i Vinklerne.
Radsted 6. Adelby 5. Flaskekro 4. Valby 8. Ny Kirstinebjerg 2. Hemselynge 1. Grarup 1. Assens 90. Fohl 87. Skaane 1.
4. T. XXXIV. LXIX—LXXI. 85—88. *Adv.* Lilie, hvørved Punkter i forskjelligt Antal. *Rev.* Ankerkors, ofte med et Punkt i en, flere eller i alle Korsets Vinkler.
Roskilde 1. Adelby 23. Stjør 5. Flaskekro 7. Spettrup 2. Valby 72. Odense 22. Egeberg 19. Ny Kirstinebjerg 58. Teglgaard 30. Fiskbæk 80. Hemselynge 2. Bregninge 4. Assens 172. Fohl 853. Systofte 39. Skaane 1, 1.
5. T. XXXVI. 155. 157. *Adv.* I mellem fire Punkter og med to Ringe og et Punkt ved den ene Side. *Rev.* Kløverblad, omgivet af tre Buer med Spidser imellem.

Var. *Adv.* I med to Halvmaaner mellem fire Punkter ved den ene Side.

Stjær 9. Valby 15. Odense 2. Ny Kirstinebjerg 165.
Teglgaard 9. Fiskbæk 4. Systofte 3. Sjælland 1.

6. T. XXXI. 4—5. 15. IV. X. *Adv.* Krone. *Rev.* Kors, dannet af fire Buer med et Punkt i hver; ofte med Spidser istedetfor Punkter i Buerne og med et Kors i Midten. Var. *Adv.* En Halvmaane foroven, forneden, paa hver Side og indvendig i Kronen *Rev.* Buerne uden Punkt eller Spids; i Midten en Stjerne.

Flaskekro 4. Spettrup 1. Valby 22. Odense 7. Ny Kirstinebjerg 54. Teglgaard 11. Fiskbæk 32. Stubberup 2. Bregninge 1. Systofte 3.

7. *Adv.* I·I med et Kløverblad foroven og forneden og et Punkt ved hver Side. *Rev.* Bygning, stundom mellem to Punkter, med en Kugle paa en Opstander ved hver Side af Gavlen.

Valby 3. Ny Kirstinebjerg 3. Assens 146.

8. T. XXIX. 47. 48. XXXV. XXXVI. *Adv.* I mellem en Stjerne og en Halvmaane og stundom fire Punkter. *Rev.* Pilespids mellem to eller fire Spidser eller Punkter.

Flaskekro 4. Valby 26. Ny Kirstinebjerg 5. Teglgaard 1. Systofte 1.

9. T. XXVIII. XII. 23. *Adv.* A, stundom med et Punkt ved hver Side. *Rev.* Tre omkring et Midtpunkt stillede Hamre.

Flaskekro 4. Valby 36. Odense 1. Ny Kirstinebjerg 3. Teglgaard 4. Fiskbæk 1.

10. T. XXX. LVII. *Adv.* Omvendt R med en Stjerne tilhøire. *Rev.* Kors med Tverarme og med en Halvmaane i hver Vinkel.

Flaskekro 2. Ny Kirstinebjerg 4.

11. T. XXVI. 44. *Adv.* Sværd med en Halvmaane og et Punkt ved hver Side. *Rev.* Nøgle med en Halvmaane og et Punkt tilhøire og et Punkt tilvenstre.

Haagendrup 1. Hemselynge 1.

12. *Adv.* Krone, hvorunder et Punkt. *Rev.* Ankerkors.

Systofte 3.

13. T. XXXII. XXVI. 35—37. *Adv.* Sværd, omgivet af fire Punkter. *Rev.* To korslagte Bispestave, omgivne af fire Punkter.

Var. *Adv.* Sværd, omgivet af to Halvmaaner og to Punkter, eller af to Kors og to Punkter, fire Kors eller to Stjerner.

Stjør 6. Flaskekro 1. Spejtrup 6. Valby 32. Odense 21. Egeberg 4. Ny Kirstinebjerg 23. Teglgård 22. Fiskbæk 31. Hemselynge 1. Bregninge 1. Systofte 29.

14. T. XXXI. 108. LXXI. *Adv.* V, hvorover er lagt et I, omgivne af fem Punkter. *Rev.* Tre fra Midten udgaaende Halvmaaner, adskilte ved Spidser eller Punkter.

Stjør 5. Flaskekro 4. Valby 42. Odense 2. Egeberg 5. Ny Kirstinebjerg 152. Teglgård 5. Fiskbæk 28. Stubberup 1. Systofte 30.

15. T. XXXVI. 142—144. XCVII. *Adv.* I · I, ofte omgivne af fire Punkter. *Rev.* Bygning med eller uden et Punkt ved hver Side af Gavlen; ogsaa med en Ring istedetfor det ene Punkt.

Stjør 1. Flaskekro 15. Valby 41. Odense 1. Egeberg 1. Ny Kirstinebjerg 4. Hemselynge 1. Assens 1070. Systofte 1.

16. T. XXXIII. 49. 51. Cfr. T. XXXI. 103. *Adv.* Tre i Midten sammenstødende Trekanter, ofte adskilte ved Punkter. *Rev.* Kirkekalk med et Punkt paa hver Side.

Stjær 10. Flaskekro 9. Spettrup 7. Valby 76. Odense
24. Egeberg 19. Ny Kirstinebjerg 30. Teglgaard 48.
Fiskbæk 180. Stubberup 3. Bregninge 1. Systofte 48.
Jylland 1.

17. T. XXIX. XLII—XLIV. 61—65. *Adv.* m, omsluttende to Punkter, med et Punkt foroven og med to eller tre Punkter forneden; ogsaa kun med et Punkt foroven og forneden eller uden Punkter. *Rev.* Fem krandsstillede Buer med et Punkt i hver.

Var. *Adv.* m med et Punkt foroven og en Halvmaane forneden. *Rev.* Halvmaaner istedetfor Punkter i Buerne.

Rudkjøbing ?. Stjær 10. Flaskekro 2. Spettrup 1. Valby
13. Odense 5. Egeberg 1. Ny Kirstinebjerg 457. Tegl-
gaard 11. Fiskbæk 9. Stubberup 2. Hemselynge 1.
Systofte 13. Fyen 1.

18. T. XXXI. 6. V—IX. *Adv.* Krone, ofte med Halvmaaner eller Punkter ved Siderne og forneden. *Rev.* Dobbeltliniet Kors med en Ring, Halvmaane eller Punkt i alle eller i enkelte Vinkler.

Var. *Adv.* Krone i Lighed med Tournois-Typens Mærke.

Stjær 9. Flaskekro 18. Spettrup 3. Valby 97. Odense
13. Egeberg 11. Ny Kirstinebjerg 1560. Teglgaard 34.
Fiskbæk 41. Hemselynge 1. Bregninge 1. Assens 324.
Systofte 20. Fyen 1. Sjælland 1.

19. T. XXX. 74—79. LIII. *Adv.* P mellem et Punkt og en Ring, en Halvmaane eller to Punkter. *Rev.* Tandhjul. Var. *Adv.* P med et Punkt tilvenstre og < forneden tilhøire. Omvendt P mellem en Halvmaane og et Punkt.

Flaskekro 21. Valby 112. Ny Kirstinebjerg 4. Fiskbæk 1.
Assens 5680.

20. T. XXXVI. 137. XC—XCIII. *Adv.* Tre Taarne paa en Bue; ofte med et Punkt ved hver Side og under Buen; ogsaa kun med en Halvmaane eller et Punkt under Buen.

Rev. Kors; ofte med en Halvmaane eller et Punkt i alle eller i enkelte af Korsets Vinkler.

Sperring 11. Flaskekro 37. Valby 121. Ny Kirstinebjerg 3.
Fiskbæk 1. Stubberup 2. Grarup 5. Assens 1. Systofte 5. Sjælland 1, 1. Lolland 1. Jylland 1.

21. T. XXXIV. 80. *Adv.* Hjul, som oftest indesluttende to Punkter. *Rev.* Kors med en Firkant lagt over Midten; ved den ene Side ofte to Punkter.

Stjør 6. Flaskekro 4. Spettrup 1. Valby 36. Odense 20.
Egeberg 5. Ny Kirstinebjerg 9. Teglgård 51. Fiskbæk 120. Stubberup 1. Bregninge 1. Systofte 23.

22. T. XXIX. 36. 37. *Adv.* B mellem et Punkt og en Spids eller en Halvmaane. *Rev.* Patriarchalkors, ofte omgivet af fire Spidser eller med et Punkt ved hver Side.

Stjør 10. Vrendsted 2. Flaskekro 24. Spettrup 3. Valby 192. Odense 19. Egeberg 19. Ny Kirstinebjerg 184.
Teglgård 57. Fiskbæk 150. Stubberup 1. Hemselynge 1. Bregninge 1. Systofte 92. Aakirkeby 1. Bornholm 1. Skaane 2, 1.

23. T. XXXII. 33. 34 a b. XXV a. *Adv.* Sværd med et Punkt og en Halvmaane eller med to Punkter ved hver Side. *Rev.* Bispestav med et Kors eller en Halvmaane tilvenstre og et Kors mellem to Punkter tilhøre.

Stjør 6. Vrendsted 1. Flaskekro 9. Spettrup 4. Valby 57. Odense 30. Egeberg 20. Ny Kirstinebjerg 34. Teglgård 50. Fiskbæk 150. Grarup 242. Fohl 2. Systofte 41. Fyen 2. Jylland 1.

24. T. XXIX. XLV—XLVI. 67. *Adv.* m med eller uden et Punkt foroven og forneden. *Rev.* Kløverblad, omgivet af tre, som oftest ved Spidser adskilte Buer.

Vemmetofte 50. Sjælland 1. Skaane 1.

25. T. XXIX. 44. XXXIII. *Adv.* I mellem en Ring og en Halvmaane eller mellem to Halvmaaner. *Rev.* Z mellem en Stjerne og en Halvmaane.

Flaskekro 57. Valby 200. Ny Kirstinebjerg 2. Hemselynge 1. Systofte 5.

26. T. XXIX. 49—51. XXXVII. *Adv.* I mellem en Stjerne og en Halvmaane. *Rev.* Anker.

Var. *Adv.* I mellem et Punkt og en Ring eller en Halvmaane, eller mellem to Punkter.

Stjør 8. Vrendsted 1. Flaskekro 43. Spettrup 6. Valby 328. Odense 30. Egeberg 51. Ny Kirstinebjerg 486. Teglgård 46. Fiskbæk 130. Stubberup 2. Bregninge 3. Systofte 184.

27. T. XXXI. 104. 106. *Adv.* T med et Punkt tilvenstre og en Halvmaane eller to Punkter tilhøre. *Rev.* Stjerne med Punkter mellem Straalerne.

Flaskekro 45. Spettrup 1. Valby 113. Ny Kirstinebjerg 8. Teglgård 1. Fiskbæk 1.

28. T. XXXII. XXXVIII. *Adv.* Fire Halvmaaner omkring et Midtpunkt. *Rev.* Nøgle med et Punkt tilhøre og en Stjerne eller to Punkter tilvenstre.

Flaskekro 57. Valby 197. Ny Kirstinebjerg 4. Fiskbæk 1.

29. T. XXIX. 42. *Adv.* æ med to Punkter tilhøre. *Rev.* To Ringe med en Halvmaane ved hver Side.

Flaskekro 46. Spettrup 2. Valby 428. Odense 18. Egeberg 18. Ny Kirstinebjerg 124. Teglgård 18. Fiskbæk 50. Systofte 148.

Nørre Jylland.

1. T. XXXI. XI. *Adv.* Krone; et Punkt ved hver Side og forneden. *Rev.* Kors, hvorover er lagt en stor Ring; i hver Vinkel tre Punkter.

Thorupled 5. Hemselynge 1. Skaane 1.

2. T. XXVIII. 16—18. XI. *Adv.* A med et, to eller tre Punkter. *Rev.* Fire om et Midtpunkt stillede Søblade.

Thorupled 4. Spørring 72. Hemselynge 1. Grarup 7. Fohl 2.

Var. *Adv.* A indesluttende et V, en Ring eller en lille Halvmaane. *Rev.* Tre om et Midtpunkt stillede Søblade, som oftest adskilte ved Punkter.

Mørke 1. Spørring 91. Valby 1. Grarup 26. Fyen 1.

3. *Adv.* Halvmaane, omsluttende en Stjerne. *Rev.* Dobbeltliniet Kors, hvis Arme ende i Kugler.

Præstkjær 3. Spørring 1.

4. T. XXIX. 59. *Adv.* M, omgivet af fire Punkter. *Rev.* T-formet Figur mellem to Kløverblade.

Flaskekro 6. Valby 6. Ny Kirstinebjerg 2. Fiskbæk 2.

5. T. XXXI. III. *Adv.* Krone. *Rev.* Kors.

Præstkjær 9. Mørke 4. Spørring 2. Hemselynge 1. Grarup 1. Jylland 1. Hjelm 1.

6. T. XXXIV. LXVIII. *Adv.* Lilie. *Rev.* Kors med et Punkt i hver Vinkel.

Præstkjær 2. Spørring 2. Haagendrup 1. Hjelm 1.

7. T. XXX. LXV. *Adv.* Omvendt S mellem to Punkter. *Rev.* Lilie.

Spørring 1. Fohl 1.

8. T. XXVIII. XVII. 27. *Adv.* A, omgivet af tre Punkter. *Rev.* Kors, hvis Arme ende i en Lilie eller en Halvmaane, hvori stundom en Spids; ofte et Punkt i hver Vinkel.

Præstkjær 6. Mørke 1. Spørring 2. Stubberup 1. Hemselynge 3. Grarup 40. Assens 1. Fohl 6. Bornholm 1.

9. T. XXXIV. 93. *Adv.* Lilie med to Punkter forneden. *Rev.* Sexbladet Rose.

Jylland 1.

10. *Adv.* Anker med en Ring forneden. *Rev.* Hjortegevir.

Adelby 4. Haagendrup 2. Fiskbæk 1.

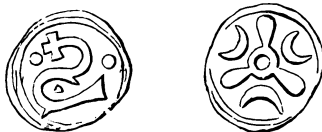
11. T. XXVI. 28. *Adv.* e | R | e | x i Vinklerne af et dobbeltliniet Kors. *Rev.* Kroneformet Figur med to Ringe

foroven og med en Ring mellem to Punkter forneden og i Midten.

Hemselynge 2.

12. T. XXXII. XXXIII. *Adv.* Sværd mellem to Halvmaaner og med to Punkter forneden. *Rev.* Pentagram, omgivet af fem Punkter.

Hemselynge 1.

13. Cfr. T. XXX. XLIX. *Adv.* Omvendt S mellem to Punkter. *Rev.* Tre Blade, udgaaende fra en Ring og adskilte ved Halvmaaner.

Mørke 1. Jylland 1.

14. T. XXXI. 99. *Adv.* T mellem to Søblade. *Rev.* Kors med en Ring i den ene og et Punkt i de tre Vinkler.

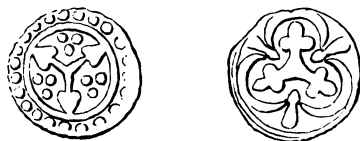
Spørring 5. Hemselynge 1. Grarup 2.

15. T. XXIX. 40. *Adv.* & *Rev.* I mellem to ved et Baand forenede Kløverblade og omgivet af fire Punkter.

Spørring 383. Hemselynge 1. Grarup 30. Hjelm 1.

16. T. XXIX. 52. *Adv.* I mellem en Halvmaane og en Stjerne. *Rev.* Hjul med syv eller otte Eger.

Spørring 3. Assens 1.

17. *Adv.* Tre fra Midten udgaaende Pile, adskilte ved tre Punkter. *Rev.* Tre fra Midten udgaaende Kors, omsluttende af tre sammenstødende Buer.

Spørring 12. Grarup 3.

18. T. XXXIV. LXXIV. *Adv.* Lilie i en rudeformet Indfatning. *Rev.* Fem Blade, omsluttende af en franeden udløbende Dobbeltstængel.

Spørring 24. Grarup 5.

19. XXXII. XXXIV. *Adv.* Sværd mellem V og en Halvmaane. *Rev.* Tre om en Ring stillede Pilespidses.
Spørring 27. Valby 1. Grarup 4.
20. XXXIV. 79. *Adv.* Pilespids, omgivet af 4 Punkter. *Rev.* Hjul, indesluttende et Punkt og stundom omgivet af otte Ringe.
Hundstrup 1. Spørring 256. Grarup 17.
21. T. XXXIII. LVI. *Adv.* I · I, omgivne af fire Punkter. *Rev.* Kors, dannet af fire Buer med en Ring i den ene og et Punkt i de tre.
Spørring 2. Grarup 1.
22. T. XXXI. LXV a. 98. *Adv.* T med tre Punkter ved hver Side og et Punkt foroven. *Rev.* V | ○ | ~ | * i forskjellig Orden i Vinklerne af et Kors.
Spørring 54. Grarup 13.
23. T. XXXV. 126. *Adv.* Stjerne med Punkter mellem Straalerne. *Rev.* Dobbeltliniet Kors, hvis Arme udvendig bøie sig mod hverandre. (Afbildet som fire Søblade).
Spørring 110. Grarup 22.
24. T. XXXVI. LXXXVIII. *Adv.* Trekant med en Ring udfor hver Vinkel og med et Kløverblad ved den ene og en Ring ved de to Sider; i Midten en lille Trekant. *Rev.* Kors med Tverarme og med et Punkt i hver Vinkel.
Spørring 78. Grarup 25. Jylland 1.
25. T. XXX. 95. *Adv.* S mellem to Punkter. *Rev.* Kors; hver Arm ender i en Halvmaane med en Ring i.
Spørring 38. Grarup 6. Assens 2.

26. *Adv.* Pilespids med en Halvmaane ved hver Side. *Rev.* Stjerne, omgivet af sex Halvmaaner.
Spørring 88. Grarup 17. Fohl 1.

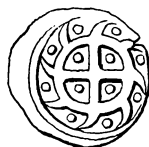
27. T. XXIX. 56—58. XI. *Adv.* K med en Halvmaane tilvenstre. *Rev.* Kors med Tverarme og med et Punkt i hver Vinkel.

Var. Rev. Den ene Arm uden Tverarm og stundom de to Vinkler uden Punkt.

Stjær 3. Ny Kirstinebjerg 20. Teglgård 1. Fiskbæk 2. Jylland 1

Ribe.

Biskopper: Tucho. 1273—4 Marts 1288. Christiern. 1288—1 Juni 1313. Johan Hee. 1313—13 Januar 1327.

1. *Adv.* Pilespids. *Rev.* Kors med et Punkt i hver Vinkel og omgivet af en Ring, hvorfra udgaa otte krummede Spidser med Punkter imellem.

Var. Rev. Kors med en stor Ring lagt over Midten.

Liliebjerg 1. Haagendrup 2. Spørring 2. Grarup 2.

2. T. XXXI. LXX. *Adv.* V under Ω . *Rev.* Taarn med et Punkt i Midten og et ved hver Side.

Liliebjerg 1. Hemselynge 2.

3. T. XXVIII. III. *Adv.* V under Ω . *Rev.* A.

Præstkjær 1. Haagendrup 3. Grarup 2.

4. T. XXXII. 41. *Adv.* Tre fra en Ring udgaaende Nøgler med Ringe imellem. *Rev.* Hagekors.

Præstkjær 1. Liliebjerg 1. Haagendrup 1. Mørke 4. Spørring 1. Hemselynge 1. Grarup 2.

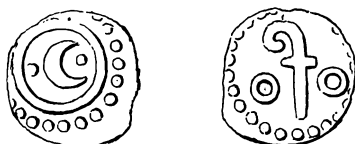
5. T. XXIX. 43. XXXI. *Adv.* e med et Punkt eller en Halvmaane tilhøire. *Rev.* Bygning, omgivet af fire Punkter; stundom med to Halvmaaner foroven.

Liliebjerg 12. Haagendrup 8. Spørring 1.

6. T. XXV. 28. *Adv.* Tre Søblade. *Rev.* X mellem en Stjerne og en Halvmaane eller mellem to Halvmaaner.

Adelby 6. Assens 1.

7. T. XXX. 70. *Adv.* I·I. *Rev.* Kors med et Punkt i hver Vinkel og indesluttet i en rudeformet Indfatning.
Valby 1. Assens 1. Fohl. 6. Jylland 1.

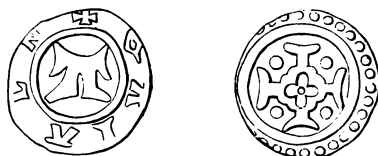
8. *Adv.* Halvmaane med et Punkt ved hver Side. *Rev.* Bispestav vendt tilvenstre og med en Ring ved hver Side.
Haagendrup 49. Spørring 1. Grarup 1.

9. *Adv.* M omgivet af fire Punkter. *Rev.* Sværd mellem en Stjerne og en Halvmaane og med to Punkter fornedet.
Liliebjerg 36. Haagendrup 11. Spørring 2. Grarup 1.
10. T. XXXV. 100. *Adv.* Fembladet Rose. *Rev.* Dobbeltliniet Kors.
Haagendrup 4. Liliebjerg 11. Grarup 1.
11. T. XXXV. 100 a, *Adv.* Fire i Kors omkring en Ring stillede Buer med et Punkt i hver; i hver Vinkel og i Midten et Punkt. *Rev.* Dobbeltliniet, som oftest skjævt Kors, omgivet af fire Punkter.
Haagendrup 9. Liliebjerg 19. Spørring 1. Grarup 2.

12. *Adv.* Hexagram, omgivet af sex Punkter og med sex Punkter i Midten. *Rev.* Kors med tre Punkter eller et Kløverblad i hver Vinkel.
Haagendrup 66. Spørring 3. Grarup 1.

13. *Adv.* Forvirret Omskrift: + E A I A L N, + L I, + A L A X, + A . . . : + V C, O A I . . . I Midten A. *Rev.* Fire Korsarme, udgaaende fra et gennembrudt Korsblad; et Punkt i hver Vinkel.

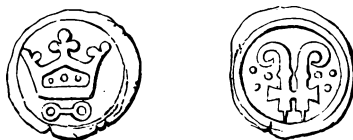
Haagendrup 73. Spørring 2. Grarup 1.

14. T. XXXII. 19. *Adv.* Krone. *Rev.* Fire Buer, med et Punkt i hver, stillede omkring et Kors.

Haagendrup 71. Spørring 2. Valby 1. Hemselynge 1. Grarup 6.

15. T. XXXVI. XCIV. *Adv.* Bygning mellem to Taarne og med et Punkt forneden. *Rev.* Fem krandsstillede Buer med en Ring i hver; stundom en Ring i Midten.

Haagendrup 45. Spørring 1. Grarup 3.

16. Cfr. T. XXXII. 31. *Adv.* Krone; forneden to ved et Baand forenede Ringe. *Rev.* To Bispestave, hvorover er lagt et I; ved hver Side tre Punkter.

Spørring 21. Grarup 2.

17. T. XXXII. XXIII. *Adv.* Sværd mellem to Punkter og omgivet af fire Buer. *Rev.* Kors, dannet af fire Buer.

Assens 4. Fohl 7.

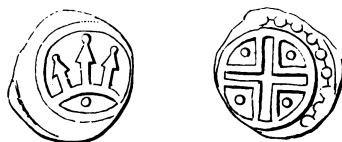
18. T. XXXIII. 42. *Adv.* V | I ved Siderne af en Bispestav. *Rev.* Tre fra et gennembrudt Kløverblad udgaaende Kors med Ringe imellem.

Spørring 12. Hemselynge 2. Grarup 5.

19. *Adv.* Lilie. *Rev.* Kors, dannet af et Sværd og en Bispestav; foroven og ved hver Side et Punkt og forneden en Ring.

Spørring 6. Grarup 1. Assens 1.

20. *Adv.* Tre Taarne paa en Bue; forneden et Punkt. *Rev.* Dobbeltliniet Kors med et Punkt i hver Vinkel.

Flaskekro 2. Grarup 12. Fohl 6.

21. T. XXXII. 30. *Adv.* Krone; forneden to Kløverblade. *Rev.* I, lagt over en Bispestav med et Kløverblad ved hver Side.

Mørke 1. Hundstrup 2. Grarup 36.

22. T. XXXVI. 145. *Adv.* Bygning med Kors paa Tagspidsen og en Halvmaane ved hver Side. *Rev.* Kors, dannet af fire Buer med et Punkt i hver.

Grarup 51. Assens 1. Fohl 3.

23. T. XXXIV. 91. *Adv.* Lilie; foroven to Punkter. *Rev.* To korslagte Bispestave med et Punkt foroven og ved hver Side og en Ring forneden.

Grarup 189. Assens 1. Fohl 7. Systofte 1. Jylland 1.

24. T. XXIX. XXVIII. *Adv.* B med eller uden et Punkt tilhøire. *Rev.* Kors med et Kløverblad i hver Vinkel.

Flaskekro 2. Valby 1. Hemselynge 1. Assens 4. Fohl 3.

25. T. XXV. 25. *Adv.* Anker med en Ring forneden. *Rev.* X mellem to Punkter eller mellem en Halvmaane og et Punkt.

Ny Kirstinebjerg. 1. Assens 2. Fohl 7.

26. T. XXXV. 125. *Adv.* Tre Søblade. *Rev.* I, lagt over en Bispestav; som oftest et Punkt tilvenstre foroven eller tilhøire forneden.

Valby 1. Ny Kirstinebjerg 2. Stubberup 1. Grarup 21.
Assens 3. Fohl 4.

27. *Adv.* Kors, hvis Arme ende i Halvmaaner; Punkter paa Halvmaanernes Spidser og i hver Vinkel to Punkter. *Rev.* Kors, hvis Arme ende i Halvmaaner.

Grarup 61. Fohl 1.

28. T. XXXIII. LIV. *Adv.* Sex smaa med Spidserne sammenstødende Sværd, adskilte ved dobbelte Punkter. *Rev.* Kors med en Halvmaane i hver Vinkel.

Grarup 38. Fohl 1.

Slesvig.

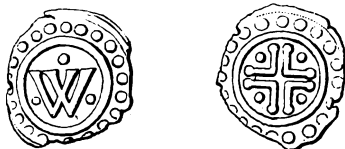
Hertuger: Valdemar. 1283—1312. Erik. 1312—1325.
Biskopper: Jacob. 1282—1287. Berthold. 1287—
23 December 1307. Johan Bockholt. 1308—6 Mai 1332.

1. T. XXXI. 1. *Adv.* Løve, gaaende tilhøire. *Rev.* Kors, hvorover er lagt en Firkant.

Roskilde 4. Adelby 333. Fiskbæk 1. Hemselynge 1.
Grarup 2. Assens 1.

2. T. XXVI. XII. *Adv.* V | V ved Siderne af et Sværd. *Rev.* Nøgle med en Stjerne ved hver Side.

Roskilde 1. Adelby 16. Hemselynge 1. Assens 1.

3. *Adv.* W, ofte med et Punkt foroven og ved hver Side. *Rev.* Dobbeltliniet Kors med et Punkt i hver Vinkel.

Adelby 192. Liliebjerg 1. Grarup 1.

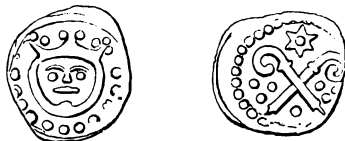
4. T. XXXVI. 132. 133. *Adv.* Tre fra Midten udgaaende Blade, adskilte ved $\cdot\cdot$ *Rev.* Kors med en fembladet Rose udfor hver Arm.

Roskilde 2. Adelby 109.

5. *Adv.* D | X ved Siderne af et Sværd; foroven to Ringe, forneden to Punkter. *Rev.* Hjul med sex Eger, ofte med Punkter imellem.

Adelby 138. Sjælland 1.

6. *Adv.* Modvendt, kronet Hoved. *Rev.* To korslagte Bispestave med en Stjerne foroven, et Punkt forneden og tre Punkter ved hver Side.

Radsted 1. Adelby 45. Præstkjær 1. Haagendrup 1.
Stjær 4. Grarup 1.

7. T. XXVII. IV. *Adv.* D | V | X | I. i Vinklerne af et Kors. *Rev.* En Figur, dannet af to sammenstillede W.
8. T. XXXVI. 141. *Adv.* Bygning, omgivet af fire Punkter. *Rev.* Kors med en Halvmaane i hver Vinkel.

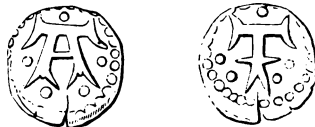
Grarup 18.

9. T. XXXI. LXVII. *Adv.* T med en Ring ved hver Side og et Punkt foroven. *Rev.* Firkant af Buer med en Stjerne i hver; i Midten et Kors, hvis Arme ende i Kugler.
 Grarup 36.
10. T. XXXVI. 149. *Adv.* Taarn med et Punkt ved hver Side og i Midten. *Rev.* Kors med en Rose i hver Vinkel; stundom Punkter i to Vinkler og Roser i to.
 Grarup 53. Fohl 2. Fyen 1.
11. T. XXVII. IV. *Adv.* €, omgivet af otte Kors. *Rev.* A, omgivet af otte Kors.
 Grarup 12.

12. Cfr. T. XXVII. 8. VI. *Adv.* B, omgivet af otte Kors med Punkter imellem. *Rev.* Dobbeltliniet Kors med et Punkt i hver Vinkel og i Midten en Ring.
 Hundstrup 2. Grarup 15.
13. T. XXVII. 9. *Adv.* €, omgivet af otte Kors. *Rev.* To Nøgler.
 Grarup 36. Fohl 1.
14. T. XXVII. 6. *Adv.* €, omgivet af otte Kors. *Rev.* R, omgivet af otte Kors.
 Stjær 1. Grarup 46.
15. XXVIII. 8. *Adv.* Krone i en rudeformet Indfatning med et Punkt ved hver Side. *Rev.* A, omgivet af otte Kors.
 Hundstrup 1. Hemselynge 1. Grarup 80. Fohl 1.
 Var. *Adv.* og *Rev.* A, omgivet af otte Kors.
 Grarup 1.
16. T. XXXIII. LV. *Adv.* Sex omkring et Kors krandsstillede Buer med en Ring i hver. *Rev.* Kors med Tverarme og med et Punkt i hver Vinkel.
 Grarup 118.

17. T. XXXVI. XCVIII. *Adv.* Tournois-Typens Mærke med et V ved hver Side. *Rev.* Kors med en Spids udfor hver Arm og med en Halvmaane i hver Vinkel.
Hundstrup 1. Valby 1. Grarup 91. Fohl 2.
18. T. XXXVI. 147. *Adv.* Tournois-Typens Mærke med et V ved hver Side. *Rev.* Liliekors.
Hundstrup 1. Grarup 84.
19. T. XXXIV. LX. LXI. *Adv.* Tandhjul. *Rev.* Rist mellem en Stjerne og en Halvmaane eller mellem to Halvmaaner.
Grarup 130. Assens 1. Fohl 1.
20. T. XXX. 90. *Adv.* R med et Punkt ved hver Side. *Rev.* Tre V, adskilte ved Lilier, stillede omkring et gjennembrudt Kløverblad.
Grarup 200. Fohl 2. Jylland 2.
21. T. XXX. 93. *Adv.* S med et Punkt ved hver Side. *Rev.* Kors, hvorover er lagt en Ring; i hver Vinkel et Punkt.
Hemselynge 2. Grarup 140. Fohl 1.
22. T. XXVIII. 12. VII. *Adv.* Æ; foroven en Halvmaane, forneden en Ring, ved hver Side et Punkt. *Rev.* Tandhjul.
Hundstrup 4. Grarup 170.
23. T. XXXII. XXI. *Adv.* To korslagte Sværd, omgivne af fire Punkter. *Rev.* Kors, hvis Arme ende i Kugler; i hver Vinkel en Halvmaane.
Grarup 123. Assens 2. Fohl 2.
24. T. XXXIII. XLIX. *Adv.* Stjerne, hvis Straaler ende i Kugler; omgivet af sex ved Punkter adskilte Buer med et Punkt i hver. *Rev.* Kors, hvis Arme ende i Halvmaaner; et Punkt i hver Vinkel.
Valby 1. Hemselynge 1. Grarup 159. Fohl 2.
25. T. XXXII. XL. *Adv.* Trekant af Buer med et eller to Punkter i hver; udfor hver Vinkel et Kløverblad. *Rev.* Nøgle med et Kløverblad og et Punkt ved den ene Side og et Punkt ved den anden.
Grarup 195. Fohl 7.

26. *Adv.* A med to Punkter ved hver Side og stundom et foroven. *Rev.* T af en zirlig Form; to Punkter ved hver Side og et foroven.

Grarup 85. Fohl 1. Jylland 1.

27. *Adv.* To Halvmaaner, stundom med et Kløverblad i hver; foroven og forneden et Kløverblad. *Rev.* Stjerne med Punkter mellem Straalerne.

Valby 1. Fohl 7.

28. *Adv.* Pilespids, omgivet af fire Halvmaaner; forneden et Punkt. *Rev.* Kors med ombøiede Arme, som ende i Kugler.

Flaskekro 2. Grarup 151. Assens 3. Fohl 8.

Christopher II.

13 November 1319—August 1332, samt det følgende Tidsrum indtil Udmyntningens Standsning.

Lund.

Indtil Skaanes Afstaaelse til Sverrig 1332.

Ærkebiskopper: Esger Juel. 1310—17 Januar 1325.

Carl den Røde. 1325—16 Mai 1334.

1. T. XXXIV. LXVII. *Adv.* Anker med en Ring forneden; ved hver Side et Punkt. *Rev.* Kors med Tverarme.

Ny Kirstinebjerg 2. Skaane 2, 1, 1.

2. T. XXXIII. LIII. *Adv.* Kors, hvis Arme ende i Halvmaaner; et Punkt i hver Vinkel. *Rev.* Dobbeltliniet Kors med et Punkt i hver Vinkel.

Hemselynge 1. Skaane 1.

3. T. XXXII. XVIII. XVIII a. *Adv.* Krone. *Rev.* Tre Halvmaaner, adskilte ved Punkter og med et Punkt i hver.

Hemselynge 1.

4. T. XXXI. 111. *Adv.* W; foroven et Punkt. *Rev.* Tre fra Midten udgaaende Ankre.

Hemselynge 1. Skaane 1.

5. T. XXXIII. 47. 48. XLVIII. *Adv.* Pentagram, som oftest omgivet af fem . . . *Rev.* Bispehue med et Kors foroven.

Hemselynge 2.

6. T. XXXVI. 153. *Adv.* Taarn med et Punkt i Midten og ved hver Side. *Rev.* Nøgle mellem en Halvmaane og et Punkt.

Hemselynge 3. Walluf 63. Sjælland 1. Skaane 1, 1, 1.

7. T. XXXIV. LXII. *Adv.* Stor Stjerne med . . . mellem Straalerne. *Rev.* Rist med en Halvmaane ved Siden.

Valby 1. Hemselynge 1. Aakirkeby 1. Skaane 1.

8. T. XXXI. XII. *Adv.* Krone. *Rev.* Kors med Tverarme og med et Punkt i hver Vinkel.

Grarup 1. Skaane 139, 10, 2, 1.

9. T. XXXIII. XLII. *Adv.* Tre Stjerner, adskilte ved Punkter. *Rev.* Bispestav med en Halvmaane ved hver Side og omgivet af fem Punkter.

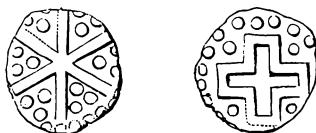
Grarup 1. Skaane 1, 1.

10. *Adv.* Lilie med to Punkter foroven. *Rev.* Nøgle mellem V og en Halvmaane; ved hver Side et Punkt.

Grarup 2. Skaane 1.

11. T. XXIX. 54. *Adv.* I mellem en Stjerne og en Halvmaane. *Rev.* Kors med en Halvmaane i hver Vinkel.
Skaane 2, 1, 1.

12. *Adv.* Stor Stjerne med . . mellem Straalerne. *Rev.* Dobbeltliniet Kors med et Punkt i hver Vinkel.

Roskilde.

Biskopper: Johan Hind. 1321—24 Marts 1330. Johan Nyborg. 1330—23 Januar 1344.

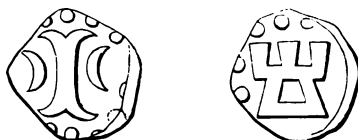
1. T. XXXIII. LI—LII. XXXV. LXXXIV. 112—117. *Adv.* Stjerne med sex, stundom kun fem Straaler; som oftest med et Punkt mellem enkelte eller mellem alle Straalerne. *Rev.* Kors, som oftest med et Punkt, en Halvmaane eller en Ring i enkelte eller i alle Vinkler. Mange Variationer.
Vrendsted 4. Flaskekro 25. Spettrup 110. Mesinge 20. Valby 362. Odense 350. Egeberg 178. Roust 24. Ny Kirstinebjerg 750. Vemmetofte 1. Teglgaard 118. Fiskbæk 1000. Stubberup 250. Bregninge 197. Fohl 5. Systofte 2108. Sjælland 1. Lolland 1. Jylland 1.
2. T. XXVIII. II. 2—7. *Adv.* A, ofte med et Punkt forneden og stundom tillige med et Punkt ved hver Side. *Rev.* P, ofte med et Punkt tilvenstre og en Halvmaane eller et Punkt tilhøire forneden.
Var. *Rev.* Omvendt P med to Punkter tilhøire og et tilvenstre. — *Adv.* A med en Halvmaane foroven og forneden, stundom tillige med et Punkt ved hver Side. *Rev.* Omvendt P med en Halvmaane ved hver Side.
Vrendsted 1. Flaskekro 402. Spettrup 13. Mesinge 11. Valby 2922. Odense 395. Egeberg 155. Roust 5. Ny Kirstinebjerg 73. Vemmetofte 6. Teglgaard 59. Fiskbæk 201. Stubberup 902. Bregninge 231. Systofte 5796. Skaane 1.

3. T. XXXVI. 154. 154 a. *Adv.* I med to Halvmaaner ved den ene Side og stundom et Punkt ved den anden. *Rev.* Kors med en tredelt Fod eller med en Spids forneden og med et Punkt ved hver Side.

Mesinge 1. Roust 5. Ny Kirstinebjerg 9. Vemmetofte 8. Fiskbæk 2. Stubberup 860. Bregninge 480. Systofte 7952.

4. T. XXX. 96. LXI a—LXIV. *Adv.* Krone. *Rev.* S eller omvendt S med et Punkt ved hver Side.

Vemmetofte 150. Hemselynge 2. Bregninge 502. Systofte 2312. Sjælland 1. Fyen 1.

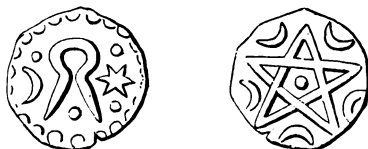
5. Cfr. T. XXXVI. 153 a. *Adv.* I med en Halvmaane ved hver Side. *Rev.* Taarn, stundom med en Halvmaane ved hver Side.

Vemmetofte 200. Hemselynge 1. Systofte 57. Sjælland 1. Skaane 1.

6. T. XXXI. 115—117. LXXV. *Adv.* Z eller omvendt Z med en Halvmaane ved hver Side og ofte med et Punkt foroven og forneden. *Rev.* Rist med en Halvmaane, ofte mellem to Punkter, ved hver Side og med en Halvmaane for hver Ende.

Var. *Rev.* Rist mellem en Halvmaane og to Punkter.

Vemmetofte 150. Bregninge 6. Systofte 2443. Skaane 1.

7. *Adv.* Uldsax mellem en Stjerne og en Halvmaane og fire Punkter; forneden et Punkt. *Rev.* Pentagram, omgivet af fem Halvmaaner eller Punkter.

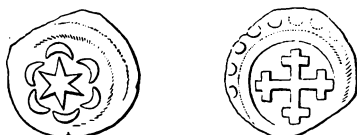
Systofte 1387. Skaane 1.

8. T. XXXV. 102—103. *Adv.* Neldeblad. *Rev.* Dobbeltliniet Kors med eller uden et Punkt i hver Vinkel.

Hemselynge 1. Bregninge 800. Systofte 1394.

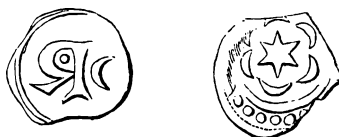
9. T. XXXVI. LXXXVII. *Adv.* Tre fra Midten udgaaende Kors, adskilte ved Punkter. *Rev.* Ankerkors.

Bregninge 560. Systofte 107.

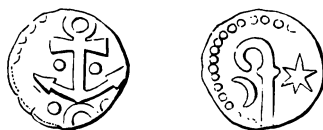
10. *Adv.* Stjerne, omgivet af sex Halvmaaner. *Rev.* Kors med Tverarme.

Bregninge 36. Systofte 10.

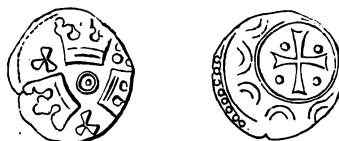

11. *Adv.* Omvendt R med en Halvmaane tilhøire. *Rev.* Stjerne, omgivet af sex Halvmaaner.

Bregninge 1.

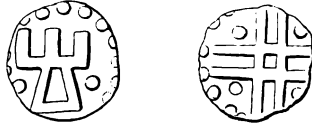

12. *Adv.* Anker, omgivet af fire Punkter. *Rev.* Bispestav mellem en Halvmaane og en Stjerne.

13. *Adv.* Tre omkring en Ring stillede Kroner, adskilte ved Kløverblade. *Rev.* Kors med et Punkt i hver Vinkel og omgivet af otte Halvmaaner (eller Ringe?).
14. T. XXXI. II. *Adv.* Fugl med udspilede Vinger. *Rev.* To korslagte Nøgler.

Sjælland 1.

15. *Adv.* Taarn med et Punkt ved hver Side. *Rev.* Dobbeltliniet Kors med et Punkt i hver Vinkel.
Sjælland 1, 1.

Saxkjøbing.

Grev Johan af Holsten faar fri Myntret 1328.

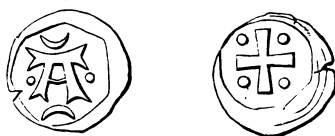
1. T. XXXII. XX. *Adv.* Krone, stundom med et Punkt forneden. *Rev.* Tre Hamre, stundom adskilte ved Punkter.
Roust 3. Vemmetofte 1. Bregninge 58. Systofte 45.
2. T. XXIX. 41. *Adv.* e, stundom c med et Punkt tilhøire. *Rev.* Y, omgivet af tre Punkter.
Mesinge 10. Egeberg 100. Roust 2. Ny Kirstinebjerg 1. Teglggaard 14. Fiskbæk 12. Stubberup 36. Bregninge 48. Systofte 329.
3. T. XXXIII. 56a. *Adv.* Tre Hamre. *Rev.* Kors med en Ring i Midten og med eller uden et Punkt i hver Vinkel.
Roust 3. Vemmetofte 1. Bregninge 34. Systofte 68. Jylland 1.
4. T. XXXV. 107. 109. *Adv.* Tre Halvmaaner, adskilte ved Punkter. *Rev.* Fembladet eller sexbladet Rose, stundom med et Punkt mellem enkelte af Bladene.
Bregninge 18. Systofte 10. Fyen 1.
5. T. XXXVI. 131. *Adv.* og *Rev.* Y, omgivet af tre Punkter.
Mesinge 21. Egeberg 18. Stubberup 44. Bregninge 129. Systofte 542.
6. T. XXXI. LXVIII. *Adv.* T-formet Figur, omgivet af tre Punkter. *Rev.* Y, omgivet af tre Punkter.
7. T. XXXV. LXXVI. *Adv.* To Halvmaaner, adskilte ved to Punkter. *Rev.* Kors med et Punkt i hver Vinkel.
Bregninge 33. Systofte 30.

8. *Adv.* En gaffelformet Figur med en Halvmaane ved hver Side. *Rev.* Kors med et Punkt i hver Vinkel.
Systofte 1.

Nørre Jylland.

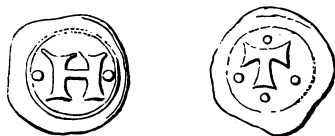
1. T. XXXV. LXXXV. *Adv.* Hjerte, omsluttende en Spydspids eller en Ring og omgivet af tre Punkter. *Rev.* Tandhjul, indesluttende fire smaa Kors.
Vrendsted 2. Flaskekro 6. Spettrup 9. Valby 88. Odense 22. Egeberg 21. Ny Kirstinebjerg 37. Teglgård 42. Fiskbæk 140. Stubberup 1. Systofte 45. Fyen 1.
2. T. XXXII. XXXIX. *Adv.* Pilespids, omgivet af fire Punkter. *Rev.* Nøgle mellem to Punkter eller Halvmaaner; ogsaa mellem en Halvmaane og et Punkt.
Spettrup 3. Mesinge 1. Valby 1. Odense 25. Egeberg 6. Roust 2. Teglgård 26. Fiskbæk 130. Stubberup 11. Bregninge 5. Systofte 83.
3. T. XXVIII. 24. *Adv.* A med eller uden et Punkt foroven og forneden. *Rev.* I-I mellem to Punkter.
Vrendsted 1. Spettrup 16. Mesinge 1. Valby 2. Odense 8. Egeberg 11. Roust 7. Vemmetofte 1. Teglgård 138. Fiskbæk 2500. Stubberup 36. Bregninge 20. Systofte 290.
4. T. XXXI. 100. 101. LXVI. *Adv.* T, omgivet af tre Punkter. *Rev.* Kors med et Punkt i hver Vinkel.
Spettrup 76. Mesinge 19. Egeberg 3. Roust 50. Vemmetofte 2. Teglgård 61. Fiskbæk 1052. Stubberup 100. Bregninge 277. Fohl 1. Systofte 1741.
5. T. XXXI. LXXIII. *Adv.* W med et Punkt foroven og forneden. *Rev.* Hage, vendt tilhøire eller tilvenstre, med en Halvmaane ved den ene Side og en Halvmaane og et Punkt ved den anden.
Spettrup 5. Mesinge 2. Egeberg 10. Roust 3. Vemmetofte 1. Teglgård 10. Fiskbæk 3. Stubberup 22. Bregninge 33. Systofte 286.

6. *Adv.* A mellem to Punkter og med en Halvmaane foroven og forneden. *Rev.* Kors med et Punkt i hver Vinkel.

Odense 1. Egeberg 1. Systofte 3.

Var. T. XXXVIII. XVI. *Adv.* A mellem to Punkter. *Rev.* Kors med en Halvmaane i hver Vinkel.

7. *Adv.* H mellem to Punkter. *Rev.* T omgivet af fire Punkter.

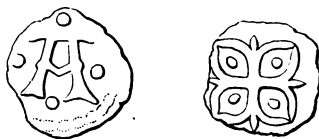
Teglgaard 1. Fiskbæk 1. Bregninge 1. Systofte 1.

8. T. XXXV. LXXXVI. 128. 129. *Adv.* T-formet Figur, omgivet af tre Hjerter eller Punkter. *Rev.* Fem Hjerter.

Stubberup 1. Bregninge 8. Systofte 6. Skaane 1.

9. T. XXXV. LXXIX. *Adv.* Tre Halvmaaner med et Punkt i hver og adskilte ved Punkter. *Rev.* Kors med Tverarme og med et Punkt i hver Vinkel.

Fohl 4.

10. *Adv.* A, omgivet af fire Punkter. *Rev.* Kors, hvis Arme ende i omboiede Blade; i hver Vinkel et Punkt.
11. T. XXXV. 127. *Adv.* Tre Halvmaaner med et Punkt i hver og adskilte ved Punkter. *Rev.* Fem Hjerter.

Bregninge 1. Systofte 3. Jylland 1.

12. T. XXXI. 102. *Adv.* T mellem to Punkter og med en Halvmaane foroven. *Rev.* To Halvmaaner, adskilte ved to Punkter.

Bregninge 3. Systofte 5.

13. T. XXX. 92. *Adv.* R. *Rev.* Anker.
14. T. XXXI. 1. *Adv.* Løve, gaaende tilvenstre. *Rev.* Taarn mellem to Punkter.

Ribe.

Biskopper: Johan Hee. 1313 — 13 Januar 1327.

Jacob Splitaf. 1327 — 2 Februar 1345.

1. T. XXX. 91. *Adv.* R. *Rev.* Stjerne under Ω .
Flaskekro 2. Grarup 103. Assens 1. Fohl 4.
Var. *Rev.* Halvmaane under Ω .
Valby 2. Grarup 21. Assens 1. Fohl 2.
2. T. XXVIII. VIII. *Adv.* A med et Kors eller et Punkt foroven og med et Punkt ved hver Side. *Rev.* Firkant af Buer med et Punkt i hver; i Midten fire Punkter.
Ny Kirstinebjerg 2. Grarup 173. Assens 2. Fohl 5.
3. T. XXXVI. CVII. *Adv.* Ω med $\therefore$ under. *Rev.* Firkant af Buer med et Punkt i hver.
Ny Kirstinebjerg 2. Fiskbæk 1.

4. T. XXX. LII. LV. *Adv.* R med to Punkter, et Kløverblad eller et Punkt tilvenstre, eller ofte mellem to Punkter. *Rev.* Tandhjul indesluttende fire Punkter.
Flaskekro 4. Valby 8. Assens 841.

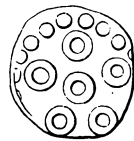

5. *Adv.* Krone med to Punkter foroven. *Rev.* Lilie, omgivet af fire Punkter.
Valby 1. Fohl 29.

6. T. XXXIII. 44. *Adv.* Kors, omgivet af fire sammenstødende Buer og fire Punkter. *Rev.* Bispestav, hvorover er lagt en Korsstav; foroven tilhøre en Stjerne.
Ny Kirstinebjerg 1. Assens 2. Fohl 184.
7. T. XXX. 81. LIV. *Adv.* P mellem en Halvmaane og et Punkt eller mellem to Punkter. *Rev.* Lilie.
Hemselynge 1. Grarup 149. Fohl 6. Sjælland 1.

8. *Adv.* Sværd mellem to Halvmaaner. *Rev.* Kors med et Punkt i hver Vinkel.
Assens 2. Fohl 18.

9. *Adv.* Tournois-Typens Mærke; forneden to Punkter. *Rev.* Fem Ringe omkring en Ring.
Grarup 180. Assens 2. Fohl 5.

10. *Adv.* I mellem to Halvmaaner. *Rev.* T med et Punkt eller en Stjerne ved hver Side og med et Punkt foroven.
Grarup 71. Fohl 3

11. *Adv.* Anker med en Ring forneden og mellem to Punkter. *Rev.* Kors med ombøiede Arme.

12. T. XXXIV. LXV. *Adv.* Tandhjul med Punkter udvendig mellem Tænderne. *Rev.* Pentagram, omgivet af fem Punkter.

Slesvig.

Hertuger: Erik. 1312—1325. Valdemar. 1325—1364.

Biskopper: Johan Bockholt. 1308—6 Mai 1332.

Helimbert. 1332—31 Mai 1343.

1. *Adv.* Hjerter, omsluttende et Kors. *Rev.* Kors med en Stjerne i hver Vinkel.

Grarup 215. Fohl 13. Jylland 1.

2. *Adv.* Taarn mellem to Punkter. *Rev.* Stjerne med sex, stundom kun fem, Straaler med Punkter imellem.

Valby 2. Grarup 165. Assens 1. Fohl 9.

3. T. XXX. 69. XLVII. *Adv.* N eller omvendt N, omgivet af tre Halvmaaner og en Ring forneden. *Rev.* Omvendt S eller stundom S med to Punkter ved hver Side.

Hemselynge 2. Grarup 171. Assens 1.

4. T. XXXII. XIX. *Adv.* Krone. *Rev.* Stjerne med en Halvmaane udfor hver Straale.

Grarup 61. Fohl 1.

5. T. XXXVI. CVI. *Adv.* I mellem en Pilespids og en Halvmaane. *Rev.* Kors, hvis Arme ende i Halvmaaner med Punkter i.

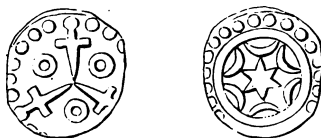
Grarup 82. Assens 1. Fohl 3.

6. T. XXXV. 97. 98. *Adv.* Fembladet Rose. *Rev.* I mellem en Stjerne og en Halvmaane, stundom med et Punkt i.

Grarup 111. Fohl 1.

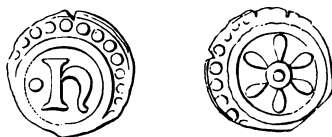
7. T. XXXII. XXXVI. *Adv.* Sex om et Midtpunkt stillede Blade mellem to Halvmaaner. *Rev.* To korslagte Nøgler, omgivne af fire Punkter.

Grarup 193. Fohl 2.

8. *Adv.* Tre med Spidserne sammenstødende Sværd, adskilte ved Ringe. *Rev.* Stjerne med en Halvmaane udfor hver Straale.

Grarup 115. Assens 1. Fohl 1.

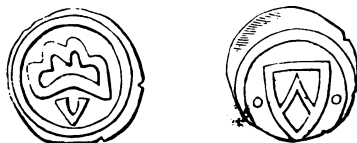

9. *Adv.* h med et Punkt tilvenstre. *Rev.* Hjul med sex Eger.

Grarup 214. Assens 1. Fohl 2. Sjælland 1.

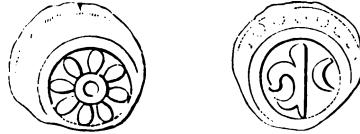
10. T. XXX. 80. *Adv.* Hage med et Punkt foroven og to Punkter tilvenstre; tilhøre et Kors mellem to Punkter. *Rev.* Fire i Kors stillede Pile; et Punkt i hver Vinkel.

Grarup 155. Fohl 1.

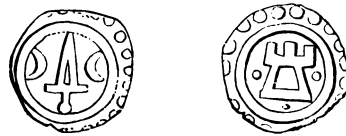
11. *Adv.* V under en »Fyrstehat«. *Rev.* Skjold, hvori en Sparre.

Grarup 51. Assens 1. Fohl 9.

12. *Adv.* Hjul med otte Eger. *Rev.* Halv Lilie med en Halvmaane tilhøire.

Grarup 38. Fohl 13.

13. *Adv.* Sværd mellem to Halvmaaner. *Rev.* Taarn mellem to Punkter.

Assens 1. Fohl 21.

Lund.

Under Skaanes Afstaaelse til den svenske Konge Magnus Smek. 1332—1360.

Ærkebiskopper: Carl den Røde. 1325—16 Mai 1334. Peder. 1334—16 April 1355. Jacob. 1355—23 Januar 1361.

1. T. XXX. 71. XLVIII. *Adv.* Krone, stundom omgivet af tre Punkter. *Rev.* R med en Halvmaane tilvenstre eller mellem en Stjerne og en Halvmaane.

Skaane 1.

2. T. XXXV. 118. 119. *Adv.* Stor Stjerne med ·· mellem Straalerne. *Rev.* Dobbeltliniet Kors med ·· i hver Vinkel.

Elmhult 13.

3. T. XXXII. XVII. *Adv.* Krone. *Rev.* Stor Stjerne med otte Straaler og med ·· mellem Straalerne.

4. T. XXX. LIX. *Adv.* R, omsluttende et Punkt og med en Halvmaane tilvenstre. *Rev.* Rist mellem en Halvmaane og en Stjerne.

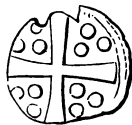
Elmhult 2. Skaane 5, 1.

5. T. XXXVI. 151. *Adv.* Taarn med et Punkt i Midten og ved hver Side. *Rev.* Kors med en Halvmaane i hver Vinkel.
Aakirkeby 1. Bornholm 1.
6. T. XXX. 87. *Adv.* R med en Halvmaane tilvenstre. *Rev.* Stor Stjerne med ·· mellem Straalerne.
Aakirkeby 1. Skaane 1.
7. T. XXX. 85. 86. *Adv.* R mellem en Halvmaane og et Punkt. *Rev.* Fire Halvmaaner.
Aakirkeby 1. Skaane 1.
8. T. XXXVI. 150. *Adv.* Taarn mellem en Halvmaane og et Punkt. *Rev.* Stor Stjerne med ·· mellem Straalerne.
Aakirkeby 1. Bornholm 1.
9. T. XXXVI. 152. *Adv.* Taarn. *Rev.* Tre Halvmaaner med et Punkt i hver.
Elmhult 20.
10. T. XXX. 97. *Adv.* Omvendt S mellem to Halvmaaner. *Rev.* To sidestillede Trekanter; foroven et Kors mellem to Halvmaaner.
Wälluf 1. Skaane 1, 1. Sjælland 1.
11. T. XXXIV. 75. *Adv.* Pentagram, omgivet af fem Punkter. *Rev.* Rist med en Halvmaane ved Siden.
Aakirkeby 1.
12. T. XXXII. 40. *Adv.* Stor Stjerne med ·· mellem Straalerne. *Rev.* Nøgle mellem to Halvmaaner.
Aakirkeby 1.
13. T. XXVIII. VI. *Adv.* A. *Rev.* Nøgle mellem to Halvmaaner.
Aakirkeby 2. Skaane 1.
14. T. XXVIII. X. *Adv.* A med et Kors foroven. *Rev.* Stjerne, omgivet af fem krandsstillede Buer med en Halvmaane i hver.
Skaane 129, 2, 1, 1, 1.
15. T. XXX. 84. *Adv.* R, omsluttende et Punkt og mellem en Stjerne og en Halvmaane; stundom mellem to Punkter. *Rev.* Kors; i hver Vinkel en Ring med et Punkt i.
Skaane 1, 1.

16. T. XXXVI. CV. *Adv.* En Figur, lignende et Anker, mellem to Punkter og omgivet af otte Halvmaaner.
Rev. Patriarchalkors.
Skaane 1, 1, 1, 1.
17. T. XXXIV. LXIII. *Adv.* Stjerne i en Firkant med en Halvmaane udfor hver Side. *Rev.* Rist mellem en Halvmaane og et Punkt.
Bornholm 1. Skaane 2, 1.
18. T. XXXVI. CIII. *Adv.* Taarn. *Rev.* Stjerne med fem eller sex Straaler med Halvmaaner imellem.
Skaane 1, 1, 1.
19. T. XXXII. XXXII. *Adv.* Sværd mellem to Halvmaaner og to Punkter. *Rev.* Tre Halvmaaner.

20. *Adv.* Lilie, omsluttende to Punkter og med to Halvmaaner foroven. *Rev.* Stor Stjerne med Punkter mellem Straalerne.
21. T. XXXIV. 83. *Adv.* Anker. *Rev.* Dobbeltliniet Kors med et Punkt i hver Vinkel.

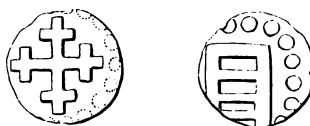

22. *Adv.* Kors med tre Punkter i hver Vinkel. *Rev.* Bispestav mellem en Halvmaane og en Stjerne(?).
23. T. XXXIII. LIIIa. *Adv.* Spydspids mellem en Halvmaane og en Stjerne; to Punkter foroven og to forneden. *Rev.* Kors, hvis Arme ende i Halvmaaner; med eller uden et Punkt i hver Vinkel.

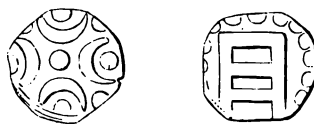
Skaane 1. Bornholm 1, 1.

24. *Adv.* Stor Stjerne med Punkter mellem Straalerne. *Rev.* Kors, hvorover er lagt en Firkant.
25. T. XXXIV. 72. 73. *Adv.* Stor Stjerne med $\cdot$ mellem Straalerne. *Rev.* Rist mellem en Halvmaane og en Stjerne.
Skaane 1, 1, 1.
26. T. XXXIV. 70. *Adv.* Dobbeltliniet Kors med et eller tre Punkter i hver Vinkel. *Rev.* Rist med en Halvmaane ved den ene Side.
Skaane 1.

27. *Adv.* Kors med Tverarme. *Rev.* Rist.
Skaane 1.
28. T. XXXIII. LVIII. *Adv.* Kors med et Punkt i hver Vinkel. *Rev.* Rist mellem to Halvmaaner.
Skaane 2.

29. *Adv.* Fire Halvmaaner med et Punkt i hver. *Rev.* Rist.
30. T. XXXIV. LXVI. *Adv.* Fire Halvmaaner. *Rev.* Stor Stjerne med Punkter mellem Straalerne.
31. T. XXX. LVIII. *Adv.* R, omsluttende et Punkt og med en Halvmaane tilvenstre. *Rev.* Dobbeltliniet Kors med en Halvmaane i hver Vinkel.
32. T. XXXIV. 82. *Adv.* Lilie. *Rev.* Otte Straaler, med Punkter imellem, omkring en Ring med et Kors i.
Skaane 1.

33. T. XXIX. XXXIX. *Adv.* I med en Stjerne ved Siden.
Rev. Tre Halvmaaner, adskilte ved spidse Firkanter.
 Skaane 1.

34. *Adv.* Taarn. *Rev.* Pentagram.
 35. T. XXXII. XXXVII. *Adv.* Tandhjul. *Rev.* Nøgle
 mellem en Halvmaane og en Stjerne eller et Punkt.
 Skaane 1.
 36. T. XXVIII. XV. *Adv.* T med et Kors foroven. *Rev.*
 Kors med en Stjerne i hver Vinkel.

Valdemar Atterdag.

1340—24 October 1375.

Lund.

1. T. XXXII. XIII. *Adv.* Krone. *Rev.* Kors med en
 Halvmaane og stundom tillige et Punkt i hver Vinkel.
 Sjælland 1.

Roskilde.

1. T. XXXI. LXXIV. *Adv.* W. *Rev.* Krone.
 Sjælland 1.

Henvisning fra Ramus' og Devegge's Myntværk til foranstaaende Mynttrækker.

	Side.	Nr.		Side.	Nr.
T. XXIII.	3. II. III. (Slesv.)	93. 2.	T. XXIII.	25	103. 3.
—	4	103. 19.	—	26. 27.	116. 2.
—	7	90. 5.	—	28	105. 10.
—	V	90. 6.	—	29	108. 5.
—	VI. VI a	99. 3.	—	30	104. 1.
—	10—13	90. 1.	—	VIII	108. 6.
—	14	90. 2.	—	31. X	103. 2.
—	15	89. 3.	—	33	105. 7.
—	16	90. 3.	—	XI	112. 1.
—	17—19	91. 6.	—	35	91. 7.
—	VII	96. 6.	—	38. 40	104. 3.
—	22	(Ribe) 92. 2.	—	XII	100. 5.
—	23	100. 4.	T. XXIV.	1—5. I. II. (Ribe)	94. 1.

		Side.	Nr.			Side.	Nr.
T. XXIV.	6. 7.	110.	16.	T. XXVI.	XII	137.	2.
—	9	110.	15	—	46	98.	2.
—	10. 11.	110.	12.	—	XIII	106.	12.
—	III	(Slesv.)	93. 1.	T. XXVII.	I	103.	4.
—	16	(Lund)	93. 1.	—	2. 3	105.	9.
—	17—24	(Rosk.)	94. 2.	—	4	106.	11.
—	VI	(Lund)	94. 2.	—	II	99.	1.
—	1. III. Chr. I.	98.	3.	—	III	103.	1.
—	2	—	98. 4.	—	6	139.	14.
—	3	(Ribe)	97. 1.	—	IV	139.	11.
—	5—11. VII	96.	1.	—	8. VI	139.	12.
—	12. 12 a.	100.	6.	—	9	139.	13.
—	13	95.	2.	—	10	121.	10.
T. XXV.	16. IX.	95.	2.	—	11. 12	121.	4.
—	17—23	90.	4.	—	1. III. Chr. II.	98.	5.
—	X	114.	14.	—	IV.	138.	7.
—	25	137.	25.	T. XXVIII.	I	(Rosk.)	94. 1.
—	26	103.	21.	—	II. 2—7	143.	2.
—	XI	119.	15.	—	III	133.	3.
—	28	133.	6.	—	8	139.	15.
—	29	96.	2.	—	9	102.	15.
—	32	103.	20.	—	VI	154.	13.
—	33	100.	8.	—	12. VII	140.	22.
—	34. 34 A	97.	5.	—	VIII	149.	2.
—	34 B	97.	6.	—	13—15	118.	13.
—	35	96.	4.	—	X	154.	14.
—	38. 39	96.	3.	—	16—18. XI	129.	2.
—	40—43. XII	95.	4.	—	XII. 23	125.	9.
—	44. XIII	95.	3.	—	24	147.	3.
—	XIV	101.	10.	—	XIV	123.	21.
—	46	98.	1.	—	XV	157.	36.
—	47. 48	97.	6.	—	XVI	148.	6.
—	49	111.	21.	—	XVII. 27	130.	8.
—	XVI. XVII	111.	18.	—	28. XVIII	123.	23.
—	50	(N. Jyll.)	92. 3.	—	XIX. XX. 30	120.	3.
—	51. 52	111.	19.	—	XXI—XXVI.	32	124. 3.
—	XVIII	122.	16.	T. XXIX.	XXVII. 34	124.	3.
T. XXVI.	1	118.	9.	—	XXVIII	136.	24.
—	2	117.	8.	—	36. 37	128.	22.
—	3—9. II. III	112.	2.	—	XXIX	118.	14.
—	10. 11	93.	5.	—	39	126.	15.
—	12—14	109.	8.	—	XXX	113.	7.
—	15	109.	9.	—	40	131.	15.
—	16—20	112.	3.	—	41	146.	2.
—	24. 27. VI	99.	2.	—	42	129.	29.
—	28	130.	11.	—	43. XXXI	133.	5.
—	30	106.	13.	—	44. XXXIII	128.	25.
—	31	113.	8.	—	45	120.	23.
—	32	104.	5.	—	46	111.	22.
—	VIII. 34	115.	19.	—	47. 48. XXXV. XXXVI	125.	8.
—	IX	110.	17.	—	49—51. XXXVII	128.	26.
—	37. 40	(Ribe)	92. 1.	—	52	131.	16.
—	41. 43. XI	104.	4.	—	54	143.	11.
—	44	126.	11.	—	XXXIX	157.	33.

		Side.	Nr.			Side.	Nr.
T. XXIX.	56—58. XL	133.	27.	T. XXXI.	X	125.	6.
—	59	130.	4.	—	15	125.	6.
—	XLII—XLIV. 61—65	127.	17.	—	17	120.	1.
—	XLV. XLVI. 67	128.	24.	—	XI	129.	1.
T. XXX.	69. XLVII	151.	3.	—	XII	142.	8.
—	70	134.	7.	T. XXXII.	XIII	(Lund) 157.	1.
—	71. XLVIII	153.	1.	—	18	120.	25.
—	XLIX	131.	13.	—	XIV	101.	13.
—	L	122.	19.	—	19	135.	14.
—	LII	149.	4.	—	20. XV	101.	14.
—	72. 73	124.	1.	—	XVI	123.	20.
—	74—79. LIII	127.	19.	—	24	120.	2.
—	80	152.	10.	—	XVII	153.	3.
—	81. LIV	150.	7.	—	XVIII. XVIII a	142.	3.
—	LV	149.	4.	—	26. 27	107.	19.
—	82	119.	22.	—	XIX	151.	4.
—	LVII	125.	10.	—	29	95.	1.
—	84	154.	15.	—	30	136.	21.
—	LVIII	156.	31.	—	31	135.	16.
—	85. 86	154.	7.	—	XX	146.	1.
—	87	154.	6.	—	XXI	140.	23.
—	LIX	153.	4.	—	XXII	105.	6.
—	89	114.	13.	—	XXIII	135.	17.
—	90	140.	20.	—	XXV	122.	18.
—	91	149.	1.	—	32	104.	2.
—	92	149.	13.	—	33. 34 a. b. XXV a	128.	23.
—	93	140.	21.	—	XXVI. 35—37	126.	13.
—	94. LX	119.	18.	—	XXX	114.	11.
—	95	132.	25.	—	XXXI	124.	28.
—	96. LXI a—LXIV	144.	4.	—	XXXII	155.	19.
—	LXV	130.	7.	—	38	122.	12.
—	97	154.	10.	—	XXXIII	131.	12.
T. XXXI.	LXV a. 98	132.	22.	—	XXXIV	132.	19.
—	99	131.	14.	—	XXXV	123.	27.
—	100. 101. LXVI	147.	4.	—	XXXVI	152.	7.
—	LXVII	139.	9.	—	39	123.	26.
—	102	149.	12.	—	40	154.	12.
—	103	126.	16.	—	XXXVII	157.	35.
—	LXVIII	146.	6.	—	XXXVIII	129.	28.
—	104. 106	129.	27.	—	XXXIX	147.	2.
—	107	114.	15.	—	XL	140.	25.
—	LXX	133.	2.	—	41	133.	4.
—	108. LXXI	126.	14.	T. XXXIII.	42	135.	18.
—	110	118.	12.	—	43	124.	29.
—	111	142.	4.	—	XLII	142.	9.
—	LXXIII	147.	5.	—	XLIII	123.	25.
—	LXXIV (Rosk.)	157.	1.	—	44	150.	6.
—	115—117. LXXV	144.	6.	—	XLV	117.	7.
—	I	137.	1.	—	XLVII. 45. 46	121.	8.
—	II	149.	14.	—	47. 48. XLVIII	142.	5.
—	III	145.	14.	—	49. 51	126.	16.
—	IV	130.	5.	—	52	106.	13.
—	4. 5. IV	125.	6.	—	53	90.	7.
—	6. V—IX	127.	18.	—	XLIX	140.	24.

	Side.	Nr.		Side.	Nr.
T. XXXIII. L	108.	6.	T. XXXV. 99	119.	16.
— LI. LIH	143.	1.	— 100	134.	10.
— LIH	142.	2.	— 100 a	134.	11.
— LIH a	155.	23.	— 101	119.	19.
— LIV	137.	28.	— 102. 103	144.	8.
— LV	139.	16.	— LXXVI	146.	7.
— 56	(Ribe) 92.	3.	— 104. 106. LXXVII	121.	5.
— LVI	132.	21.	— 107. 109	146.	4.
— 56 a	146.	3.	— LXXIX	148.	9.
— 57	89.	4.	— LXXX	122.	15.
— LVII	123.	24.	— 111	121.	11.
— 58	118.	11.	— LXXXI	101.	12.
— 59	96.	5.	— LXXXII	107.	18.
— 61	122.	14.	— LXXXIII. LXXXIV.		
— 62	121.	6.	— 112—117	143.	1.
— 65—68	121.	7.	— 118. 119	153.	2.
— LVIII	156.	28.	— LXXXV	147.	1.
— LVIII a	122.	13.	— 121—124	124.	2.
T. XXXIV. LIX	122.	13.	— 125	137.	26.
— 70	156.	26.	— 126	132.	23.
— 71	121.	9.	— 127	148.	11.
— 72. 73	156.	25.	— 128 129. LXXXVI	148.	8.
— LX. LXI	140.	19.	T. XXXVI. 131	146.	5.
— LXII	142.	7.	— 132. 133	138.	4.
— 75	154.	11.	— LXXXVII	145.	9.
— LXIII	155.	17.	— 135	119.	21.
— 76	(Slesv.) 98.	2.	— LXXXVIII	132.	24.
— 77	106.	15.	— 137. XC—XCIII	127.	20.
— 78	106.	16.	— XCIV	135.	15.
— 79	132.	20.	— XCV	(Slesv.) 98.	3.
— 80	128.	21.	— 140	106.	17.
— LXIV	116.	1.	— 141	138.	8.
— 81	(Slesv.) 98.	4.	— 142—144. XCVII	126.	15.
— 82	156.	32.	— 145	136.	22.
— LXV	151.	12.	— XCVIII	140.	17.
— LXVI	156.	30.	— 147	140.	18.
— LXVII	141.	1.	— XCIX	99.	5.
— 83	155.	21.	— 148	116.	22.
— LXVIII	130.	6.	— 149	139.	10.
— LXIX—LXXI	85		— CI	115.	18.
— 88	124.	4.	— 150	154.	8.
— LXXII	114.	12.	— 151	154.	5.
— LXXIII. 89	106.	14.	— 152	154.	9.
— LXXIV	131.	18.	— 153	142.	6.
— 91	136.	23.	— 153 a	144.	5.
— LXXV	122.	17.	— CII	155.	18.
— 92	107.	2.	— 154. 154 a	144.	3.
— 93	130.	9.	— 155. 157	124.	5.
— 94	97.	1.	— CV	155.	16.
— 95. 96	91.	1.	— CVI	151.	5.
T. XXXV. 97. 98	152.	6.	— CVII	149.	3.